

แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง
จังหวัดบุรีรัมย์

นางสาวอุทุมพร สระแกว

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Hy 130643

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
วันรับ.....
วันลงทะเบียน..... 265552
เลขทะเบียน..... 2
เลขเรียกหนังสือ..... 353.16 2565

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2565

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวอุทุมพร สระแกง แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกลกลิตติอัมพร)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกลกลิตติอัมพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....ปี.....
- 4 ก.พ. 2565

- ชื่อเรื่อง** : แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
- ผู้วิจัย** : นางสาวอุทุมพร สระเก้ง
- ปริญญา** : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- อาจารย์ที่ปรึกษา** : รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โภศลกิตติอัมพร
- ปีการศึกษา** : 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ และ (3) แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 210 คน โดยใช้สูตรทราโรว์ยามาเน่ การสุ่มแบบสัดส่วน และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และสมรรถนะของบุคลากร โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .858 สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรได้ ร้อยละ 85.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ส่งเสริมการเป็นข้าราชการที่ดี การสนับสนุนองค์กรสีขาวและการสร้างต้นแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดตัวชี้วัดในการทำงานเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้คอยเฝ้าระวังการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำต้องกำหนดทิศทางการวิสัยทัศน์ กลยุทธ์

ข

แผนงานเป้าหมาย และวิธีการทำงานต่าง ๆ อย่างโปร่งใส เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์
ขององค์กร

คำสำคัญ: การป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น; หลักธรรมาภิบาล; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : Corruption Prevention Guidelines according to the Good Governance Principles of Local Administrative Organizations in Phutthaisong District Buriram Province

Author : Miss Outumporn Sakang

Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat MahaSara Kham University

Advisor : Associate Professor Dr.Sanya Kanaphum
Associate Professor Dr.Saovalak Kosonkittiumporn

Year : 2022

ABSTRACT

The objectives of this research were to study (1) The level of opinions on anti-corruption according to the principles of good governance of the local government organization. In Phutthaisong district Buriram Province, (2) Factors Affecting Corruption Prevention According to the Good Governance Principles of Local Government Organizations In Phutthaisong district Buriram Province, and (3) Guidelines for preventing corruption in accordance with the good governance of local government organizations in Phutthaisong District Buriram Province. The sample consisted of 210 personnel under the local government organization using the Taro Yamane formula. Proportional random sampling and simple random sampling. The research instruments was 5-level rating scale questionnaire. The statistics used percentage, mean, standard deviation (S.D.) and Multiple Linear Regression Analysis.

The results of research were as follow : (1) The level of opinions on anti-corruption according to the principles of good governance of the local government organization In Phutthaisong district Buriram Province was a high level, (2) Factors Affecting Corruption Prevention According to the Good Governance Principles of local government organizations In Phutthaisong district Buriram Province include Executive Leadership, Achievement-Based Practice and competency of personnel. The correlation coefficient was .858 and descriptive variation was 85.80 percentage significantly at .05 level, and (3) Guidelines for preventing corruption according to the good governance of local government organizations in Phutthaisong District Buriram Province includ promoting being a good civil servant supporting white organizations and building a model for local government organizations

provide opportunities for people to participate in the budget allocation of local government organizations. Set indicators for work to be open, transparent, verifiable, and encourage people to be watchful for corruption of local government organizations. Leaders must set direction, vision, strategy, plan, goals. and methods of working with transparency, efficiency and achieving organizational objectives.

Keywords: Corruption Prevention; Good Governance; Local Government

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายกองครปรกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลการวิจัย และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน ที่เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชา และให้การศึกษแก่ผู้วิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จทางการศึกษา หน้าที่การงาน และการดำเนินชีวิต ในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นางสาวอุทุมพร สระแกว
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	10
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน	10
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล	19
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักทศธรรม	54
2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น	68
2.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน	91
2.6 บริบททั่วไป	103
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	106
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย	116
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	117
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	117
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	119
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	121
3.4 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	121

หัวข้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	123
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย	123
4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย	124
4.3 ผลการวิจัย	125
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	151
5.1 สรุป	151
5.2 อภิปรายผล	154
5.3 ข้อเสนอแนะ	157
บรรณานุกรม	158
ภาคผนวก	167
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	178
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	181
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	186
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์	191
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	195
ประวัติการวิจัย	196

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ผลคะแนนการประเมินดังกล่าวในเขตอำเภอพุทไธสง ในปี 2562 และ ปี 2563	4
2.1	การสังเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน	115
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	118
4.1	การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	125
4.2	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	127
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการ การทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายข้อ การวางแผนเชิงกลยุทธ์	128
4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการ การทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายข้อ สมรรถนะของบุคลากร	129
4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการ การทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายข้อ การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า	130
4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการ การทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายข้อ การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	131
4.7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการ การทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายข้อ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	132
4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	133
4.9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายข้อ หลักการตอบสนอง	134

ตารางที่	หน้า
4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักประสิทธิผล	135
4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า	136
4.12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	137
4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ	138
4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักความเสมอภาค	139
4.15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการเปิดเผย/โปร่งใส	140
4.16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการกระจายอำนาจ	141
4.17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการมีส่วนร่วม	142
4.18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักนิติธรรม	143
4.19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปร	145

ตารางที่	หน้า
4.20 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	146
4.21 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	148
ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	182
ค.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	187

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537	89
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	116

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ที่มีบทบาทภารกิจสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพัฒนาและให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพ ในการให้บริการสาธารณะ ทั้งนี้อำนาจหน้าที่และโครงสร้างส่วนราชการของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้ อำนาจหน้าที่ดำเนินการพัฒนาระบบ รูปแบบ และโครงสร้างขององค์กรปกครองท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำประสานและบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นและวางระบบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการจัดทำ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนและประสานการดำเนินงานด้านการเงิน การคลัง การประมง การปศุสัตว์ การจัดเก็บรายได้ และการประกอบกิจการพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งวางระบบตรวจสอบระบบการเงินการบัญชี การศึกษาในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดแนวทาง วางระบบ และสร้างตัวชี้วัดเพื่อเป็นมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนกำกับดูแลให้เป็นมาตรฐานส่งเสริมภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของกรมปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมายต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ได้มีประกาศใช้กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2551 โดยกำหนดให้มีราชการบริหารส่วนภูมิภาคและจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขึ้นในกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ประสานงานและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของกรมในราชการส่วนภูมิภาค เพื่อให้การดำเนินการกำกับ ดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพและจัดตั้งกลุ่ม ตรวจสอบภายใน

และกลุ่มพัฒนาระบบบริหารชั้นในกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานภายในส่วนราชการ สนับสนุนการปฏิบัติงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาการบริหารของส่วนราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าต่อมาในปี พ.ศ. 2559 ได้จัดตั้งกองยุทธศาสตร์และแผนงานเป็นส่วนราชการภายในกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยแยกภารกิจด้านแผนงานการจัดทำงบประมาณของกรมของสำนักเลขาธิการกรมออกมาดำเนินการและแก้ไขอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการกรมเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดตั้งยุทธศาสตร์และแผนงาน รวมทั้งจัดตั้งกองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นเป็นส่วนราชการภายในกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นโดยแยกภารกิจด้านการศึกษาของสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่นออกมาดำเนินการและเปลี่ยนชื่อสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่นเป็นกองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่นและแก้ไขอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดตั้งกองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นโดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสาน รวบรวม วิเคราะห์ และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรม (รายละเอียดกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2551) (รายละเอียดกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559)

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยกำลังกลายเป็นประเด็นร้อนที่โจษจันกันมากเพราะมีข้อกล่าวหาต่อนักการเมือง ข้าราชการ และนักการเมืองท้องถิ่นว่ามีพฤติกรรมในเชิงทุจริตคอร์รัปชันที่มีการกระทำความในหลายรูปแบบ ทั้งในแง่การยกยอก การแอบอ้างงบประมาณหรือทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตน การเลือกจ้าง และการทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทาน เฉพาะพรรคพวกผู้สนับสนุนตนเท่านั้น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ให้บริษัทของตนเองและพรรคพวก การทุจริตคอร์รัปชันกำลังเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจจากผู้คนจำนวนมาก ซึ่งมีรายงาน การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องสาเหตุผลกระทบและขอบเขตของการทุจริตคอร์รัปชันและการแก้ไข ปัญหาที่เป็นไปได้โดยมุ่งเน้นไปที่ความเสียหายจากการทุจริตต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ขณะที่การต่อต้านการทุจริตอาจไร้ประโยชน์และไม่สามารถเป็นอิสระจากการปฏิรูปประเทศได้หากไม่กระทำการอย่างเด็ดขาดและมุ่งเป้าที่จะลดปัญหาโดยตรงแนวโน้มของการทุจริตคอร์รัปชันยังคงจะเป็นปัญหา ต่อไป (Vito, 1998) ส่งผลให้เกิดความเสียหายโดยรวมของประเทศ มีการบิดเบือนการใช้ทรัพยากรของประเทศเกิดการผูกขาดโดยระบบทุนนิยมและธุรกิจการเมืองขนาดใหญ่ นำไปสู่ความอ่อนแอของทุกระบบในประเทศ อีกทั้งยอมรับว่าการทุจริตเป็นไปเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์เกิดการเอาเปรียบ แก่งแย่งแข่งขันกันอย่างไม่เคารพกติกา ขาดความมีวินัย ขาดจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกันเพื่อหมู่คณะ ดังนั้นการที่จะทำให้ประเทศชาติให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ จึงเป็นไปได้ยาก (ศิริวรรณ มนอัคระผดุง, 2555)

ประเทศไทย มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล มีเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ เทศบาลซึ่งท้องถิ่นทั้งสองประเภทดังกล่าวรวมกันแล้วจะดูแลพื้นที่เกือบทั้งหมดของประเทศนอกจากกรุงเทพมหานคร และสภาตำบล ดังนั้นการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล จึงส่งผลกระทบต่อสภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมากที่สุดของประเทศ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามภารกิจของตนอย่างซื่อสัตย์สุจริต ประชาชนก็จะได้รับประโยชน์อย่างมาก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาชุมชนและสังคมที่สำคัญและอยู่ในฐานะหน่วยงานราชการ การบริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการบริหารงานภาครัฐด้วยการทำให้ระบบราชการมีความทันสมัยสามารถรองรับต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง (ณัฐรัตน์ย ประเทืองบริบูรณ์, 2557, น. 106) โดยกระแสหลักในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญในช่วงเวลานี้ คือ หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เนื่องจาก เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดในการปฏิบัติงานราชการและการ ให้บริการเพื่อให้ประชาชนได้รับการตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่แต่ที่ผ่านมา เห็นได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถูกกล่าวหาว่าบริหารราชการเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง มีการทุจริตคอร์รัปชัน การหาผลประโยชน์จากตำแหน่งในการประมูลงานและจัดซื้อจัดจ้างอย่างมากมาย มีข้อมูลการกล่าวหาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติว่ามีการกระทำการทุจริตระหว่างปี พ.ศ. 2543-2550 พบว่า มีเรื่องที่ถูกกล่าวหาถึง 5,808 เรื่อง มีผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 9,267 คน (โกวิทย์ พวงงาม, 2553, น. 8-9)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช) ได้ดำเนินการประเมิน คุณธรรม ความโปร่งใสและการป้องกันการทุจริตในองค์กรและการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ได้ประกาศ ผลคะแนนการประเมินดังกล่าวในเขตอำเภอพุทไธสง ในปี 2562 และ ปี 2563 ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ผลคะแนนการประเมินดังกล่าวในเขตอำเภอพุทไธสง ในปี 2562 และ ปี 2563

ชื่อหน่วยงาน	คะแนน		ระดับผล การประเมิน	ค่า เป้าหมาย
	ปี 2562	ปี 2563		
1. เทศบาลตำบลพุทไธสง	60.89	66.18	C	ไม่ผ่าน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจาน	87.35	65.13	C	ไม่ผ่าน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่า	42.70	60.76	D	ไม่ผ่าน
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง	60.01	68.44	C	ไม่ผ่าน
5. องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง	72.13	62.02	D	ไม่ผ่าน
6. องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก	38.43	53.20	E	ไม่ผ่าน
7. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแวง	45.61	48.59	F	ไม่ผ่าน
8. องค์การบริหารส่วนตำบลพุทไธสง	41.17	44.72	F	ไม่ผ่าน

ผู้วิจัย ได้เห็นคะแนน 2 ปีที่ผ่านมา จึงเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรื่อง แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อีกทั้งยังเป็นเรื่องที่ทันต่อเหตุการณ์เกิดขึ้นในปัจจุบันที่ประชาชนหรือองค์กรเอกชนสามารถตรวจสอบและเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของภาครัฐได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน สังคม และประเทศชาติ ทั้งในทางวิชาการและแนวทางปฏิบัติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะของบุคลากร การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- 1) การวางแผนเชิงกลยุทธ์
- 2) สมรรถนะของบุคลากร
- 3) การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า
- 4) การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 5) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

1.4.2.2 ตัวแปรตาม คือ การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- 1) หลักการตอบสนอง
- 2) หลักประสิทธิผล
- 3) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า
- 4) หลักความเสมอภาค
- 5) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ
- 6) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ
- 7) หลักการมีส่วนร่วม
- 8) หลักเปิดเผย/โปร่งใส
- 9) หลักกระจายอำนาจ
- 10) หลักนิติธรรม

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.3.1 ประชากร ได้แก่ การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (สำนักงานท้องถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์, 2564)

- 1) กลุ่มข้าราชการการเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพุทไธสง จำนวน 133 คน
- 2) กลุ่มข้าราชการประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพุทไธสง จำนวน 168 คน
- 3) ตัวแทนชุมชนในเขตอำเภอพุทไธสง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 140 คน

รวม จำนวน 441 คน

1.4.3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มข้าราชการการเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพุทไธสง กลุ่มข้าราชการประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพุทไธสง และตัวแทนชุมชนในเขตอำเภอพุทไธสง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 210 คน โดยการกำหนดขนาดด้วยสูตรของ (Yamane, 1973, p. 727) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย (Simple Random Sampling)

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563–พฤษภาคม พ.ศ. 2564

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับมาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักของธรรมาภิบาล ดังนี้

1. หลักการตอบสนอง หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. หลักประสิทธิภาพ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การมีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยง

และมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

4. หลักความเสมอภาค หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

5. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

6. หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

7. หลักเปิดเผย/โปร่งใส หมายถึง ในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

8. หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

9. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและ

การดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติ หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง จะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

10. หลักนิธิธรรม หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง เงื่อนไขของการดำเนินการที่มีผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนที่แหลมคม ประกอบด้วย ดำเนินงานตาม กระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญตามภารกิจที่ได้รับการพิจารณาและกำหนดโดยฝ่ายบริหารใช้จ่ายงบประมาณ เป็นไปตามแผนงาน ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีการจัดทำแผนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ แผนที่จัดทำได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตราค่าจ้าง และระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน มีการสื่อสารให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติตามแผนทราบ อย่างเข้าใจและทั่วถึง มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจน ปฏิบัติงานตามแผนงานและนโยบายที่วางไว้ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็ว ประชาสัมพันธ์ถึงภารกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน

2. สมรรถนะของบุคลากร หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร ประกอบด้วย อัตราค่าจ้างของบุคลากรมีเพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น บุคลากรมีทักษะความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบที่เกี่ยวข้องในงานที่ปฏิบัติ บุคลากรมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการ ปฏิบัติงาน บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการ ปฏิบัติงาน

3. การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า หมายถึง วิธีการดำเนินงานด้านงบประมาณเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วย งบประมาณที่รัฐจัดสรรเพียงพอต่อการบริหารงาน การจัดสรรงบประมาณ เพื่อการบริหารงานในแต่ละส่วนมีระเบียบปฏิบัติชัดเจน มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณและ แผนงานการจัดซื้อจัดจ้างที่ชัดเจน การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง วิธีการปฏิบัติที่มุ่งเน้นความสำเร็จเป็นสำคัญ ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ก่อนลงมือปฏิบัติงาน โครงสร้างการบริหารงานในแต่ละส่วน/กองมีความชัดเจน การประสานงานระหว่าง ส่วน/กองทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ มีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกับองค์กรอื่น ที่มีลักษณะการ ดำเนินงานเช่นเดียวกัน มีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงาน

ทำให้สามารถทราบได้ว่านโยบายที่ปฏิบัติประสบผลสำเร็จหรือไม่ นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไขทันต่อเหตุการณ์และมีการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ผู้บริหารของท้องถิ่น มีทักษะ ความรู้และความสามารถในการบริหารงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบและข้อบังคับที่บังคับใช้ในองค์กร

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง ภาวะการนำของผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้นำในหน่วยงานสามารถควบคุมการบริหารงานและวิธีการบริหารจัดการเพื่อทำให้การปฏิบัติงาน เกิดประสิทธิผลมากขึ้น บุคลากรในหน่วยงานมีความเคารพเชื่อฟังต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา /ผู้บริหารของหน่วยงานให้ความสำคัญต่อบุคลากรอย่างเสมอภาค ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงาน ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบและเที่ยงธรรมเมื่อเกิดความขัดแย้งในองค์กรหรือระหว่างผู้ร่วมงาน นโยบายของส่วน/กองต่าง ๆ ภายในหน่วยงานถูกสนองตอบโดยผู้บริหารในการนำไปปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชา /ผู้บริหารมีการรับฟังและให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและนำไปปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชา /ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบ ขององค์กรมีหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นในองค์กรและรู้จัก ยอมรับสภาพที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นอย่างไร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทราบถึงแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1.6.2 สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1.6.3 ผลการวิจัยสามารถนำไปประกอบการปรับปรุงนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุน การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ไว้ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์ปชั่น
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักทศธรรม
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น
5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น
6. บริบททั่วไป
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์ปชั่น

2.1.1 ความหมายของการทุจริต

เกียรติศักดิ์ จิระเชียรนาถ (2539, น. 3) กล่าวว่า iva การทุจริต หมายถึง การกระทำโดยตนเองหรือร่วมมือกับบุคคลอื่นเพื่อให้รับทรัพย์สิน ผลประโยชน์ หรือบริการอื่นใด โดยวิธีการฉ้อโกง ปิดบังข้อเท็จจริงหรือโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรการจำแนกประเภทของทุจริตคอร์ปชั่น (Uslaner, 2008) จำแนกการทุจริตคอร์ปชั่นออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ การทุจริตคอร์ปชั่นขนาดเล็ก (Petty Corruption) การทุจริตคอร์ปชั่นเป็นประจำ (Routine Corruption) และการทุจริตคอร์ปชั่นร้ายแรง (Aggravated Corruption) สองประเภทแรกเป็นการทุจริตคอร์ปชั่นที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดาสามัญในสังคมที่ขาดแคลน เมื่อคนธรรมดาต้องขึ้นตรงต่อผู้อุปถัมภ์ การคอร์ปชั่นขนาดเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับเงินจำนวนน้อย เช่น การจ่ายเงินให้ตำรวจให้รางวัลแพทย์ที่แทรกคิวคนไข้ให้เร็วขึ้นการทุจริตคอร์ปชั่นเป็นประจำ

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2549) ได้ให้ความหมายว่า การทุจริต (Corruption) หมายถึง การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำที่ชั่วช้าและฉ้อโกง โดยเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ซึ่งประชาชนไว้วางใจกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 (2551) มาตรา 3 ทุจริตในภาครัฐ หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤตินอกขอบในภาครัฐ ทุจริตต่อหน้าที่ หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่ง หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่นหรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

วิทยากร เชียงกูล (2557) การทุจริตคอร์รัปชัน หรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นปัญหาสังคม (Social Problem) ประเภทหนึ่งที่ฝังรากลึกยาวนาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นคำไทยที่ใช้มาตั้งแต่อดีตซึ่งแต่เดิมจะหมายถึง การฉ้อโกงสิ่งที่เคยเป็นหรือสิ่งที่ควรเป็นของราษฎร์ ในระยะหลังนิยมใช้คำว่า “การทุจริตคอร์รัปชัน” จึงทำให้ประชาชนได้เข้าใจง่ายขึ้นและมักจะใช้คำนี้ในความหมายที่กว้างรวมถึงการทุจริตฉ้อฉลของผู้ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวทุกรูปแบบ

2.1.2 ความหมายคอร์รัปชัน

ความหมายการคอร์รัปชัน ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งจะพบแต่คำว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยให้ความหมายของคำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” หมายถึง การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บเงินจากราษฎรแล้วไม่ส่งหลวงหรือเบียดบังเงินหลวง

เกียรติศักดิ์ จีระเกียรติ (2537) ได้อธิบายสาเหตุการทุจริตจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีเหตุปัจจัยพร้อมกัน 3 ประการ คือ

1. ความไม่ซื่อสัตย์
2. โอกาสที่เอื้ออำนวย
3. สิ่งเร้าหรือปัจจัยเร้า

ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามประการนี้ต้องมีความสัมพันธ์และเกื้อกูลซึ่งกันและกันถ้าขาดองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่งจะไม่ทำให้เกิดการทุจริตขึ้น

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2539, น. 117) คู่มือของสมาชิกรัฐสภาแห่งแคนาดาให้คำจำกัดความหมายการคอร์รัปชันไว้ว่า หมายถึง การใช้ตำแหน่งงานสาธารณะใช้อำนาจในทางมิชอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือประโยชน์ของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มที่ต้องสวามิภักดิ์ การคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่รับ ขอบ หรือกรรโชกเอาค่าตอบแทนหรือเมื่อตัวแทนเอกชนเสนอให้ค่าตอบแทนเพื่อหลบเลี่ยงกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ในการแข่งขันหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2541, น. 7) เนื่องจากคอร์ปชั่นมิได้เกิดเฉพาะภายในวงราชการเท่านั้น ดังนั้นในอีกมุมหนึ่ง คอร์ปชั่น จึงหมายถึง การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจของภาคธุรกิจโดยเอกชนในรูปของการให้สินบนหรือสิ่งตอบแทนแก่นักการเมือง หรือข้าราชการเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าเช่าทางเศรษฐกิจ คือผลกำไรจากการได้เป็นผู้ผลิตหรือผู้ขายสินค้าที่จำกัดจำนวนผลิตโดยนโยบายของรัฐบาลด้วย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (2542) คอร์ปชั่น หมายถึง การเบียดบังหรือยกยอกทรัพย์สินของรัฐและของสาธารณะโดยรวมถึงการกินสินบนการแสวงหาอำนาจโดยวิธีการอันผิดทำนองคลองธรรม ซึ่งอาจผิดต่อกฎหมายอาญา แต่ก็ถือว่าเป็นการคอร์ปชั่นด้วย

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2544, น. 4-8) ได้จำแนกคอร์ปชั่นออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการใช้ตำแหน่งหน้าที่การงาน คอร์ปชั่น หมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตัวโดยมิชอบ เป็นเรื่องของการรับเงินหรือสิ่งมีค่าเป็นเงินสำหรับการกระทำบางอย่างซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีหน้าที่จะต้องทำอยู่แล้ว หรือจะต้องงดการกระทำอยู่แล้ว ดังนี้คอร์ปชั่นจึงเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากข้อบัญญัติที่ได้รับมาเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งได้แก่การรับสินบน การใช้ระบบพวกพ้องและการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินอย่างผิดกฎหมาย

2. ด้านที่กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม คอร์ปชั่น หมายถึง การกระทำของผู้มีอำนาจที่ถูกชักนำด้วยเงินหรือสิ่งตอบแทนอื่น ซึ่งไม่พึงจะมีสิทธิได้รับตามกฎหมายโดยให้ประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่ให้สิ่งตอบแทนนั้น ทำให้ผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวมได้รับความเสียหายซึ่งผลประโยชน์ที่ผู้คอร์ปชั่นจะได้รับ ได้แก่ การมีอำนาจหน้าที่ การได้รับการยอมรับนับถือ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นต้น

3. ด้านกฎหมาย คอร์ปชั่นตามกฎหมาย หมายถึง คอร์ปชั่นของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการไหลเวียนของรายรับของรัฐบาลหรือรายได้ประชาชาติไปในทิศทางที่เป็นการเพิ่มความมั่นคงส่วนบุคคลให้กับสมาชิกของรัฐบาลชุดนั้น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นการกระทำซึ่งผิดกฎหมาย แต่ก็มิ้นักวิชาการบางคนเห็นว่าความหมายตามกฎหมายดังกล่าวไม่มีความครอบคลุมเพียงพอสำหรับกฎหมายไทย คอร์ปชั่นจะมีความหมายตรงกับคำว่า “การทุจริตในวงราชการ” หรือ “การฉ้อราษฎร์บังหลวง”

4. ด้านศีลธรรมคอร์ปชั่น หมายถึง การกระทำซึ่งละเมิดหลักแห่งศีลธรรมในเรื่องต่าง ๆ
 ชำนาญ ปริบาล (2546, น. 10-24) ได้พูดถึงสาเหตุของการสมยอมการเสนอราคา พบว่ามีสาเหตุที่ทำให้เกิดการฉ้อโกงรัฐ หรือการทุจริตคอร์ปชั่นที่สำคัญ 4 ประการได้

1. เกิดจากหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของทางราชการที่ไม่รัดกุมเพียงพอ
2. เกิดจากผู้เสนอราคาร่วมตกลงกันทำการทุจริตคอร์ปชั่น

3. เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยหย่อนยานไม่จริงจังในการปฏิบัติงานและมีเจตนาทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานไม่เข้มงวดกวดขันหรือมีส่วนร่วมในการกระทำ ความผิดเสียเองในฐานะตัวการผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

4. เกิดจากการนักการเมืองทุกระดับเข้าแทรกแซง เพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547, น. 28) การคอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำความผิด ต่อตำแหน่งที่ราชการ ซึ่งเจ้าพนักงานเป็นผู้กระทำ เช่น เรียก รับ หรือยอมรับสินบนหรือการใช้ตำแหน่ง หน้าที่โดยสุจริต หรือเข้ามีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่นหรือการผิดวินัย

สมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย (2547, น. 43-46) ได้กล่าวว่า สาเหตุที่สังคมไทย มีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นนั้น เนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการ คือ

1. โครงสร้างเชิงอำนาจ ลักษณะสังคมไทยเป็นสังคมเป็นความสัมพันธ์กันเชิงอำนาจ ระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ไม่มีอำนาจเป็นความสัมพันธ์ทางดิ่งจะเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผู้มีอำนาจใช้อำนาจ หารประโยชน์มีความฉ้อฉลมาก ผู้ไม่มีอำนาจจะแสวงหาความอุปถัมภ์จากเจ้านายตนสังคมใดที่มีความสัมพันธ์ ทางดิ่ง ที่เรียกว่า Vertical Relationship เศรษฐกิจจะไม่ดี การเมืองจะไม่ดีและศีลธรรมจะไม่ดี

2. แนวทางการพัฒนา ที่ผ่านมารัฐบาลรับแนวทางการพัฒนาของตะวันตกเข้ามา ที่เน้นเงินเป็นตัวตั้ง ดังนั้นจึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

3. ความอ่อนแอในระบบทั้งระบบการเมือง ระบบราชการ ระบบการศึกษา ระบบศาสนา ระบบสื่อมวลชน

สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2549) ได้นำเสนอไว้ว่ามี 15 ลักษณะดังนี้ คือ

1. การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียก เก็บส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย โดยการสร้างความขาดแคลนเทียม เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำตาล

2. เครฟโตคราซี (kleptocracy) เป็นฉกฉวยทรัพย์สินของรัฐมาเป็นของครอบครัว และอาจกระทำโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

3. การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้รับผลเสียส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม

4. การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ (ปันราคาหุ้น ของตัวเอง)

5. ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบังและให้การเท็จ

6. การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างมีอคติและลำเอียง

7. การใช้อิทธิพลทางการค้า แสดงบทบาทเป็นนายหน้าหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน จากการค้าต่างตอบแทน การแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกับประเทศคู่ค้า

8. การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉล การใช้กองทุนของรัฐเพื่อไปหาผลประโยชน์ทางการเมือง

9. ไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้ลัทธิพรรคพวกแทน เช่น การฮั้วประมูล

10. การให้และการรับสินบน การขู่เชิญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ

11. การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของขัญมูลค่าและสินบนมูลค่าสูง

12. ผู้บริหารประเทศทำตัวเป็นผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของประเทศ โดยการใช้นโยบาย

ประชานิยม

13. ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด

14. ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ

15. การบริจาคเพื่อช่วยเหลือการณรงค์ที่ผิดกฎหมาย เช่น การบริจาคให้แก่นักการเมือง และพรรคการเมืองรัฐบาลเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

ฐานันท์ วรรณโกวิทย์ (2554) สภาประชาคมยุโรปได้ให้คำจำกัดความคอร์รัปชัน หมายถึง การใช้อำนาจสาธารณะที่มีขอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือการให้สินบนและความประพฤติทั้งหลายของบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบในภาครัฐหรือเอกชนประพฤติที่ฝ่าฝืนหน้าที่ของตน โดยไม่สมควรกับตำแหน่งหน้าที่ของตนในฐานะเจ้าพนักงานแห่งรัฐ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเอกชน ตัวแทนหรือฐานะความสัมพันธ์อื่น ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้ได้รับประโยชน์ใด ๆ โดยมีขอบสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น

Myrdal (1968, อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544, น. 31) ให้ความหมายไว้ว่า คอร์รัปชัน เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง การกระทำทุกอย่างที่เป็นไปโดยมิชอบหรือเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวโดยใช้อำนาจอิทธิพลที่มีอยู่ในตำแหน่งหน้าที่หรืออาศัยฐานะตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ในกิจการสาธารณะรวมทั้งการกินสินบนด้วย

Johnson (1979, pp. 188-189) ได้ให้คำจำกัดความของ “การทุจริตคอร์รัปชัน” ไว้ว่าเป็นการกระทำของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการไหลเวียนของรายรับหรือรายได้ของรัฐบาลที่เป็นไปในทิศทางที่เพิ่มพูนส่วนบุคคลหรือสมาชิกของรัฐบาลชุดนั้น ซึ่งนับว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

Aristotle (1995) ได้อธิบายถึง การที่ระบบการเมืองอำนวยการประโยชน์ให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะด้วยระบอบการปกครองแบบหนึ่งอาจจะไม่ก่อให้เกิดความยุติธรรมสำหรับคนทุกกลุ่ม เช่น คนชั้นสูง นักธุรกิจ กลุ่มชนบางกลุ่ม หรือบางภูมิภาค

Theobald (1996, p. 8) การคอร์รัปชัน คือ การนำอำนาจเพื่อส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว

สรุปได้ว่า การทุจริตเป็นคำที่มีความหมายที่คล้ายกับคำว่าคอร์รัปชัน จึงทำให้มีการใช้คำว่า การทุจริตควบคู่ไปกับการคอร์รัปชัน รวมเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การมีพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ทั้งกายและวาจา ด้วยการฉ้อโกง การรับสินบน การยกยอกทรัพย์สินของรัฐ และเอากชนมาเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรโดยชอบสำหรับตนเองและผู้อื่น

2.1.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

กนก วงษ์ตระหง่าน (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการพัฒนาอุดมการณ์ของข้าราชการไทย ได้ข้อค้นพบว่า ปัญหาอุดมการณ์ข้าราชการไม่ใช่เกิดการละทิ้งอุดมการณ์ของข้าราชการในฐานะปัจเจกบุคคล หรือเกิดจากความไม่มีศีลธรรมและสำนึกของข้าราชการ โดยตัวของมันเองแต่การไร้อุดมการณ์ หรือการมีอุดมการณ์ของข้าราชการที่ไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชนนั้น เป็นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม บริบทของสังคมเศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยี และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบราชการเอง การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นอยู่เสมอและเกิดมานานแล้วแต่ความเข้มข้นของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวปรากฏชัดในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลให้ปัญหาอุดมการณ์ข้าราชการทวีความสำคัญและความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับและยังมีขอบเขตรอบคลุมทั้งในระดับสังคมส่วนรวมระดับรัฐ และระดับระบบราชการเอง

รัตนะ บัวสนธ์ (2546) ที่พบว่า สาเหตุ คือ แรงจูงใจและพฤติกรรมการคอร์รัปชันนั้น พบว่ามีสาเหตุมาจากแรงจูงใจที่กระทำการคอร์รัปชัน ได้แก่ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต การได้รับโอกาสให้กระทำ การยอมรับทางสังคมผู้ที่ทำการทุจริตคอร์รัปชันซื่อสัตย์สุจริต ไม่เกรงกลัวต่อบาป ขาดความรับผิดชอบ ขาดจริยธรรมและขาดการอบรมกล่อมเกลามาจากสิ่งแวดล้อมในทางที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นสาเหตุภายในตัวบุคคลที่ทำให้บุคคลนั้น ๆ ทำการทุจริตคอร์รัปชัน

เชิงรัฐภัทร เอียดแก้ว (2547) ที่พบว่า เงื่อนไขที่นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบด้วย 5 เงื่อนไข คือ 1) ระบบงาน ประกอบด้วย การบริหารงบประมาณ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง การต้อนรับผู้บังคับบัญชาระบบอุปถัมภ์อำนาจอิทธิพล ผู้ใช้กฎหมายไม่เคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมายและบรรยากาศในองค์กร 2) ความจำเป็นทางเศรษฐกิจและครอบครัวโดยมีสาเหตุจากรายได้น้อย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อิทธิพลขอลภรรยา 3) สังคมขาดความเป็นระเบียบ 4) พฤติกรรม ประกอบด้วย การแสวงหาผลประโยชน์ วัตถุนิยม/โลก และ 5) ประชาชน โดยประชาชนเป็นผู้เสนอเงื่อนไขประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งแต่ละเงื่อนไขล้วนแต่มีผลโยงด้วยกันทั้งสิ้น สาเหตุดังกล่าวเป็นเพราะระบบราชการมีกฎระเบียบในการกำกับตรวจสอบการทำงานไม่เข้มข้น ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไม่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2549, น. 41) นักศิลปกรรมใช้วิธีการศึกษาของจะมุ่งเน้นที่พฤติกรรมของแต่ละบุคคล นักศิลปกรรมมองว่าการคอร์ปชั่นเป็นผลโดยตรงอันสืบเนื่องมาจากการเสื่อมลงของหลักศิลปกรรมของแต่ละบุคคล วิธีที่จะจัดการคอร์ปชั่นให้หมดไป ก็คือ การปลูกฝังศิลปกรรมอันดีไว้ในจิตใจของผู้กระทำผิดทั้งหลาย เช่น เจ้าหน้าที่รัฐบาล นักการเมือง เป็นต้น วิธีการศึกษาแบบนี้ถือว่าการคอร์ปชั่นมีนับไปในทางที่เลวเสมอ โดยที่ไม่มีการอ้างถึงบริบทต่าง ๆ หรือผลที่จะตามมาในภายหลัง จุดอ่อนของวิธีการศึกษาแนวศิลปกรรม คือ วิธีการศึกษาแบบนี้แคบเกินไปและไม่สามารถที่จะครอบคลุมถึงบริบทของปัจจัยทางสถาบันซึ่งพฤติกรรมการคอร์ปชั่นได้ถือกำเนิดขึ้น นอกจากนี้วิเคราะห์ยังมีลักษณะตายตัวไม่โยงกับวิวัฒนาการหรือพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม

ญาติกา กาศยปนนท์ (2554) ได้ศึกษาการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของไทย พบว่า ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองไทยจะทำให้เห็นผลลัพธ์ที่สำคัญอันเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น หน่วยข่าวกรองทางการเงินของรัฐในประเทศไทย คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบเส้นทางการทำธุรกรรมอันเป็นการยกย้าย โดยถ่ายเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจนทราบถึงเครือข่ายทั้งหมดของกลุ่มผู้ทุจริตและทราบถึงจุดหมายปลายทางของเงินและทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งจะทำให้รัฐสามารถติดตามทรัพย์สินดังกล่าวและนำกลับคืนสู่แผ่นดินได้

กิตติมา บุษบา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลต่อการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านแผนยุทธศาสตร์ ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล ปัจจัยด้านโครงสร้าง และปัจจัยด้านการควบคุมองค์กร โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำทรัพยากรบุคคล และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ณชรด อิมณะรัฐ (2557, น. 112-120) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สัญลักษณ์เพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์ปชั่นทางสื่อวีดิทัศน์ออนไลน์ พบว่า สัญลักษณ์เพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์ปชั่นทางสื่อ วีดิทัศน์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1) สัญลักษณ์ภาพและภาษา ประกอบด้วย 1.1) สัญลักษณ์เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาทุจริตคอร์ปชั่น ได้แก่ สัญลักษณ์เกี่ยวกับความซับซ้อนและความไร้ระเบียบสังคม 1.2) สัญลักษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทุจริตคอร์ปชั่น ประกอบด้วย สัญลักษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมโกงกิน และสัญลักษณ์ภาษาท่าทางการแสดงออกเกี่ยวกับการประเมินคุณค่า

พฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน 2) องค์ประกอบทางการสร้างสรรค์ของงานรณรงค์การทุจริตคอร์รัปชัน ที่กระตุ้นให้เยาวชนตระหนักถึงปัญหาคอร์รัปชัน

สุชาติ นนทวงศ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงาน การศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติมีหน้าที่ รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาภาคบังคับและมีการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นหน่วยปฏิบัติในระดับภูมิภาค หากมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น จะเป็นผลเสียต่อประเทศชาติอย่างมากเพราะจะส่งผลให้การดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการไม่บรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้จึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องการแก้ไข โดยงานวิจัยนี้ จึงต้องการศึกษาทักษะและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง ขั้นตอน และระเบียบการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการคอร์รัปชันของ ข้าราชการสังกัดประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำการศึกษาจากเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษา รวม 12 คน ได้แก่ผู้ที่รับผิดชอบสอบสวนคดีความผิด/ขั้นตอนที่มีการกระทำความผิด จำนวน 4 คน ผู้กระทำความผิดและผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่ยังรับราชการอยู่ จำนวน 4 คน และผู้กระทำความผิด ที่ออกจากราชการไปแล้ว จำนวน 4 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะ ต่อการคอร์รัปชัน ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่า คำว่าคอร์รัปชันจะเป็นคำที่ใช้ในวงการราชการ รัฐวิสาหกิจ ส่วนของเอกชนจะใช้คำว่าทุจริต ซึ่งหมายถึง การแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ โดยมีขอบเขตต่อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ จากหน่วยงาน บริษัท องค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ รูปแบบ การคอร์รัปชันที่สำคัญในวงราชการครู ได้แก่ การทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การสรรหาบุคคล เข้าสู่ตำแหน่ง การบริหารงบประมาณโครงการ การนำเอาวัสดุอุปกรณ์ของทางราชการไปใช้ประโยชน์ เพื่อส่วนตน การเบิกจ่ายเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะ การเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากรภายนอก เหตุการณ์ที่สำคัญ ในการคอร์รัปชัน ได้แก่ 1) จิตใจและความโลภของแต่ละบุคคล 2) การใช้อำนาจของผู้บริหารในทางที่ มิชอบ 3 ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และ 4) ภาวะเศรษฐกิจที่บีบคั้น กลไก/กระบวนการในการทำผิดมี 2 ประเภท คือ ทำคนเดียวมักจะเป็นในกลุ่มผู้บริหาร และแบบเป็นทีม ซึ่งมักมีเจ้าหน้าที่การเงิน และหัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามาอยู่ในทีมด้วยสาเหตุที่ถูกจับได้ ส่วนใหญ่เกิดจากมีการร้องเรียน จากผู้ที่เสียผลประโยชน์และจากสื่อมวลชน งานวิจัยได้เสนอแนวทางป้องกันแก้ไขการคอร์รัปชันไว้ 4 มาตรา คือ 1) ด้านกฎหมาย ควรมีการปรับปรุงแก้ไขบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดให้ได้รับโทษหนักขึ้น 2) มาตรการสังคม ควรต่อต้านผู้ที่กระทำการคอร์รัปชันไม่ให้สิทธิต่าง ๆ ในสังคม สรรหาบุคคลที่มีคุณภาพ มาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร 3. ระบบและกระบวนการตรวจสอบให้มีระบบและกระบวนการตรวจสอบ ที่ชัดเจน มีการตรวจสอบบ่อย ๆ ครั้ง 4) ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีปลูกฝังจิตสำนึกให้ทราบถึง ผลเสียต่อตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ ซึ่งเกิดจากการคอร์รัปชันและยกเลิกระบบอุปถัมภ์

ณภัทร เตโซ และคณะ (2560, น.16) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการทุจริตที่พบในสังคมไทย มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายของรัฐเป็นสิ่งล่อใจประชาชน ชื่อความสะอาด เจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีรายได้ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับรายจ่าย 2) ด้านระบบบริหารราชการ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาบกพร่อง ไม่กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบจนทำให้เกิดการทุจริต และขาดดุลแห่งอำนาจในการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นทำให้การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง จึงเกิดการทุจริตในวงราชการได้ง่าย รวมถึงความเกรงใจและเกรงกลัวผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ ไม่ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ 3) ด้านสังคม วัฒนธรรมและศีลธรรม ได้แก่ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดคุณธรรม การประพฤติตัวเป็นแบบอย่างไม่ดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐชั้นผู้ใหญ่ที่ทุจริตคอร์รัปชันแล้วไม่ถูกจับจึงเป็นตัวอย่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับชั้นผู้น้อยทำตามสังคมไทยที่เน้นวัตถุนิยมมากกว่าความดีงามและศีลธรรม เงิน คือ สิ่งที่มีคุณค่าของสังคม เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทางด้านอุปโภคบริโภค จึงต้องดิ้นรนด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน 4) ด้านกฎหมายและวิธีการ ได้แก่ การลงโทษทางวินัยที่มีความยุ่งยากในการหาพยานหลักฐาน เพราะมีระเบียบขั้นตอนมากในการสอบสวนการพิสูจน์พฤติกรรม การทุจริตคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบจะต้องมีหลักฐานชัดเจนถึงยากแก่การพิสูจน์

Hanks (1978, อ้างถึงใน อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธุ์, 2545, น. 25) กล่าวว่า โครงสร้างสังคมไทยเป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่งโดย ตลอดทั้งสังคมความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทต่างกันและเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 คน (Dyadic) ซึ่งเป็นความผูกพันของมิตรภาพแบบประโยชน์ใช้สอย คนมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่า (ผู้อุปถัมภ์) การจะใช้อิทธิพลและสิ่งที่มีอยู่คุ้มครองให้ผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างแก่ผู้มีฐานะต่ำกว่า (ผู้รับอุปถัมภ์) ซึ่งก็ต้องตอบแทนด้วยความจงรักภักดี รวมทั้งการอุทิศตนรับใช้แก่ผู้อุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้องอย่างเป็นทางการเป็นความสัมพันธ์ตามสายงานทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตัวตามบทบาทหน้าที่แต่ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์จะเป็นความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวและเป็นส่วนตัวมีการให้การช่วยเหลือหรือให้บริการกันเป็นส่วนตัว

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

2.2.1 ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล

อรพินท์ สฟโซคชัย (2541, น. 2) แนวคิดเรื่อง Good Governance หรือหลักธรรมาภิบาลนี้ จึงยังเป็นแนวคิดที่ใหม่และจากการอ้างอิงข้อมูลจากองค์กรบางองค์กร พบว่า เพิ่งมีการใช้ครั้งแรกของธนาคารโลกเมื่อปี 1989 ในรายงานเรื่อง Sub-Sahara Africa: From Crisis to Sustainable Growth ซึ่งเป็นรายงานของธนาคารโลกในยุคแรกที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมี Good Governance และการฟื้นฟูเศรษฐกิจถึงกระนั้นก็ตามธนาคารโลกเองก็ได้มีการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร ฝ่ายองค์กรที่ได้นำแนวคิดนี้มาใช้อย่างจริงจังอีกทั้งได้เป็นแกนนำในการผลักดันแนวคิดและสร้างความยอมรับร่วมกันในระดับโลกว่ากลไกประชารัฐที่ดีและการพัฒนาคนที่ยั่งยืนเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้กลไกประชารัฐเป็นรากฐานที่ทำให้คนในสังคมโดยรวมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คือ องค์กรพัฒนา แห่งประชาชาติ (United Nations Development Programme UNDP) โดยที่ UNDP ได้นำแนวคิด ดังกล่าวไปศึกษาวิเคราะห์และได้อธิบายรายละเอียดไว้ในเอกสารนโยบายเรื่อง Governance for Sustainable Human Development อธิบายไว้จากการได้ศึกษาความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่าธรรมาภิบาลเป็นแนวทางการบริหารงานของภาครัฐ เพื่อพลิกฟื้นภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศรวมถึงการพัฒนาคนที่ยั่งยืนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของชาติ

พฤทธิสาดน ชุมพล (2546) แนวคิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามภาษาไทย เป็นแนวคิดที่ได้มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางหลังจากมีเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศไทย และในเอเชียตะวันออกเฉียง โดยแนวคิดเรื่องการจัดการปกครองและการจัดการปกครองที่ดีนั้นได้รับการยอมรับอย่างมากโดยสถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระดับโลกและดังที่ทราบแล้วว่าแนวคิดนั้น ได้มีการค้นพบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 แต่ถึงกระนั้นก็ได้มีการจำคำว่า Good Governance มาใช้ อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกล่าวได้ว่าคำว่า Good Governance เพิ่งมีการนำมาใช้อย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง เมื่อไม่นานนี้เอง ดังที่อรพินท์ สฟโซคชัย (2541) กล่าวถึง การพัฒนาการของการใช้คำ Good Governance ไว้ว่า คำว่า Good Governance เพิ่งปรากฏและมีการใช้ในวงการของนักวิชาการที่สนใจการพัฒนาโลก การบริหารและการปกครองของสังคมเมื่อไม่นานมานี้ ส่วนคำว่า Governance นั้นได้ปรากฏอยู่ใน 24 พจนานุกรมและมีผู้ใช้กันมานานแล้วโดยพจนานุกรมได้ให้ความหมายคำว่า Governance ดังนี้ Governance Means 1) The Act, Process, or Power of Governing; Government, 2) The State of Being Governed ซึ่งแปลกันตรง ๆ ก็หมายถึง การกระทำกระบวนการ หรืออำนาจในการบริหาร การปกครอง ซึ่งเมื่อใช้กับรัฐก็น่าจะมีความหมายใกล้เคียงเกี่ยวข้องกับคำว่าภาครัฐ (State) ซึ่งอาจจะหมายถึง ทั้งรัฐบาล (Government) และระบบราชการ (Civil Service) (อรพินท์ สฟโซคชัย, 2541)

บุขบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2554, น. 4) อภิบาลเป็นแนวคิดการปกครองที่มีมาแต่โบราณกาลนับแต่สมัยเพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์หลายท่านได้พยายามที่จะค้นรูปแบบการปกครองที่ดี แต่ก็ยังไม่ได้ความหมายและขอบเขตที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่า วิวัฒนาการของรูปแบบอภิบาลที่ดีเกิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีการค้นหารูปแบบการปกครองที่สามารถนำประเทศไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคม และสามารถช่วยฟื้นฟูประเทศจากความเสียหายภายหลังสงคราม ซึ่งต่อมารูปแบบการปกครองดังกล่าวผสมผสานกับระบบราชการของ Weberian ได้ถูกนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามรูปแบบของ Weberian ยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้และสานต่อเนื่องจากการขยายตัวของระบบราชการทำให้ยากต่อการจัดการและขาดความยืดหยุ่นในการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก นอกจากนี้โครงสร้างของระบบราชการจะทำให้การปกครองบ้านเมืองขาดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้วยังก่อให้เกิดช่องทางการบิดเบือนการใช้อำนาจและการคอร์รัปชันสำหรับหลักธรรมาภิบาลในประเทศไทยก็เริ่มมีการใช้กันแพร่หลายภายหลังจากที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่และหลังจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี 2540

2.2.2 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541, น. 123) ให้ความหมายว่า Good Governance เป็นการปกครองที่ดี โดยรัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลักรัฐและรัฐบาลมีระบบและการใช้กฎหมายที่ยุติธรรม มีความรับผิดชอบเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส มีความคงเส้นคงวา สามารถตรวจสอบได้ ประมวล รุจเสรี (2541, น. 98) ให้ความหมาย ธรรมาภิบาล คือ วิธีที่จะทำให้รัฐกับประชาคมรัฐกับสังคมหรือรัฐกับชุมชนนั้นมีรูปแบบความสัมพันธ์ มีการปฏิบัติต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศและประชาชน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) “ธรรมาภิบาล” Good Governance ในภาคเอกชนนั้นหมายถึง ความรับผิดชอบและหน้าที่ที่กรรมการและผู้บริหารบริษัทควรมีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัท ซึ่งอาจหมายถึง ผู้ถือหุ้น เจ้าหน้าที่ พนักงาน ลูกค้า ตลอดจนประชาชนทั่วไป คณะกรรมการ มีหน้าที่ตรวจสอบ การบริหารงานของผู้บริหารให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของบริษัทและตรวจสอบความถูกต้องของการตรวจสอบบัญชีภายใน ผู้บริหารมีหน้าที่ในการบริหารธุรกิจเพื่อสร้างผลกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นมากที่สุด ทั้งกรรมการและผู้บริหารมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะชดเชยหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่จนครบถ้วนตามกำหนดเวลา มีความรับผิดชอบต่อพนักงานให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ลูกจ้างให้ได้รับสินค้าที่มีคุณภาพหรือบริการที่ดี ตลอดจนประชาชนดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีอีกด้วย

บรรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, น. 17) ให้ความหมายไว้ว่า ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ในความหมายแบบสากลนี้ มีความหมายรวมถึง ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่วางเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศเพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สุดจิต นิमितกุล (2543, น. 13) ธรรมาภิบาล Good Governance ในความหมายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ให้ความหมาย “ธรรมาภิบาล” หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติอันตรายที่จะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544, น. 5) ธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดที่ใช้ในสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเป็นคำที่อยู่รวมกับกลุ่มคำประชาธิปไตย ประชาสังคมการมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมากลุ่มคำดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปองค์กรของรัฐ นักรัฐประศาสนศาสตร์ ส่วนหนึ่งมองว่า ธรรมาภิบาลเป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบสามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจนและมีการแข่งขันเพื่อการจัดการบริการที่ดีขึ้น

ไชยวัฒน์ คำชู (2545) ให้ความหมายของ “ธรรมาภิบาล” ไว้ว่าหมายถึง การมีส่วนร่วมคือ ความโปร่งใสตรวจสอบได้และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่างกว้างขวางของสังคมและให้ความมั่นใจว่าเสียงคนยากจนและคนด้อยโอกาสจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร

บรรศักดิ์ อุวรรณโณ (2545) ธรรมาภิบาลหรือบางคนใช้ว่า การบริหารจัดการที่ดี มาจากคำว่า “ธรรม” กับ “อภิบาล” มีความหมายภาษาอังกฤษว่า Good Governance โดยคำว่า Governance หมายถึง การอภิบาล หรือการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร ดังนั้น Good Governance จึงเป็นวิธีการใช้อำนาจที่ดีเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร ดังนั้น Good Governance จึงเป็นวิธีการใช้อำนาจที่ดีเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545, น. 7) นักวิชาการทั้งหลายต่างก็ได้ ออกมาแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งได้คิดค้นศัพท์ในความหมายในภาษาไทยเพื่อมาใช้แทนคำว่า Good Governance ใช้เสียใหม่เพื่อให้สังคมได้มีโอกาสเลือกใช้งานกว่าจะมีความลงตัวแต่สุดท้ายคำว่า ธรรมนูญ หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดูเหมือนจะเป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายแม้กระทั่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ฉบับที่ 18 ที่ใช้อยู่ปัจจุบันนี้ก็คงยังใช้คำว่า ธรรมนูญ เช่นกัน

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล, 2548, น. 114) ได้เขียนหนังสือเรื่อง หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์มีใจความตอนหนึ่งว่า การปกครองการบริหารแบบบูรณาการ (Integration) ของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO-Chief Executive Officer) ขององค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของทางราชการในส่วนกลางองค์กรปกครองท้องถิ่นก็ดี องค์กรรัฐวิสาหกิจและองค์กรธุรกิจเอกชนก็ต้องจัดการทางศาสนาและองค์กรสาธารณะอื่น ๆ ก็ดีจะให้บังเกิดผลสำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพสูงจะต้องมีหลักการ บริหารที่เชื่อว่าการบริหารการปกครองที่ดี (Good Governance) เน้นประมวลรวมย่อลงใน “หลักธรรมาภิบาล”

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธนมจิติโต, 2550, น. 6) ได้พูดถึงธรรมาภิบาลในหัวข้อ เรื่องพระพุทธานุชาตกับหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล ต้องมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ธรรมาภิบาลด้านธุรกิจ คือ Economic Good Governance ประเทศไทยเศรษฐกิจ ตกต่ำในปี พ.ศ. 2540 เพราะมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ เรียกว่า ธรรมาภิบาลด้านธุรกิจบกพร่อง
2. ธรรมาภิบาลด้านการเมืองคือ Political Good Governance การเมืองลุ่ม ๆ ดอน ๆ ปัญหากฎหมายรัฐธรรมนูญใช้ไม่ต่อเนื่อง เรียกว่า ธรรมาภิบาลด้านการเมืองบกพร่อง
3. ธรรมาภิบาลด้านราชการคือ Bureaucracy Good Governance พัฒนาประเทศ ที่ไร ก็มีปัญหากฎการทุจริตคอร์รัปชันเราไม่ต้องพูดมากู้กันดีด้านราชการ เรียกว่า ธรรมาภิบาลด้านราชการ บกพร่อง

ทั้ง 3 ด้านนี้หมายถึง Processes ของการตัดสินใจที่ดีเป็นกระบวนการของการตัดสินใจ หรืออำนาจสั่งการที่ดีจะเป็น Good governance คือ ต้องมีธรรมะประกอบ

Azmin (1998, อ้างถึงใน ไชยวัฒน์ คำชู, 2548, น. 28) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาล หมายถึง การใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของชาติบ้านเมืองและหมายรวมถึงกระบวนการความสัมพันธ์และสถาบันต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน ซึ่งประชาชนพลเมืองใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการบริหารจัดการกิจการต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับชีวิตประเทศ ซึ่งมีองค์ประกอบร่วมซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างหลักธรรมาภิบาล อันได้แก่ 1) การรับผิดชอบ 2) ความโปร่งใส 3) การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ 4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 5) กรอบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นความหมายของธรรมาภิบาล

ตามนัยนี้ว่า คือ วิธีการปกครองที่ไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืน อันได้แก่ ความเจริญรุ่งเรืองและความผาสุกของปวงชนทั้งปวงในชาติ

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หรือ (Good Governance) หมายถึง การบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างสมดุล ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความแข็งแกร่งมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความโปร่งใส ยุติธรรมและสามารถตรวจสอบได้

2.2.3 องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล

การพิจารณาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลนั้น มีความสำคัญองค์ประกอบเปรียบเสมือนหลักการหรือลักษณะสำคัญที่จำเป็นต้องมีเพื่อเป็นกรอบเป้าหมายวัตถุประสงค์ แนวทางหรือวิธีปฏิบัติ จึงจะถือว่าธรรมาภิบาลขององค์กรนั้น ๆ เป็นการบริหารจัดการที่ดี การทำความเข้าใจองค์ประกอบทำให้การนำแนวคิดของธรรมาภิบาลไปใช้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น นำไปสู่การปรับกระบวนการบริหารจัดการขององค์กรให้เข้ากับหลักธรรมาภิบาล มีนักวิชาการองค์การทั้งภาครัฐและอาชน ทั้งในและต่างประเทศได้เสนอองค์ประกอบของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลาย มีทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลตามแนวคิดของบุคคลและองค์การมีการนำเสนอ ไว้ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรีน (2542) สำนักนายกรัฐมนตรีนว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 โดยมติคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีนว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และระเบียบนี้เริ่มมีผลการบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งในระเบียบในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ อย่างน้อย 6 คือ

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมในปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจตัวบุคคล

ในการนำหลักนี้ มาปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรมและความยุติธรรม เพราะเมื่อระบบกฎหมายมีความซับซ้อนมากขึ้น คนในสังคมก็เริ่มมองว่ากฎหมายเป็นเรื่องที่เข้าใจยากมีวิธีปฏิบัติที่สับสนและเกิดความระแวงว่าข้าราชการจะแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินการ โดยจะบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ เหล่านี้อย่างไม่เป็นธรรมในเรื่องนี้ภาครัฐจะต้องมีการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เข้าใจง่ายและมีการเผยแพร่ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายกับประชาชนให้ดีที่สุดให้ประชาชนเข้าใจว่าการตราและบังคับใช้กฎหมายอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและ

ความจำเป็นจริง ๆ มิฉะนั้นประชาชนจะต่อต้านไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่บังคับใช้ นอกจากเรื่องความเป็นธรรมแล้วจะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการร่างออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายให้มีความรัดกุม รวดเร็วและเป็นธรรมด้วย

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพ สุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและเข้าใจง่าย มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนได้ นอกจากนั้น การตัดสินใจและปฏิบัติงานของภาครัฐต้องมีความโปร่งใส เปิดเผยให้สาธารณะชนตรวจสอบได้

เรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจได้ถูกต้องและประชาชนมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของภาครัฐมากขึ้นด้วยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ช่วยให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ ข่าวสารข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้ โดยถูกต้องเป็นความจริงอันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชน

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพ ในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกลัวที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตน

ประชาชนทุกคนจะต้องทำความเข้าใจเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและใช้อำนาจโดยคำนึงถึง คักดีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ของภาครัฐ ส่วนภาคธุรกิจเอกชนจะมีหน้าที่สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ให้ผู้บริโภคและไม่สร้างความเดือนร้อนแก่ผู้อาศัยในท้องถิ่น

6. หลักความคุณค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม หลีกเลี่ยงเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ รัฐบาลได้เข้มงวดในการใช้งบประมาณ อย่างประหยัดและทบทวนให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยการสร้างปลูกทดแทนใหม่ในส่วนของการบริหารราชการให้มีแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐเพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐมีบทบาทภารกิจ

ที่ชัดเจน มีการปรับปรุงงบประมาณ ระบบการบริหารบุคคลในภาครัฐ ปรับเปลี่ยนกฎหมายให้ทันสมัย และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ค่านิยมในการทำงานของภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทุกหน่วยงานในภาครัฐจะต้องรายงานผลการดำเนินงานแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ

สุจิตต์ นิमितกุล (2543, น. 14-15) องค์กรประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย มี 11 องค์กรประกอบ คือ

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย ในการให้บริการประชาชน

2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุล ทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่าง ๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของ การดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจาย การพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน

6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากร และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ กับการทำงาน และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ร่วมกัน

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรี ทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) มีทัศนะที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมยอมรับร่วมกัน

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนาปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่ที่ความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล แทนการควบคุมโองงานบางอย่างให้องค์กรท้องถิ่น ซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

องคมนตรีและรัฐบุรุษ (2548, น. 2) กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรมของการบริหาร ภาครัฐเมื่อ วันที่ 9 กรกฎาคม 2548 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ในการจัดงานครบรอบ 50 ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวว่า การบริหารต้องพูดถึงผู้บริหารเพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวโยงกัน บางกรณีเป็นเรื่องเดียวกัน จริยธรรมของการบริหาร ภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรม การใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐและเอกชน ผู้บริหาร จะต้องมิจิตอาสาที่จะนำสิ่งที่ดีไปใช้และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไปสิ่งเหล่านี้ คือ

1. ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมทั้งของการบริหารภาครัฐและภาคเอกชนของผู้บริหาร ตามความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึงการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องตามจริยธรรม และศีลธรรมด้วย

2. กฎหมายเป็นที่ยอมรับกันว่ากฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหารที่ผู้บริหาร จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพกฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำของการประพฤติ มิชอบไว้เท่านั้น แต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติชอบและความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่า กฎหมาย

3. ความเป็นธรรม บอกยากกว่าความเป็นธรรมคืออะไร บ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่ จิตสำนึกของผู้บริหารก็ไม่แน่ว่าจะถูกนักเพราะผู้บริหารลำเอียงได้ว่าถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุด ถือว่าเป็นธรรม

4. ประสิทธิภาพเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับ เรื่องนี้ คือ ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรมกรณีนี้จริยธรรมมีความสำคัญมาก เราสามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือความเป็นธรรม

5. ความโปร่งใส เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกัน ปัจจุบัน มีการเรียกร้องหาความโปร่งใสกันมาก เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบการบริหารภาครัฐได้ เรามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารบัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็น สาธารณประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือได้ว่าขัดจริยธรรม

6. ความมั่นคงของรัฐเราใช้จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐ คือ ผลประโยชน์ของรัฐอย่างหนึ่งการใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงจะกระทบ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงหาความสมดุลให้ได้

7. ค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าความร่ำรวยสร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และฐานะได้ จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้างความร่ำรวยโดยไม่แยแสต่อจริยธรรม สิ่งหนึ่งที่คิดว่าไม่มีในตำรา คือ ความรัก มีคำกล่าวที่ว่าความรักเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นความปรารถนาเป็นความหวังหาอาหารใครก็ตามที่มีความรักย่อมมุ่งพยายามที่จะให้สิ่งที่เรารักมีความสุข มีความเจริญ มีความมั่นคง

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544, น. 49) กล่าวว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปเป็นแนวทางการปฏิรูปการบริหารการปกครองของหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐเป็นการส่งสัญญาณว่าประเทศไทยมีการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีและอธิบายองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

1. ความชอบธรรม (Legitimacy) ซึ่งมีความหมายรวมถึง หลักนิติธรรม (Rule of Law) และความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรม (Independence of Judiciary) ได้แก่ การทำให้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยกรอบกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและบังคับใช้กับคนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

2. ความโปร่งใส (Transparency) เป็นการพิจารณาที่เปิดเผยมูลเกี่ยวกับนโยบาย กระบวนการทำงาน กฎกติกา และความตั้งใจจริงในการบริหารงานของหน่วยงานต่อสาธารณชน มีความอิสระในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทั้งทางเศรษฐกิจ การค้า สังคม และสิ่งแวดล้อมข้อมูลที่เผยแพร่ต้องมีความทันสมัย

3. ความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ (Accountability) การตัดสินใจใด ๆ ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำกับสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงาน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก มีจิตใจเสียสละและเห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

4. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) กระบวนการและสถาบันของรัฐสามารถจัดสรรและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. การมีส่วนร่วม (Participation) หลักธรรมาภิบาลขึ้นอยู่กับพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชน หมายถึง คนไทยทุกคนไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดต้องรู้จักสิทธิและการใช้สิทธิ ต้องตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะรับรู้ ตรวจสอบกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนอื่น สร้างภาคประชาชนและสังคมที่เข้มแข็งมีทัศนคติต่อส่วนร่วมที่ถูกต้องและมีคุณธรรม

ถวิลวดี บุรีกุล และคุณ (2545) สำหรับประเทศไทยแล้วเนื่องจากได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีและพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์

และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ 6 หลักการ ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม Rule of Laws

หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการ และฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ

1.1 หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรมเพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

1.2 หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคลและสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ

1.3 หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้อกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

1.4 หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรองกำหนดลักษณะที่ในทางกฎหมายให้เป็นไปตามหลักแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลังและหลักความพอสมควรแก่เหตุ

1.5 หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการพิจารณาพิพากษายกเว้นแต่ธรรมเนียมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

1.6 หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิดแล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ๆ มิได้

1.7 หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ หมายความว่า รัฐธรรมนุญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ลำดับที่สูงที่สุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนุญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2. หลักด้านหลักคุณธรรม Ethics

ประกอบด้วย หลักการสำคัญ 3 หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัยและหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพพินัยมและจรรยาบรรณองค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชั่นหรือคอร์รัปชั่นน้อยลง คอร์รัปชั่นการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ Corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมายสำหรับพิษภัยของคอร์รัปชั่นได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อนและเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรงเมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่อง ต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

2.2 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

2.3 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

2.4 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

สำหรับที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพพินัยมและจรรยาบรรณนั้นเป็นการกระทำผิดวิชาชีพพินัยม ได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพพินัยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพและการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. ด้านความโปร่งใส Transparency

ประกอบไปด้วย หลักการย่อย 4 หลักการคือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้คุณ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

3.1 ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วย พฤติการณ์ ต่อไปนี้

3.1.1 มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น

3.1.2 โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน

3.1.3 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน

3.1.4 มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น

3.1.5 มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่

3.1.6 มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

- 3.2 ความโปร่งใสด้านให้คุณ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้
 - 3.2.1 มีค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
 - 3.2.2 มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
 - 3.2.3 มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์
 - 3.2.4 มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย
- 3.3 ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้
 - 3.3.1 มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
 - 3.3.2 มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม
 - 3.3.3 มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด
 - 3.3.4 มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
 - 3.3.5 หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง
 - 3.3.6 มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต
 - 3.3.7 มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว
- 3.4 ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้
 - 3.4.1 ประชาชนได้เข้ามารับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
 - 3.4.2 ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทาน การออกกฎหมายระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ
 - 3.4.3 ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น
 - 3.4.4 มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

4. หลักการมีส่วนร่วม Participation

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วย การแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการและการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

4.1 หลักการมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วย หลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ

4.1.1 ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชนเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการและยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแลกเปลี่ยน การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการและการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

4.1.2 ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชนเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้นและประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

4.1.3 ระดับการวางแผนร่วมกันและการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อनुญาตูลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

4.1.4 ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. หลักสำนักรับผิดชอบ Accountability

มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ได้ทำนั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงานหรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะเป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่ของการปฏิบัติถือว่าสำนักรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อย ดังนี้

5.1 การมีเป้าหมายที่ชัดเจน

การมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนึกรับผิดชอบ กล่าวคือ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจน ว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

5.2 ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน

จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุและเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นข่าวของโครงการ สร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกันเพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมของ องค์กร

5.3 การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบ อยู่ที่ความสามารถของหน่วยงาน ในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจ อย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร

5.4 การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติและทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง มักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรม การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

5.5 การมีแผนการสำรอง

ส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบและเข้าใจถึงแผนและนโยบายขององค์กร และที่สำคัญ คือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่างเปิดเผย

5.6 การติดตามและประเมินผลการทำงาน

องค์กรจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการแก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐาน ต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์กร

6. หลักความคุ้มค่า Value for Money

หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย

- 6.1 การประหยัด หมายถึง
 - 6.1.1 การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
 - 6.1.2 การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์
 - 6.1.3 การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน
 - 6.1.4 การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน
 - 6.1.5 การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6.2 การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง
 - 6.2.1 มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 6.2.2 มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
 - 6.2.3 มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน
- 6.3 ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง
 - 6.3.1 การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
 - 6.3.2 การมีการเน้นผลงานด้านบริการ
 - 6.3.3 การมีการประเมินผลการทำงาน
 - 6.3.4 การมีการประเมินผลการทำงาน

เมื่อมีหลักการที่เป็นแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลแล้ว หน่วยงานที่ต้องการใช้หลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งสร้างความธรรมาภิบาลสามารถประยุกต์ใช้ได้และวัดระดับการมีธรรมาภิบาลของหน่วยงานตนได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้วในหน่วยงาน ภาพข้างล่างนี้เป็นตัวอย่างของการนำหลักการข้างต้นไปสร้างตัวชี้วัดและนำไปทดสอบจริงในหน่วยงานและสามารถแสดงผลให้เข้าใจได้ง่ายทำให้ผู้บริหารสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานของหน่วยงานให้มีธรรมาภิบาลมากขึ้นได้

เชาวนะ ไตรมาศ (2547, น. 1-8) กล่าวว่า ประเทศไทยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย การนำระบบบริหารตามหลักธรรมาภิบาลใช้ในการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงในแวดวงวิชาการได้ให้ความสำคัญต่อแนวคิดธรรมาภิบาลอย่างแพร่หลาย การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2547 ได้มีการกำหนดหลักการพิจารณาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หลักการที่ควรพิจารณา คือ
 - 1.1 มีกฎหมายเป็นรองรับ โดยไม่ให้กฎหมายสูญเอง
 - 1.2 มีการบังคับใช้
 - 1.3 ผลการใช้กฎหมายมีความถูกต้อง โดยไม่ให้สนองเป้าหมายของผู้ถือและใช้กฎหมายเอง

เหนือกว่าเป้าหมายของกฎหมาย

2. หลักคุณธรรม หลักการที่ควรพิจารณา คือ
 - 2.1 มีกรอบกำหนดจรรยาบรรณที่เป็นรูปธรรม โดยไม่เพียงแต่คาดหวังเฉพาะจากจิตสำนึกในความเป็นนามธรรมเท่านั้น
 - 2.2 มีมาตรการกำกับควบคุมให้ต้องยึดถือปฏิบัติตาม โดยไม่เพียงแต่พึ่งอาศัยเฉพาะบรรทัดฐานของข้อห้ามและความเชื่อทางศีลธรรม
 - 2.3 มีมาตรฐานพิสูจน์ความผิด กำหนดความผิด และการลงโทษ โดยไม่เพียงแต่การใช้มาตรฐานทางความรู้สึกเป็นเครื่องวัดและไม่มีบทลงโทษ
3. หลักความโปร่งใส หลักการที่ควรพิจารณา คือ
 - 3.1 มีการจัดโครงสร้างองค์การ การจัดการ และขั้นตอนไหลเวียนของงานแบบเปิด โดยออกแบบโครงสร้างและการทำหน้าที่ขององค์การแบบเปิด ครอบคลุมทั้งองค์การ
 - 3.2 มีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารแบบเปิด โดยการออกแบบระบบงานและข้อมูลข่าวสารแบบเปิดกระจายทั่วทั้งระบบ และมีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ
 - 3.3 มีกระบวนการทำงานและกระบวนการตัดสินใจแบบเปิด โดยการออกแบบกระบวนการทำงานและการตัดสินใจให้เป็นแบบเปิดตลอดในทุกขั้นตอนที่สำคัญ
4. หลักการมีส่วนร่วม หลักการที่ควรพิจารณา คือ
 - 4.1 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร นโยบาย แผนงาน และงบประมาณ โดยการเข้าร่วมในมิติของข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการรับรู้
 - 4.2 การเข้าถึงการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ โดยการเข้าร่วมในมิติของการตกลงใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการกระทำหรือการปฏิบัติการ
 - 4.3 การเข้าถึงการกำกับควบคุมผลกระทบ มาตรฐาน เป้าหมาย และผลกระทบ โดยการเข้าร่วมในมิติของการคาดหวังผล ซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์
5. หลักความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบสาธารณะมีหลักประกันสามารถตรวจสอบได้ หลักการที่ควรพิจารณา คือ
 - 5.1 มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานที่ชัดเจนเป็นพันธะสัญญาโดยวางกรอบความรับผิดชอบต่อผู้มีขอบเขตชัดเจนและมีข้อผูกพันที่แน่นอน
 - 5.2 มีมาตรการกำกับควบคุมที่แน่นอนสม่ำเสมอ โดยสามารถรักษากรอบที่กำหนดไว้ให้ดำเนินอย่างต่อเนื่องได้
 - 5.3 มีการติดตามประเมินวัดผลที่ต่อเรื่องและน่าเชื่อถือ โดยรักษามาตรฐานไว้ให้อยู่ในกรอบที่ยอมรับได้

6. หลักความคุ้มค่าหรือหลักการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหลักการที่ควรพิจารณา คือ

6.1 มีการเพิ่มความสามารถในการทำงาน โดยให้มีการเพิ่มในเรื่องของความสามารถ มีสัดส่วนที่มากกว่าเพิ่มของต้นทุนที่เป็นมูลค่าและเป็นคุณค่า

6.2 มีการวัดการสร้างความสามารถและศักยภาพการทำงาน เพื่อผลผลิตโดยให้การเพิ่มของผลผลิตมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นในทางบวกตามต้นทุนในการเพิ่มความสามารถ

6.3 มีการวัดเพิ่มผลผลิตการทำงาน การควบคุมความเสี่ยงและการลดความสูญเสีย เพื่อเพิ่มมูลค่าและประโยชน์ที่ได้

สถาบันราชประชาสมาสัย (2549, น. 6) กล่าวว่า ธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี หมายถึง ขบวนการหรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันฯ เริ่มจากงานในหน้าที่รับผิดชอบแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำ หรืองานที่ร่วมกันทำจะต้องเป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ

1. หลักนิติธรรม เคารพและปฏิบัติตามกติกา ระเบียบแบบแผน และกฎหมายต่าง ๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจ หรือจงใจหลีกเลี่ยง หรือไม่ตั้งใจเพราะไม่รู้ ฉะนั้นถ้าไม่แต่ต้องศึกษาก่อนว่าจะผิดหลักนิติธรรมหรือไม่ก่อนที่จะทำลงไป

2. หลักคุณธรรม ในหลายแง่มุม เช่น เมตตาธรรม คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็น สุข จริยธรรมทำอะไรให้ถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน กตัญญูกตเวทิตา การรู้จักบุญคุณและคิดจะตอบแทน หิริ โอตตัปปะ การรู้จักละอาย และเกรงกลัวบาปกรรม การมีคุณธรรมจะช่วยยกคุณค่าเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

3. ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกเรื่องราวในการทำงานตามภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ อยู่ ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจนทุกคำถาม

4. การมีส่วนร่วม พึงระลึกไว้ว่าตนเองเป็นสมาชิกของสถาบันฯ นอกเหนือจากงานในหน้าที่แล้ว กิจกรรมอื่นที่มีผลต่อสถาบันฯ จะต้องร่วมมือกัน อะไรที่ไม่ดีต้องหักท้วง

5. ร่วมรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามสถาบันฯ ถ้าดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ถ้าผิดพลาดบกพร่องต้องช่วยแก้ไขไม่วางเฉย

6. ความคุ้มค่า ทั้งในแง่รูปธรรมและนามธรรมที่สัมผัสจับต้องมองเห็นได้ หรือรู้สึก คุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่าถ้าทำตามหลักข้างต้นทั้ง 5 ครบถ้วนแล้ว เมื่อพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่าแล้วไม่ผ่านก็ควรทบทวนปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด

United Nations Development Programmed United Development Programmed UNDP (1994, pp. 1-4) United Nations Development Programmed: UNDP โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาล หมายถึง เป็นการดำเนินงานของภาคการเมือง การบริหารและภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการบริหารของประเทศไทยทุกระดับ ประกอบด้วย กลไก กระบวนการ และสถาบันต่าง ๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมายและแสดงความเห็นที่แตกต่างกันบนหลักการที่ประกอบไปด้วย 9 หลักการของ UNDP ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระทำไม่ว่าเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรม (Legitimate Intermediate Institution)

2. กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of Law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรม และถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3. ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) กระบวนการทำงานกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ (Free Flow of Information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

4. การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus Orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใด ๆ ของภาครัฐต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกัน (Broad Consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

5. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) กระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ได้แก่ การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณภาพ การมีคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม การมีระบบราชการที่สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง การมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

6. ความเสมอภาค (Equity) ประชาชนทุกคนมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ โอกาสพัฒนาหรือมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการโดยเท่าเทียมกัน

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) กระบวนการและสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ รัฐสามารถจัดสรร ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจใด ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหน่วยงานนั้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลักและมีจิตใจเสียสละเห็นคุณค่าที่ตนเองสังกัดอยู่

9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) ผู้นำและสาธารณชนมีภาพในอนาคตที่กว้างเกี่ยวกับธรรมาภิบาลและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งสิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาตามภาพที่ได้อ้างไว้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวนี้ ถูกพัฒนาขึ้นมาบนพื้นฐานของความเข้าใจในวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และสภาพสังคมที่สลับซับซ้อน มิตินี้มีขึ้นมาเนื่องจากเป็นที่เชื่อว่าธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นได้ และยั่งยืนนั้น จะต้องมีการดำเนินการและวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวควบคู่กันไป

สรุปได้ว่า การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับมาตรการเพื่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักของธรรมาภิบาล ดังนี้

1. หลักการตอบสนอง หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. หลักประสิทธิผล หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การมีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

4. หลักความเสมอภาค หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของ กลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

5. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

6. หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

7. หลักเปิดเผย/โปร่งใส หมายถึง ในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

8. หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

9. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

10. หลักนิติธรรม หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

2.2.4 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทย

ธีรยุทธ บุญมี (2541, น. 11) กล่าวว่า ประเทศไทยเริ่มมีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้แพร่หลายภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และหลังจากวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม ใน พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ทั้งนี้เนื่องจากในหนังสือแสดงเจตจำนงการเงินจากกองทุนระหว่างประเทศ (IMF) ที่ระบุให้รัฐบาลไทยให้คำมั่นสัญญาว่าจะสร้าง Good Governance ให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐโดยรัฐบาลในขณะนั้นได้พิจารณาเห็นความจำเป็นที่ประชาชาติต้องมีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นองค์ประกอบในการบูรณะสังคมและประเทศ เพื่อพลิกฟื้นภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อสามารถรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้ทันสถานการณ์รัฐบาลได้มีหนังสือ ลงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2540 โดยขอความร่วมมือจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ในการดำเนินการค้นคว้าวิจัย เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมได้มีการระดมแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศไทยในระยะสั้นและระยะยาวให้ยั่งยืน ซึ่งคณะทำงานดังกล่าวได้จัดเอกสารข้อเสนอ เพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลไทยและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้ระดมแนวคิดในประเทศไทยหลายสาขาที่อาสาสมัครมาร่วมทำงานและคณะทำงานได้จัดทำเอกสารข้อเสนอเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2542 นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการราชการพลเรือน จัดทำบันทึก ข้อกำหนดเรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติโดยเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 (วันชัย วัฒนศัพท์, 2547) และวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2542 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยนายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบดังกล่าว เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 116 ตอนที่ 63 ลงเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทยเมื่อครั้งแรกที่มีการอ้างถึงคำว่า “Governance” ตามความหมายที่ใช้กัน ในวงวิชาการนั้น คำว่า Governance ถูกใช้ในหนังสือแสดงเจตจำนงการเงินของประเทศไทยจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ใน พ.ศ. 2540 เมื่อคราวประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งภายหลังการแสดงเจตจำนงการเงินในครั้งนั้นของรัฐบาลไทยนี้เองที่ทำให้นักวิชาการกลุ่มต่าง ๆ เริ่มหันมาสนใจ Governance ในบริบทของสังคมไทยมากขึ้น

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (2546, น. 2) ได้กำหนดขอบเขตความหมายคำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีว่า ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

สุดจิต นิमितกุล (2543, น.14) กล่าวว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักการของค่านิยมการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ไว้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่อาจจะเข้ามาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

2.2.5 การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร

วิมล นาวารัตน์ (2559) หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เราสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถทำการประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบตรวจสอบได้

ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์กร และผู้ทำหน้าที่ในการตัดสินใจที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ซึ่งได้แก่ การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาคและตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

2. ความโปร่งใส

ความโปร่งใส เป็นการตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณะชนสามารถรับทราบและมีความมั่นใจได้ว่าการดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย

3. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ

การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใส รวมไปถึงการปฏิบัติระบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉลและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

4. การสร้างความร่วมมือ

เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินนโยบายมีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบัน การมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบ เป็นต้น

5. การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง

ธรรมาภิบาล มีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการระบุงการลงโทษที่ชัดเจนและมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการลงโทษที่ชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิดหรือฝืน การมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม

6. การตอบสนองที่ทันการ

ธรรมาภิบาล เป็นการให้การตอบสนองที่ทันต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเวลาที่เหมาะสม

7. ความเห็นชอบร่วมกัน

สังคมที่ประกอบด้วย บุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไปธรรมาภิบาลจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่างกันให้บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวมและขององค์กรเป็นหลัก

8. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง

หลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์กรรู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์กรบุคคลสามารถมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย แผนกนวัตกรรมกรรมการสอน (2554) การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้นเพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสังคม

สำนักงานจัดหางานจังหวัดชุมพร (ม.ป.ป.) ปัจจุบันการบริหารงานในภาครัฐได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมากในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานของรัฐก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารงานของหน่วยงานในภาครัฐ ได้แก่

1. ภาวะรับผิดชอบตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์กร และผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐต้องมีภาวะความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมหรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ความรับผิดชอบที่กล่าวมา

หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค และตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

2. ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบ ชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณะชนสามารถรับทราบและมีความมั่นใจได้ว่า การดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย

3. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบการที่องค์การภาครัฐใช้อำนาจหน้าที่หรือการแสวงหาผลประโยชน์ในทางส่วนตัวเหล่านี้ถือเป็นการทุจริตและการประพฤติมิชอบ ทั้งต่อองค์การภาครัฐเองและองค์การในภาคเอกชน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใส รวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉลและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

4. การสร้างการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้กับประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุม การปฏิบัติงานของสถาบัน การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบ และเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยในกระบวนการทำดำเนินงานของรัฐได้เป็นอย่างดี

5. การสร้างกรอบทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ธรรมาภิบาลมีพื้นฐาน การดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการระบุงการลงโทษที่ชัดเจนและมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่ง ที่ช่วยพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิดหรือฝ่าฝืน การมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริม การปกครองตามหลักนิติธรรม

6. การตอบสนองที่ทันการ ซึ่งธรรมาภิบาล หมายถึง การให้การตอบสนองที่ทัน การต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเวลาที่เหมาะสม

7. ความเห็นชอบร่วมกันสังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมาภิบาลจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่างกันให้บนพื้นฐานของประโยชน์ ส่วนรวมและขององค์การเป็นหลัก

8. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมาภิบาลนั้น ต้องการให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

9. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้องหลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคน ในองค์การรู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์การบุคคลสามารถมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรม หลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน

ดังนั้น การใช้หลักธรรมาภิบาลในองค์การสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุม ติดตาม และตรวจสอบ โดยมีประชาชน หรือองค์การภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์การ เพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์การเป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงานและการทำงานในองค์การและจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบเนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐนั้นจะเกี่ยวข้องกับผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด มีการตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบชัดเจนเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย รวมทั้งยึดมั่นในการให้บริการแก่ประชาชนหรือผู้ที่มาใช้บริการโดยปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค

2.2.6 ธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประธาน คงฤทธิศึกษาการ (2526, น. 8) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ โดยนัยนี้จะมีองค์กรทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้ กล่าวขยายความได้อีกว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ท้องถิ่นโดยตรง การบริหารงานท้องถิ่นจะมีองค์กรปกครองที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ราชกิจจานุเบกษา (2546) ว่าด้วยเรื่อง หลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 การปกครองท้องถิ่นประเทศไทย มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันซึ่งการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันมีอยู่ 2 ระบบ คือ 1) ระบบทั่วไปที่ใช้กับท้องถิ่นทั่วไปในปัจจุบันมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) ระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่ง ปัจจุบันมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ซึ่งเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดเพื่อพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะความต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบตนเองและเท่ากับเป็นการเพิ่มความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการบริการสาธารณะให้ทั่วถึงและตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

การพัฒนาและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และสถาบันพระปกเกล้า ได้มีมาตรการ กลไกเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการให้รางวัลแก่ท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งเป็นหน่วยงานมีหน้าที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาที่กำหนดไว้ในมาตรา 52 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น

1. การจัดหลักสูตรการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การจัดทำโครงการประเมินผลและมอบรางวัลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีเป็นประจำทุกปี
3. การนำระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Auction) การโอนเงินเข้าบัญชีผู้รับจ้างโดยตรง (E-Banking)
4. การวางแผนระยะยาวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้แก่นักเรียนในสถานศึกษาที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยนำความต้องการจากเวทีประชาคมมาบรรจุไว้ในแผน การให้ประชาชนเข้าร่วมฟังการพิจารณางบประมาณของสภาท้องถิ่น การตั้งตัวแทนประชาคมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมในท้องถิ่นเพื่อรับข้อเรียนจากประชาชน และการมอบหมายให้ท้องถิ่นจังหวัดเป็นผู้นิเทศงานในเรื่องการบริหารงานด้วยความมีประสิทธิภาพและความโปร่งใสน้อยปีละ 2 ครั้ง เป็นต้น

สุเมธ แสงนิมนวล (2552, น. 46-49) ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีการดำเนินการผ่านกรอบธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันที่รวบรวมชุดข้อกำหนดทางกฎหมายในการกำกับดูแลหลักการและกระบวนการบริหารจัดการตามที่รัฐบาลท้องถิ่นได้เข้าร่วมทั้งหมดหรือบางส่วนและในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีฐานเสียงที่จะสร้าง มีกรอบการกำกับ ดูแลที่เข้มงวดมาแล้วเพื่อก่อให้เกิดการดำรงอยู่และการจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการติดตามและตรวจสอบ

เพราะฉะนั้น การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นประเด็นที่ถูกต้องอย่างแพร่หลายในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นที่ยอมรับควรมีการพิจารณาเรื่องการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรมีคุณลักษณะน่าพึงพอใจ 5 ประการ ดังนี้

1. ภาพพจน์เยี่ยม หมายถึง ความมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ มีการกล่าวขวัญถึงในการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล เช่น มีความโปร่งใส ทำงานโดยยึดหลักกฎหมายเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการประชาสัมพันธ์งานให้ชุมชนได้รับทราบขั้นตอนการทำงานทุกอย่าง มีเหตุผลสามารถอธิบายได้มีความเป็นรูปธรรม มีการเก็บข้อมูลสถิติสามารถประเมินออกมาเป็นตัวเลขได้ตลอดจนสามารถมองเห็นการพัฒนากิจการหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบได้เป็นตัวอย่างของความโปร่งใสที่ทุกหน่วยงานสามารถเข้ามาขอข้อมูลหรือตรวจสอบได้ตลอดเวลา

2. ภาพลักษณ์ดี เป็นเรื่องของภาพที่ปรากฏต่อสาธารณชนสามารถมองเห็นได้ง่ายกว่าภาพพจน์ภาพลักษณ์ขององค์กรมีความแตกต่างให้ดูอยู่เสมอ ตั้งแต่ความสวยงามสะอาดสะอ้านของสถานที่จนถึงบุคลิกภาพของผู้นำและสมาชิกในองค์กร โดยเฉพาะผู้นำองค์กรถือเป็นบุคคลที่อยู่ในสายตาของสาธารณชนควรมีลักษณะที่ดี 3 ประการ คือ 1) มาตต้องตา 2) วาจาดึงใจ 3) ภายในยอดเยี่ยม มาตต้องตาม หมายถึง บุคลิกภาพภายนอกที่ดี ทั้งด้านกิริยามารยาท และการแต่งกาย วาจาดึงใจคือ พูดไพเราะ พูดสิ่งที่ดีประโยชน์และพยายามพูดในด้านบวกสำหรับภายในยอดเยี่ยม คือ ในใจมีคุณธรรมและความเข้มแข็งหนักแน่นซึ่งสื่อออกมาถึงบุคลิกภายนอกได้

3. มีความทันสมัย หมายถึง องค์กรโดยเฉพาะตัวผู้นำองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์ มีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้นผู้นำองค์กรยุคใหม่ควรมีคุณสมบัติและลักษณะ ดังนี้ 1) มีความเป็นผู้นำ 2) ทำงานได้หลายหน้าที่ 3) รู้คุณค่าของเวลา 4) สื่อสารพูดเขียนได้ดี 5) ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี 6) ใช้คอมพิวเตอร์ได้ 7) ใช้อินเทอร์เน็ตได้ 8) วิเคราะห์ข้อมูลได้ดี 9) ทันโลกบริหารยุคใหม่

4. ใส่ใจบริการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเน้นหลักธรรมาภิบาลในเรื่องของความรับผิดชอบการรับใช้และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างมีความเสมอภาคและมีประสิทธิภาพนั่นคือให้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม มีหัวใจบริการให้ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ

5. ประสานการมีส่วนร่วม เรื่องการมีส่วนร่วมนั้น UNPD ได้ให้ความสำคัญเป็นประการแรก เพราะตามหลักคิดในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสามารถตอบสนองหลักธรรมาภิบาลได้เกือบทุกข้อ ดังนั้นในการดำเนินโครงการใด ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรแจ้งให้ประชาชนได้ร่วมรับรู้รับทราบตั้งแต่ขั้นตอนการดำเนินงานไปจนถึงผลการดำเนินงานต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ยังมีข้อดี คือ ประชาชนจะรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของร่วมกันเต็มใจที่จะช่วยกันเป็นหู เป็นตา สอดส่องดูแลท้องถิ่นของตนให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข

ทศพร จินดารักษ์ (2553) กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ถือว่าเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดเนื่องจากมีศักยภาพในการบริหารสาธารณะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาปรากฏข่าวทางสื่อสารมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์วิทยุโทรทัศน์และสื่ออื่น ๆ ว่ามีการทุจริตคอรัปชั่น หลายรูปแบบเกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสาเหตุของความหย่อนประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าจึงไม่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจสิ่งที่ทำทลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในขณะนี้ คือ การปรับกลยุทธ์ ทศนคตวิธิตัด วิธีการทำงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การเป็น “ราชการยุคใหม่” มุ่งปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นและทศพร จินดารักษ์ ยังกล่าวว่า สำหรับธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ อันได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า รายละเอียดที่จะกล่าวถึงหลักแรก คือ หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย ข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของชุมชนและชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้โดยการออกกฎหมาย ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนอย่างทั่วถึงด้วยการปิดประกาศ ณ สำนักงานหรือที่ทำการ หรือที่ชุมชน หรือการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ทำเป็นเอกสารแจกจ่ายการประชุม หรือเสียงตามสาย เป็นต้น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายข้อบังคับของท้องถิ่น รวมทั้งกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งจะต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และถูกต้อง โดยไม่กั้นแก่งหรือลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นเฉพาะเป็นต้น อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีหน้าที่ในการพัฒนา

บุคลากรของท้องถิ่นในฝ่ายพนักงานและสมาชิกสภาท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องหลักต่อมา คือ หลักคุณธรรมเป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจ อุดหนุน มีระเบียบวินัย เช่น บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งฝ่ายข้าราชการหรือพนักงาน

ประจำต้องยึดหลักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนจะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมาทำงานตรงต่อเวลาให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคถูกต้อง ประการต่อมา สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนต้องมุ่งเน้น รักษาผลประโยชน์แก่ส่วนร่วมไม่เป็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนร่วมและถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีคุณธรรมสูงขึ้นไปเนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการหรือพนักงานในขณะเดียวกันเป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณต่าง ๆ

ดังนั้น จะต้องยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนดไว้มีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน ประการสุดท้ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเริ่มจัดทำมาตรฐานจริยธรรมหรือกรอบกติกาปฏิบัติงานของสมาชิกทุกคน โดยทำเป็นมติของสภาเพื่อควบคุมกันเองมีบทลงโทษเท่าที่ทำได้ เช่น ใครละเมิดกฎก็ให้สภาประมาณพฤติกรรมและประกาศให้ประชาชนทราบหรือถ้าละเมิดกฎอยู่เนื่อง ๆ ให้สภาพิจารณาให้พ้นจากสมาชิกภาพลำดับต่อไป เป็นหลักที่สามคือ หลักความโปร่งใสโดยเน้นการปรับกลไกและวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใสให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 โดย เอกสารที่จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ ได้แก่ กฎข้อบังคับเกี่ยวข้องกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของสภาที่ผ่านการรองรับแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่ประชาชนและมติอื่น ๆ ที่ประชาชนควรทราบการประชุมของสภาท้องถิ่นจะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควรข้อบังคับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งเงื่อนไข การติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การชำระภาษีต่าง ๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนปฏิบัติอย่างไรต้องใช้หลักฐานเอกสารประกอบอะไร และต้องใช้เวลาานเท่าใด ผลการดำเนินงานตามแผนโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างน้อย ได้แก่

ประการแรก การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ แผน 3 ปี เนื่องจากแผนพัฒนาเป็นเครื่องชี้ทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดสรรทรัพยากรรวมทั้งงบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนด จัดทำแผน

พัฒนาท้องถิ่น โดยการร่วมเสนอปัญหาความต้องการและร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมเพราะประชาชนสามารถบอกได้ชัดเจนว่าโครงการนั้น ๆ มีประโยชน์มากน้อยเพียงใด

ประการที่สอง มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประการที่สาม ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้งและอำนวยความสะดวกในการให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภา

ประการที่สี่ ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบังคับของท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกกฎข้อบังคับท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ประการที่ห้า หลักความรับผิดชอบ หลักข้อนี้มุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักในอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชนและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติและมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำโดยการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกสถานที่ให้ประชาชนเป็นที่พึ่งได้เมื่อเกิดความเดือดร้อน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวก รวมทั้งควรมีผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ประจำหมู่บ้าน และ

ประการสุดท้าย ที่จะกล่าวถึง ความหลักค้ำค้ำเป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยใช้ทรัพยากร/งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน

จะเห็นว่าหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ข้างต้น เป็นหลักพื้นฐานที่สามารถไปปฏิบัติได้จริงมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานและความประหยัดหรือ 4 ป. ได้แก่

ป.แรก คือ ประชาชน การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีประชาชนเป็นเป้าหมายและศูนย์กลาง เช่น การกำหนดโครงการพัฒนาต่าง ๆ ควรเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนหลัก มิใช่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริหารหรือพนักงาน

ป.ที่สอง คือ ประสิทธิภาพ คือการทำงานตามกระบวนการที่ถูกต้องรวดเร็วที่สุด เช่น กรณีประชาชนมาติดต่อข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นควรจะอำนวยความสะดวกให้คำแนะนำประชาชนพร้อมทั้งดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบกฎหมายอย่างถูกต้องและรวดเร็ว จึงจะถือว่าทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ป.ที่สาม คือ ประสิทธิภาพ คือ ผลหรือคุณภาพของงานที่ทำตามตัวอย่างเรื่องประสิทธิภาพได้เน้นในเรื่องความรวดเร็วและถูกต้องตามขั้นตอนแต่ในเรื่องของประสิทธิผลจะเน้นที่ความถูกต้อง

ของผลงานที่ทำ เช่น การรับชำระภาษีนอกจากจะให้บริการได้อย่างรวดเร็วแล้วงานที่ทำจะต้องถูกต้อง ไม่มีปัญหาประชาชนจะต้องกลับมาต้องขอให้แก้ไขอีก

ป.ทีสี่ คือ ประหยัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนท้องถิ่นการทำงานของภาคราชการจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าเงินงบประมาณทุกบาททุกสตางค์เป็นของประเทศชาติและประชาชน มิใช่งบประมาณส่วนตัว ดังนั้นการใช้จ่ายเงินงบประมาณจะต้องเป็นไปอย่างรอบคอบยิ่งกว่าเงินส่วนตัว การจะซื้อพัสดุครุภัณฑ์ต้องมีคุณภาพและเหมาะสมกับราคาเพื่อให้สามารถใช้งานได้คุ้มค่า ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการเปิดกว้างให้มีกระบวนการในการแข่งขันด้านการเสนอราคาผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ควรตระหนักและมองเห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาล มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อเป้าหมาย 4 ป. ดังกล่าว เฉพาะในเรื่องของโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนการยึดหลักกฎหมายในการปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นหัวใจในการบริหาร ในขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วม เพื่อระดมความคิดแสวงหาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม เสียสละพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ท้องถิ่นโดยรวม อันจะเป็นการสร้างรากฐานประชาธิปไตย ที่ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของท้องถิ่นอย่างแท้จริง สรุปได้ว่า การนำธรรมาภิบาลใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

พิทยา สุนทรวิภาต (2556, น. 8) ได้เขียนบทความธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้นำเสนอธรรมาภิบาลที่ได้มีการกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปปฏิบัติ ได้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของชุมชนและชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติตามหลักนิติธรรม ได้ดังนี้

1.1 การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ด้วยการปิดประกาศ ณ สำนักงาน หรือที่ทำการ หรือที่ชุมชน หรือทำการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบอื่น ๆ เช่น ทำเป็นเอกสารแผ่นพับแจกจ่าย การประชุม หรือเสียงตามสาย เป็นต้น

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของท้องถิ่น รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ

ข้อบังคับให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใด เป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีในอำนาจหน้าที่ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและถูกต้องโดยไม่กั้นแก่ง หรือลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ เป็นต้น

1.4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่น ทั้งในส่วน ผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น และพนักงานท้องถิ่น ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2. หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม เป็นตัวอย่าง แก่ประชาชน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จริตใจ อุดหนุน ความมีระเบียบวินัย สนับสนุน ให้ประชาชนในเขตพื้นที่พัฒนาตนเองซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการ ได้ดังนี้

2.1 บุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงฝ่ายข้าราชการและพนักงาน ต้องยึดหลักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนจะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มาทำงานตรง ต่อเวลาให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคถูกต้อง

2.2 สมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้แทนของ ประชาชนต้องมุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมและถูกต้อง ตามกฎหมาย

2.3 ผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมีคุณธรรมสูงขึ้น เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ หรือพนักงานในขณะเดียวกันเป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณต่าง ๆ จะต้องยึด หลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ มีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรม แก่ทุกชุมชน

2.4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเริ่มจัดทำมาตรฐานจริยธรรม หรือกรอบกติกา การปฏิบัติงานของสมาชิกทุกคน โดยทำเป็นมติของสภาเพื่อควบคุมกันเอง มีบทลงโทษเท่าที่ทำได้

3. หลักความโปร่งใส โดยเน้นการปรับกลไกและวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้โดย

3.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนทราบตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2539 โดยเอกสารที่จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ ได้แก่ กฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมมติ การประชุมของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีผลได้ผลเสียของประชาชน มติขอสภาพที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่ รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่ประชาชนและมติอื่น ๆ ที่ประชาชนควรทราบ

วาระการประชุมของสภาท้องถิ่นจะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ทั้งนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร ข้อบังคับ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้ และประชาชนต้องปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การชำระภาษีต่าง ๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนปฏิบัติอย่างไรต้องใช้หลักฐาน เอกสาร ประกอบอะไรบ้าง และต้องใช้เวลาเท่าใด ผลการดำเนินงานตามแผน/โครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะได้สรุปเสนอให้ประชาชนได้รับทราบว่าจะทำอะไร เมื่อไร เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะผลการสอบราคาหรือประกวดราคา ควรเปิดเผยให้ประชาชนรับรู้จะทำให้ประชาชนได้ตรวจสอบและเกิดความมั่นใจ ข้อมูลด้านการเงิน การคลัง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เปิดเผยถึงความสุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะได้เปิดเผยเป็นระยะ ๆ ว่ามีรายรับเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้าง เท่าใด และประการสุดท้ายข้อมูลอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชน

3.2 สำหรับวิธีการเผยแพร่ข้อมูล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะสามารถทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวางที่สุด ได้แก่ การปิดประกาศ ณ สำนักงานที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือตามแหล่งชุมชน อาจจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารประจำทุกหมู่บ้าน ชุมชน การประชุมชี้แจงเป็นครั้งคราวหรือประชุมสัญจรไปตามหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ ให้สมาชิกสภาท้องถิ่น ช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละหมู่บ้าน ชุมชน การใช้ระบบกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย รวมทั้งการใช้สื่อท้องถิ่นอาจเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น การจัดทำเป็นวารสารหรือเอกสารแจกจ่ายแก่ประชาชนตามระยะเวลาที่สมควร อาจเป็นปีละ 2-3 ครั้ง หรือทุกเดือนก็ได้ การเลือกใช้วิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละท้องถิ่นใช้วิธีต่าง ๆ กัน แต่ควรทำพร้อม ๆ กันไปหลายวิธีเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงต่าง ๆ กัน แต่ควรทำพร้อม ๆ กันไปหลายวิธีเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง

4. หลักการมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักการที่มีความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาหรือผู้บริหารท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการบริหารงานตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจจะทำอะไร อย่างไร รวมทั้งการตรวจสอบและการประเมินผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสุดท้ายประชาชนย่อมมีสิทธิเหนือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานงานเสียหาย ล้มเหลว หรือมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เช่น ในมาตรา 16(16) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น ประเด็นการมีส่วนร่วมนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอย่างน้อย เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

5. หลักความรับผิดชอบ หลักนี้มุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักในอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชนและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติและมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำ โดยการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพเป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกสถานที่ให้ประชาชนเป็นที่พึ่งได้เมื่อเกิดความเดือดร้อน เอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวกรวมทั้งควรมีผู้รับเรื่องราวทุกข์ประจำหมู่บ้านและชุมชน มีความจริงใจในการนำโครงการ/กิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน/ประชาคมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงความจำเป็นเร่งด่วน นำเอาโครงการ/กิจกรรมที่บรรลุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบังคับหรือกฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชนหากทำไม่ได้ก็ต้องแจ้งให้ประชาชนทราบ

6. หลักความคุ้มค่า เป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยใช้ทรัพยากรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้สมบูรณ์ยั่งยืน รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการ ดังนี้การดำเนินแผนงาน/โครงการจะต้องมีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจะทำโครงการอะไรก่อน-หลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดซื้อจัดจ้างต้องมุ่งให้เกิดการประหยัดหากสามารถต่อรองราคากับผู้รับจ้างให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ ก็จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้นและทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ให้ประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งควรมีกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป

สราวุฒิ เนตรวิเชียร (2556, น. 10-201) กล่าวว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการปรับปรุงระบบบริหารราชการเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและกำกับกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งนี้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวยังได้กำหนด

ในมาตรา 52 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติ ในหมวด 5 และหมวด 7 และให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและเป็นหน่วยดำเนินการซึ่งหน้าที่แทนรัฐ ในการจัดบริการสาธารณะการบริหารจัดการภารกิจต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบแก่ประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนเป็นประการสำคัญ กระทรวงมหาดไทยจึงได้จัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการภารกิจในความรับผิดชอบ โดยได้กำหนดให้มีเป้าหมายเพื่อให้บริการ 7 ด้าน ดังกล่าวถึงต่อไป เป้าหมายของกรมวิบาล (การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 6.1 มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
- 6.2 มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 6.3 มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ
- 6.4 ลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานที่เกิดความจำเป็น
- 6.5 ปรับปรุงภารกิจให้ทันต่อสถานการณ์
- 6.6 ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการ
- 6.7 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560) ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ถือปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลก็เพื่อให้มีการบริหารกิจการท้องถิ่นที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะและใช้จ่ายงบประมาณ มีประสิทธิภาพสูงสุด เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยตั้งแต่ผู้บริหารท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ และลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต บริการประชาชน ให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวท้องถิ่น ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่น ก็จะเกิดการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นก็จะอยู่อย่างมีความสุขซึ่งเป็นผลมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยถือปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ การบริหารกิจการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดีและผลการวิจัย พบว่า ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย มีดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยต้องมีความรับผิดชอบ มีความโปร่งใส และมีการลดการทุจริต ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยช่วยส่งเสริมสวัสดิการของประชาชนและยกระดับขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในการตอบสนองความต้องการของประชาชนและจะมีผลทำให้ระดับความชอบธรรมของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยมากขึ้น

2. กรอบของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมช่วยส่งเสริมให้เกิดการบริหารกิจการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล คือ หลักนิติธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชน และสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนในท้องถิ่น จึงเห็นได้ว่าหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมาภิบาลนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการของรัฐบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดยิ่งกว่าหน่วยงานราชการอื่น ๆ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการระดมพลังงานและความมุ่งมั่นของประชาชนทุ่มเทให้การพัฒนาท้องถิ่นและเกิดการกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยที่ทำให้ประชาชนได้ปกครองตนเอง และทำให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้ การปกครองแบบประชาธิปไตยอีกด้วยอันเป็นผลดีต่อการปกครองท้องถิ่นไทยและเป็นรากฐานของการเมืองการปกครองระดับชาติอีกด้วย

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ธรรมาภิบาล) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 1) มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน 2) มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ 4) ลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น 5) ปรับปรุงภารกิจให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการ และ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักทศธรรม

2.3.1 ความหมายของทศพิราชธรรม

เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 อันเป็นวันบรมราชาภิเษกนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีพระปฐมบรมราชโองกรต่อหน้ามหาสมโสรสันนิบาต อันประกอบไปด้วย สมณะซีพรหามณ์ พระบรมวงศานุวงศ์ คณะรัฐมนตรีสมาชิกรัฐสภา ผู้พิพากษา ข้าราชการทั้งทหารและพลเรือนว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” คนทั่วไปเมื่อได้ฟังพระปฐมบรมราชโองการนี้คงเข้าใจว่าทรงอ้างถึง “ทศพิราชธรรม” ซึ่งเป็นหลักพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท

“เมื่อทรงตั้งสัตยาธิษฐานปฏิญาณ พระองค์เช่นนั้นแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติพระราชภาระตลอด 60 ปี ในรัชกาลตามพระราชปฏิญาณนั้น จนทำให้ทศพิธราชธรรมขยายจากหลักศาสนาและศีลธรรมไปเป็นหลักและธรรมเนียมปฏิบัติทางรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ (Convention of the Constitution) ที่เข้ากันได้ดีกับหลักการของพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ และทรงปฏิบัติหลักธรรมดังกล่าวจนเป็นหลักในการบริหารรัฐประชากิจสำหรับผู้บริหารทุกระดับตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จนสุดท้ายที่สุดหลักธรรมดังกล่าวได้กลายเป็นหลักทางสังคม (Social Principles) สำหรับคนในสังคมทั้งหมดซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทำให้หลักทางศาสนาและศีลธรรมที่เกิดมามากกว่า 2,500 ปี มีความทันสมัยเข้ากันได้กับโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความเป็นสากลไม่น้อยไปกว่าหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่ธนาคารโลกเพิ่งมาให้ความสนใจเมื่อ ค.ศ. 1989 ในรายงาน Sub-Sahara Africa: From Crisis to Sustainable Growth ซึ่งเป็นรายงานที่ใช้คำว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) ในความหมายปัจจุบันเป็นครั้งแรก”

ดังเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า พระมหากษัตริย์ไทยในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น ความจริงต้องทรงประพฤติปฏิบัติภายในกรอบแห่งรัฐธรรมนูญจารีตประเพณีอยู่แล้วนับว่าเป็นอำนาจทางสังคมที่มีประสิทธิภาพยิ่ง จารีตประเพณีอยู่แล้วนับว่าเป็นอำนาจทางสังคมที่มีประสิทธิภาพยิ่ง จารีตประเพณีนั้น ได้แก่ ราชสังคหวัตถุ 4 ทศพิธราชธรรม 10 และจักรวรรดิวัตร 12 ประการ ราชธรรมเหล่านี้ พระราชาคณะผู้ถวายพระธรรมเทศนาเนื่องในวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษกหรือวันฉัตรมงคล และวันเฉลิมพระชนมพรรษา มักจะนำมาอธิบายขยายความเฉพาะพระพักตร์อยู่เสมอ ทศพิธราชธรรมนั้น เป็นธรรมที่มีมาก่อนพุทธกาล อาจกล่าวได้ว่าเป็นปรัชญาการเมืองของโลกตะวันออกที่วางกรอบปฏิบัติของผู้มีอำนาจปกครอง นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาได้รับเข้าใจเป็นธรรมในศาสนาของตนสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องทศพิธราชธรรมในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2493 ความตอนหนึ่งมีว่า “พระมหากษัตริย์ไทยต้องยึดหลักปฏิบัติที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรม หรือธรรม 10 ประการของพระมหากษัตริย์เป็นไปตามหลักพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย หลัก 10 ดังนี้

1. ทาน อันหมายถึง การให้ที่เป็นประโยชน์ คือ อามิสทาน หรือการให้สิ่งของ เช่น ปัจจัยสี่ ธรรมทาน หรือการให้ปัญญา ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และอภัยทาน คือการให้อภัยผู้ที่ควรได้รับการให้อภัย โดยปกตินุษย์ทุกคนมักอยากได้มากกว่าอยากให้ความอยากได้เป็นที่มาของความโลภในขณะที่การให้เป็นการรักษาความโลภ เมื่อโลกก็ต้องแสวงหาซึ่งอาจนำมาซึ่งการทุจริตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตรงกันข้ามกับการให้ซึ่งไม่หวังผลตอบแทนกลับเป็นเครื่องขัดความโลภอันเป็นที่มาของทุจริตทั้งปวง หากนักการเมืองและข้าราชการทุกประเทศยึดธรรมะข้อนี้ก็เชื่อว่าการทุจริตจะลดน้อยลงหรือหมดไปด้วย

2. ศิล อันหมายถึง สำรวม การสำรวมใจไม่ให้ละเมิดทั้งศีลในศาสนาและกฎหมาย บ้านเมือง รวมทั้งจริยธรรมทั้งปวงราชธรรมข้อนี้จึงกว้างขวาง หมายถึง การเคารพหลักศาสนา เคารพหลักศีลธรรม เคารพหลักนิติธรรม (The Rule of Law) และเคารพหลักจริยธรรม (Ethics) เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวรั้งไม่ให้พระมหากษัตริย์ประพฤติผิดกฎเกณฑ์ทุกชนิด ข้อนี้เองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า “ไม่เคยสั่งการอะไรที่ไม่มีกฎเกณฑ์ของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ไม่เคยทำอะไรตามใจชอบถ้าทำไปตามใจชอบก็เข้าใจได้ว่า บ้านเมืองล่มจมมานานแล้วและฉะฉานก็ขอให้ช่วยปฏิบัติอะไร คิดอะไร ไม่ให้ผิดกฎเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ”

3. บริจาค ซึ่งหมายถึง พึงสละเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่มากกว่า อันหมายถึงการสละทุกอย่างไม่ว่าพระราชทรัพย์ พระสติปัญญา ความสุขส่วนพระองค์ เวลา จนแม้พระชนม์ชีพเพื่อประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าความเสียหายจึงเป็นคุณสมบัติข้อสำคัญที่สุดท้ายข้อหนึ่งของผู้นำ

4. อาชวชะ คือ ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง และสุจริต ดังที่สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงอธิบายว่า “มีพระราชอัธยาศัยประกอบด้วยความตรงปราศจากมายาสาใถด้างในสัตย์สุจริตซื่อตรงต่อพระราชสัมพันธมิตรและพระราชวงศานุวงศ์ ข้าทูลละอองธุรีพระบาททั้งปวงไม่คิดลวงประทุษร้ายโดยอุบายผิผิตุธรรม”

5. มัทวะ คือ ความมีพระราชอัธยาศัยอ่อนโยน ไม่ทรงตึงตัง ทรงรับฟังการกราบบังคมทูลตักเตือนที่มีเหตุผลและไม่ทรงถือพระองค์ด้วยอำนาจมานะ ข้อนี้เป็นธรรมะสำคัญด้วยเหตุว่าพระบรมเดชาภาพย่อมเป็นที่เกรงขามแก่คนทั่วไปอยู่แล้ว หากมีพระราชอัธยาศัยอ่อนโยนก็จะทำให้กำแพงแห่งความเกรงขามหายไปเมื่อเสนาพฤตมาตย์และอาณาราษฎรเข้าเฝ้า ฯ ก็จะมีแต่ความสงบเย็น มีความเคารพ ไม่เกรงกลัว

6. ตบะ คือ ความเพียรในการทรงปฏิบัติหน้าที่พระมหากษัตริย์ให้ถูกต้องตามหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ทรงมีความเป็นอยู่อย่างสามัญ ทรงข่มใจไม่ให้หลงไหลในความสุขสำราญ

7. อักโกธะ อันหมายถึง การไม่ทรงแสดงความโกรธให้ปรากฏ ไม่ทรงเกลียดหรือทรงพยาบาทมุ่งร้ายผู้อื่น คือ ทรงพระเมตตา เพราะความไม่โกรธย่อมเป็นที่มาของการตัดสินพระทัยที่อาจผิดพลาดเมื่อไม่ทรงพระพิโรธแต่ทรงพระเมตตา การตัดสินพระทัยเรื่องใด ๆ ก็เที่ยงธรรมปราศจากอคติ

8. อวิหิงสา ซึ่งหมายถึง ไม่ทรงเบียดเบียนผู้อื่น รวมถึงสัตว์และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ทรงยึดมั่นในสันติธรรมต่อทุกฝ่ายไม่ทรงหลงระเรีงอำนาจ

9. ชันติ ซึ่งหมายถึง ทรงมีความอดทน อดกลั้น ต่ออารมณ์ทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นโลภะ โทสะ โมหะ และทุกขเวทนาทั้งหลาย รวมทั้งต่อถ้อยคำที่กล่าวไม่ดีถึงพระองค์และรักษาพระราชหฤทัย พระอาการ พระวรกาย พระวาจาให้สงบ

10. อวิโรธนะ ซึ่งหมายถึง ทรงยึดหลักความถูกต้องเที่ยงธรรม ไม่ยอมให้การกระทำผิดเกิดขึ้นทรงมีความยุติธรรม ยกย่องคนควรยกย่อง ปราบคนที่ควรปราบด้วยความเป็นธรรมธรรมะข้อนี้สำคัญมากเพราะมีความกว้างขวางกว่าความสุจริตแต่อวิโรธนะหมายความว่าความไปถึงการทำให้ความสุจริตถูกต้องขยายไปยังผู้อื่นที่เกี่ยวข้องด้วยทั้งหมดทุกฝ่าย

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2548, น. 240-241) หลักทศพิธราชธรรมเป็นธรรมะสำหรับตัวผู้บริหารที่จะต้องมีความรู้ทุกคนที่จะเป็นผู้นำเพราะคนเราทุกวันนี้ขาดคุณธรรมและจริยธรรมมาก ฉะนั้นการบริหารงานทุกหน่วยงานต้องมีผู้นำไว้สำหรับบริหารผู้นำจะต้องมีคุณธรรมเช่น หลักทศพิธราชธรรมสำหรับตัวผู้นำทุกท่านมีความหมาย ดังต่อไปนี้

1. ราชธรรม 10 หรือทศพิธราชธรรม คือ ธรรมของพระราชา กิจวัตรที่พระเจ้าแผ่นดิน ความประพฤติ คุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง หรือธรรมของนักปกครอง ประกอบด้วย

1.1 ทาน (การให้) คือ สละทรัพย์สิ่งของ บำรุงเลี้ยง ช่วยเหลือประชาราษฎร์ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

1.2 ศีล (ความประพฤติดีงาม) คือ สำรวมกายและวจีทวาร ประกอบแต่การสุจริต รักษาจิตดีคุณให้ความเป็นตัวอย่างและเป็นทีเคารพนับถือของประชาราษฎร์

1.3 ปริจจาคะ (การบริจาค) คือ เสียสละความสุขสำราญ ตลอดจนชีวิตของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

1.4 อาชชวะ (ความซื่อตรง) คือ ซื่อตรงทรงสัตย์ ไร้มารยาท ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

1.5 มัททวะ (ความอ่อนโยน) คือ มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคายกระด้างถือองคค์ มีความงามสง่าเกิดแต่ท่วงทีกริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ให้ได้ความรักภักดี

1.6 ตปะ (ความทรงเดช) คือ แผดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำอำยัจิตระงับยับยั้งข่มใจได้ มีความเป็นอยู่สม่าเสมอหรืออย่างสามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียร

1.7 อักโกธะ (ความไม่โกรธ) คือ ไม่กริ้วกราด ลุอำนาจความโกรธจนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำกรรมต่าง ๆ ผิดพลาดเสียธรรม มีเมตตาประจําใจ

1.8 อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) คือ ไม่บีบบั่นกดขี่ เช่น เก็บภาษีชูดริตหรือเกณฑ์แรงงานเกินขนาด ไม่หลงระเริงอำนาจ ขาดความกรุณา หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใดเพราะอาศัย ความอาฆาตเกลียดชัง

1.9 ชันติ (ความอดทน) คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ท้อถอย ถึงจะถูกยั่วถูกหยันด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างไร ก็ไม่หมดกำลังใจไม่ยอมละทิ้งกรรมที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

1.10 อวิโรธนะ (ความไม่คลาดธรรมดา) คือ วางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรมคงที่
 ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหวเพราะถ้อยคำที่ตีร้าย ลากสักการะ หรืออิฏฐารมณฺ์ อนิฏฐารมณฺ์ใด ๆ สติ
 มั่นในธรรมทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรม นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผน หลักการปกครอง
 ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

พุทธทาสภิกขุ (2549, น. 22-295) กล่าวว่า ทศพิธราชธรรม 10 ประการ เป็นสิ่งที่จะ
 นำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง ความสงบสุข สันติภาพ ความเป็นผู้เป็นอิสระเหนือความทุกข์เหนือปัญหา
 ทุกอย่างทุกประการจึงขอให้พิจารณากัน ดังต่อไปนี้

1. “ทานัง” ทาน การให้ในที่นี้ หมายถึง ให้วัตถุภายนอกเป็นสิ่งของอะไรต่าง ๆ
 โดยต้องมีผู้รับโดยตรง มันจึงเป็นให้ที่เรียกว่า ทานัง คือ ทาน ให้แล้วมันก็มีผลเป็นความผูกพันเป็น
 การสร้างสรรค์ความสุข

2. “สัลลัง” สัลลัง ภาวะปกติ สัลละ แปลว่า ปกติ ภาวะปกติ ไม่มีอะไรรบกวน รวมทั้ง
 การปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะ เช่นนั้นด้วย นี้เรียกว่า สัลลัง สัลละ

3. “ปริจาคัง” คือ บริจาค คือเป็นการให้ แต่เป็นการให้ในภายในทางจิตใจ ไม่ต้อง
 มีผู้รับก็ได้ มันต่างจากทานัง: ทานัง ให้อย่างมีผู้รับปริจาคัง ให้อย่างไม่ต้องมีผู้รับบริจาคนั้นที่ไม่ควรมี
 อยู่ในตนอะไรที่ไม่ควรมีอยู่ในตนบริจาคนั้นออกไป ๆ นี้เรียกว่า สละสิ่งที่ไม่ต้องมีผู้รับ ไม่ซ้ำกับคำว่า “ทาน”
 มักจะอธิบายไปซ้ำกับคำว่าทานนั้นไม่สำเร็จประโยชน์ “ทาน” ให้ซึ่งวัตถุภายนอกมีผู้รับ “บริจาค”
 ให้ซึ่งสิ่งที่ไม่ควรมีอยู่ในตัวไม่ต้องมีผู้รับ

4. “อาชชวัง” ความซื่อตรง ความเปิดเผย ไม่เกิดโทษเกิดภัย ไม่เกิดอันตรายใด ๆ
 เป็นที่ไว้วางใจได้ ซื่อตรงตั้งแต่ตนเอง คือ ความเป็นมนุษย์ของตนเองและซื่อตรงต่อผู้อื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับ
 โดยสรุปมันก็เป็นซื่อตรงต่อหน้าที่ที่ตจะต้องทำอีกนั่นแหละทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ให้ซื่อตรง ให้เพียงพอ
 ให้เหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์นี้เรียกว่า ความซื่อตรง

5. “มัททะวัง” มัททะ แปลว่า ความอ่อนโยน ความอ่อนโยนภายนอก คือ อ่อนโยน
 ต่อบุคคลซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับด้วยการสร้างสรรค์ซึ่งความรัก ความสามัคคี นี้ก็เป็นความอ่อนโยนภายนอก
 และความอ่อนโยนภายใน คือ ความอ่อนโยนของจิตใจ คือ จิตที่อบรมไว้ดีแล้วมีความเหมาะสมถูกต้อง
 อ่อนโยนพร้อมที่จะใช้ทำหน้าที่ใด ๆ ก็ได้ เหมือนขี้ผึ้งที่อ่อนนืดแล้วจะปั้นเป็นอะไรก็ได้ จิตใจที่อ่อนโยนแล้ว
 เหมาะสมที่จะปฏิบัติธรรมจะอันสูงขึ้นไปได้ทุกอย่างทุกประการจนสำเร็จประโยชน์

6. “ตะปัง” ตะปะ ตะปะ ปกติ หมายถึง วิริยะ ความพากเพียร ความบากบั่น
 ความก้าวหน้า ไม่ถอยหลัง ความไม่หยุดอยู่กับที่ มีคุณสมบัติเฉพาะลาภยูกิเลสและความชั่วโดยประการ
 ทั้งปวงในที่นี้จะระบุไปยังสิ่ง ที่เรียกว่า อิทธิบาททั้ง 4 ประการ ก็ได้ เป็นตะปะเฉพาะลาภยูกิเลส

7. “อภังคัง” ไม่โกรธ ตัวหนังสือแปลว่า ไม่กำเริบ ไม่มีความกระกำเริบในภายใน คือ กลุ่มอยู่ในใจ ไม่มีความกำเริบภายนอก คือ ประทศุร่ายบุคคลอื่น ไม่กำเริบทั้งภายในไม่กำเริบทั้งภายนอก เรียกว่า “อภังคัง” ทุกคนก็จะรู้จักได้ง่ายไม่ต้องอธิบาย

8. “อะวิหิงสา” อวิหิงสา ไม่เบียดเบียน ไม่มีการกระทำ อันเบียดเบียนอันกระทบ กระทั่งตนเองหรือผู้อื่น เบียดเบียนผู้อื่นนั้นรู้จักกันดีแต่ที่เบียดเบียนตนเองนี้ บางทีก็ไม่ค่อยจะรู้จัก คือ ถ้าเป็นการทำตนเองให้ลำบากเปล่า ๆ ก็เป็นการเบียดเบียนตนเองเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นจะต้องทำ ไม่จำเป็นจะต้องทำตนเองให้ลำบากเหมือนที่ทำกันเกินกว่าเหตุทำแต่พอดีก็ไม่ต้องมีความลำบากถึงจะมีความลำบาก ก็ไม่ใช่ว่าเป็นความลำบากที่ว้าเหวือที่ทนทานหรือจะกระทำได้

9. “ขันติ” ขันติ ออดทน รอได้ คอยได้ คำนี้บางทีก็แปลว่าความสมควรมันก็มีความหมายเดียวกันแหละเพราะเราอดทนได้ คอยได้ ก็สมควรแก่ความเป็นผู้ที่จะทำอะไรได้สำเร็จ ถ้าไม่อดทน รอไม่ได้ คอยไม่ได้ ก็เป็นบ้าตลอดเวลายังเป็นผู้ใหญ่เท่าไรจะยิ่งต้องอดทนเท่านั้น อย่าเข้าใจว่าต้องเอาความอดทนหรือต้องอดทนนั้นไปไว้แก่ฝ่ายผู้น้อยนั้นไม่ถูก ยิ่งเป็นผู้ใหญ่จะยิ่งต้องอดทนต่อความโง่ของผู้น้อย เพราะผู้น้อยเขามักจะเป็นคนโง่ เป็นคนโง่ไม่สมประกอบ หรือไม่สามารใด ๆ เท่ากัน ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งทำให้ฝ่ายผู้ใหญ่ต้องอดทนถึงรู้ไว้ว่าความอดทนเป็นเรื่องของฝ่ายผู้ใหญ่ ไม่ใช่ฝ่ายผู้น้อย ยิ่งเป็นผู้ใหญ่มากเท่าไรยิ่งจะต้องอดทนมากขึ้นเท่านั้น ยังมีผู้อยู่ในบังคับบัญชามากเท่าไร ยิ่งจะต้องมีความอดทนมากขึ้นเท่านั้นมิฉะนั้นจะไม่ประสบความสำเร็จ

10. “อะวิโรธนะ” อวิโรธนะ แปลว่า ความไม่มีอะไรพิรุช ไม่มีอะไรวิรุช หรือพิรุช คือ ไม่ผิดไปจากแนวแห่งความถูกต้อง คำว่า พิรุช หมายความว่า ผิดไปจากแนวแห่งความถูกต้องที่จะนำมาซึ่งจะนำความผิดพลาด คือ อันตราย หรือทุกข์โทษโดยประการทั้งปวง “อะวิโรธนะ” แปลว่า ไม่มีอะไรที่พิรุช คือ ผิดไปจากทางที่ควรจะเป็น คำว่า ไม่มีอะไรพิรุชนี้ อาจจะขยายใจความออกไปได้ถึงตัวเป็น สัมมันตะ คือ ความถูกต้อง 10 ประการ ได้แก่ อริยมรรค มีองค์ 9 ประการ คือ ถูกต้องในความคิด ความเห็น ถูกต้องในคำปรารภ ถูกต้องในการพูดจาถูกต้องในการทำงาน ถูกต้องในการดำรงชีพ ถูกต้องในการพากเพียร ถูกต้องในการมีสติควบคุมตัว ถูกต้องในความมีสมาธิคือจิตอันมั่นคงและในที่สุดก็มีความถูกต้อง นี้คำว่า “ไม่มีพิรุช” คือ มีความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประการซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสมกับที่อยู่เป็นข้อรังทำยข้อสำคัญที่สุดมักจะอยู่รังทำยอย่างนี้ แล้ว “อะวิโรธนะ” ความไม่มีอะไรพิรุชเป็นอันว่าหลักสำคัญทั้งหมดมีอยู่ในทศพิธราชธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ สติ สมาธิ ปัญญาเป็นตัวพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนา ดังนั้นทศพิธราชธรรมจึงประกอบด้วยอยู่ด้วยไตรสิกขาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

พระชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน (2552) กล่าวว่า คำว่า “ทศพิธราชธรรม” เป็นคุณธรรมที่โบราณบัณฑิตได้บัญญัติไว้ก่อนสมัยพุทธกาล ซึ่งพระมหากษัตริย์ในอดีตได้ทรงถือปฏิบัติมาเป็นพระราชจริยาวัตร แม้บุคคลผู้มีใช้พระเจ้าแผ่นดินก็ควรเจริญรอยตาม โดยนำเอาหลักธรรม 10 ประการนี้ มาปฏิบัติ

ในการบริหารปกครองเพื่อให้เกิดความธรรมและเกิดความสวัสดิในสังคมตามอุดมการณ์แห่งการปกครอง ยิ่ง ๆ ขึ้นไป อันว่าคุณสมบัติของนักบริหารหรือนักปกครองหรือผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ ตลอดจนนักบริหารหรือนักปกครองทั่วไป ที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรม มีทั้งสิ้น 10 ประการ ดังนี้

1. ทาน นักบริหารหรือนักปกครองต้องรู้จักบำเพ็ญตนเป็นผู้ให้เป็นนักเสียสละ โดยมุ่งปกครองหรือทำงานเพื่อให้เขาได้ มิใช่หมายจะเอาจากเขา รู้จักเอาใจใส่ดูแล จัดสรรสงเคราะห์ อนุเคราะห์ ให้ประชาชนหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับประโยชน์สุข ได้รับความสะดวกปลอดภัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนและให้สนับสนุนแก่ผู้บำเพ็ญคุณงามความดี เช่น ให้รางวัล ให้เลื่อนยศเลื่อนฐานะ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ทอดทิ้งดูดยามทุกข์ยาก เข้าลักษณะที่ว่า “ยามปกติ ก็เรียกใช้ ยามเจ็บไข้ก็รักษา” ยามต้องการคำแนะนำปรึกษา ก็ช่วยให้แสงสว่างแนะ คือ บอกอุบายให้รู้ นำ คือ ทำให้ดูเป็นแบบอย่างแม้หากผู้น้อยผิดพลาดไปบ้าง โดยมีได้ตั้งใจ ผู้ใหญ่ก็ต้องรู้จักให้ออกสแก่ไข ให้อภัยให้น่าใจนี้เป็นเหตุนำมาซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ เพราะ “ถ้าไม่มีการให้อภัยผิด และไม่คิดที่จะลืมซึ่งความหลังจะหาสามัคคียากลำบากยิ่ง ความพลาดพลั้งย่อมมีทั่วทุกตัวคน นี่เป็นคุณสมบัติของผู้นำข้อที่ 1

2. ศีล ผู้ปกครอง ต้องมีความประพฤติดีงาม รู้จักรักษาความซื่อสัตย์สุจริต รักษาเกียรติคุณ ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างและเป็นที่เคารพนับถือของประชาชน มิมีข้อที่ผู้ใดจะดูหมิ่นดูแคลนได้ก่อให้เกิดความไว้วางใจ เลื่อมใสในผู้นำ รวมความว่าการรักษาศีล โดยเฉพาะศีลห้า นั้น ความมุ่งหมาย ก็คือ รักษาตนเองไว้มิให้เสียหายเป็นการปิดช่องทางที่จะนำความเสียหายมาสู่ตนได้ถึง 5 ทาง ด้วยกัน คือ

- 2.1 ศีลข้อที่ 1 ป้องกันทางที่ตนจะเสียหายเพราะความโหดร้าย
- 2.2 ศีลข้อที่ 2 ป้องกันทางที่ตนจะเสียหายเพราะความใจอยาก
- 2.3 ศีลข้อที่ 3 ป้องกันทางที่ตนจะเสียหายเพราะความมากรัก
- 2.4 ศีลข้อที่ 4 ป้องกันทางที่ตนจะเสียหายเพราะความปากชั่ว
- 2.5 ศีลข้อที่ 5 ป้องกันทางที่ตนจะเสียหายเพราะความมัวเมา

หมายความว่า ชีวิตของผู้คนทั้งหลายไม่ว่าผู้ใหญ่หรือผู้น้อย มักจะพังทลายไปเพราะ

5 เรื่อง เหล่านี้

1. ความโหดร้ายในสันดาน
2. ความอยากได้ในทรัพย์สินของผู้อื่นในทางที่ผิด ๆ
3. ความฟุ้งซ่านในทางกามเกี่ยวกับเพศตรงข้าม
4. ความไม่มีสัจจะประจำใจ
5. ความประมาทขาดสติสัมปชัญญะ

รวมเรียกง่าย ๆ ว่า โหดร้าย ใจอยาก มากรัก ปากชั่ว มัวเมา หรือโหดร้าย มือไว ใจเร็ว ขี้ปด หมดสติ แต่ถ้ามีศีลกำกับควบคุมแล้ว กายกรรม วาจกรรม มโนกรรม ก็จักไม่นำความวิบัติเสียหายมาให้แก่ตนทั้งนำและผู้ตามนี้เป็นคุณสมบัติของผู้นำข้อที่ 2

3. บริจาค การบำเพ็ญด้วยเสียสละ คือ สามารถเสียสละความสุข ความสำราญ เป็นต้น ตลอดจนชีวิตของตนได้เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง นักบริหาร และนักปกครองนั้น หากเห็นแต่ประโยชน์ตน ก็เป็นคนสกปรก ไม่สามารถทำงานเพื่อบ้านเมืองได้กว้างขวาง เพราะคนเห็นแก่ตนแก่ตัวนั้น เป็นผู้ที่มิจิตใจคับแคบ ย่อมจักไม่ได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย และอำนาจนำความเสียหายมาสู่ประเทศชาติ สังคมได้มากแต่หากผู้เป็นนักเสียสละ มีจาคะธรรม ก็ย่อมสามารถที่จะเป็นผู้นำที่บันดาลประโยชน์สุขให้เกิดได้อย่างไพศาล ฉะนั้นวิญญานของผู้นำ จึงได้แก่ ความเป็นนักเสียสละ สมเด็จพระบรมศาสดาได้ตรัสไว้ว่า “พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ พึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต พึงสละชีวิตเพื่อรักษาธรรม” นี้เป็นยอดของนักเสียสละเป็นคุณสมบัติของผู้นำข้อที่ 3

4. อาชชวะ การปฏิบัติภาระโดยซื่อตรง ไม่คด ไม่โกง ไม่กอบโกย ไม่โกงกิน ไม่เสแสร้ง แกล้งมายาหาผลประโยชน์ในทางมิชอบแต่ปฏิบัติโดยสุจริต ข้อนี้สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทในการเสด็จออกมหาสมาคมรับการถวายพระพรชัยมงคล พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2552 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ความตอนหนึ่งว่า “ความเจริญ มั่งคั่ง ทั้งนั้นจะสำเร็จผลเป็นจริงได้ก็ด้วยทุกคนทุกฝ่ายในชาติมุ่งที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มกำลัง ด้วยสติรู้ตัว ด้วยปัญญา รู้คิด และด้วยความสุจริตจริงใจ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนอื่น ๆ “ความสะอาดในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดี ตรวจสอบได้ มีความจริงใจต่อประชาชนและประเทศชาติ อันว่าความซื่อสัตย์ซื่อตรงที่ผู้นำทุกชั้นจะพึงระวังและปฏิบัติให้ได้โดยเคร่งครัดนั้น เช่น

- 4.1 ซื่อตรงต่อบุคคล ได้แก่ ไม่คิดคดทรยศต่อมิตร และผู้มีพระคุณ
- 4.2 ซื่อตรงต่อเวลา ได้แก่ การทำงานตรงกับเวลานาที ที่กำหนดหมาย ไม่เอาเวลาราชการไปเป็นประโยชน์ส่วนตน
- 4.3 ซื่อตรงต่อวาจา ได้แก่ รับปากรับคำไว้กับใครอย่างไร ก็พยายามปฏิบัติให้ได้ตามนั้น
- 4.4 ซื่อตรงต่อหน้าที่ ได้แก่ ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผล ไม่ละทิ้งเสียกลางคัน
- 4.5 ซื่อตรงต่อความดี ได้แก่ รักษาความดีที่เรียกว่า “ธรรม” ไว้มิให้เสียหาย เช่น ความเที่ยงธรรม ความยุติธรรม ความชอบธรรม และความเป็นธรรม

4.6 ชื่อตรงต่อตนเอง ได้แก่ การไม่โกหกตนเอง ชื่อสัตย์สุจริตต่ออุดมการณ์ของตน เอาเหตุผลเข้าปรับปรุงกับเหตุการณ์อันเป็นแนวความคิดของตน ไม่ฝืนใจประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ไม่ดีงาม ผิดจากปัญญาของตน นี่เป็นคุณสมบัติของผู้นำข้อที่ 4

4.5 มัทวะ การแสดงกิริยาอ่อนโยน อ่อนน้อม เป็นคนไม่แข็งกระด้าง ปราศจากมานะ ทิฐิ มีอหยาศัยไม่เย่อหยิ่ง หรือหยาบคาย ไม่เป็น “ท้าวพระยาลืมนกัน ต้นไม้ลืมนดิน ปักฉิม ลืมนไพร “นี่เป็นคุณสมบัติของผู้นำ ข้อที่ 5

4.6 ตบะ การใช้ความเพียรเพื่อเผาผลาญกิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตเห็น ผิดเห็นชอบ รู้จักระยับยั้งชั่งใจได้ ไม่หลงใหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและการปราเปรอ มีความเป็นอยู่อย่างสม่าเสมอ มุ่งมั่นในอันที่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจในหน้าที่ให้สมบูรณ์นี้เป็นคุณสมบัติของผู้นำ ข้อที่ 6

4.7 อักโกธะ รู้จักใช้เหตุผล ไม่เกรี้ยวกราดปราศจากเหตุผลและไม่กระทำการด้วยอำนาจความโกรธ มีเมตตาธรรมประจำใจ รู้จักระยับยั้งความขุ่นเคืองแห่งจิต และมีวินัจฉัย ตลอดถึงการกระทำด้วยจิตอันสุขุม รอบคอบ เยือกเย็น นี่เป็นคุณสมบัติของผู้นำ ข้อที่ 7

4.8 อวิหิงสา ความเป็นผู้ไม่หลงระเริงในอำนาจ ไม่บีบบังคับกดขี่ มีความกรุณา ไม่หาเหตุเบียดเบียนลงโทษด้วยอาชญาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา หรือประชาราษฎร์ด้วยอำนาจความอาฆาตเกลียดชังนี้ เป็นคุณสมบัติของผู้นำข้อที่ 8

4.9 ชันติ ความเป็นผู้อดทนต่อกระแสอกุศลที่มากกระทบ ตลอดถึงอดทนต่องานที่ตรากตรำต่อความเหนื่อยยากถึงจะลำบากกายเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ท้อแท้ ไม่ท้อถอย ไม่หมดกำลังใจ ไม่ละทิ้งการทำงานที่ทำโดยชอบธรรมนี้เป็นคุณสมบัติของผู้นำ ข้อที่ 9

4.10 อวิโรธนะ ความเป็นผู้ประพฤติมิให้ผิดพลาดจากศีลธรรม กฎหมาย ระเบียบ วินัย ขนบประเพณี อันดีงามของบ้านเมืองถือประโยชน์สุขความดีงามของรัฐและประชาราษฎร์เป็นที่ตั้งสถิต มั่นในธรรมทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรมกัติ นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผน หลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามดังกล่าวแล้วกัติ ไม่ประพฤติให้พลาด ไม่ปฏิบัติให้เคลื่อน จนกลายเป็นวิปริตผิดเพี้ยนไปนี้เป็นคุณสมบัติของผู้นำ ข้อสุดท้าย

สรุปได้ว่า หลักทศพิธราชธรรม หมายถึง การทำงานหรือกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่ซึ่งผู้บริหารหรือบุคลากรภายในองค์กรจะต้องสร้างระดับการปฏิบัติงานในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรผ่านกระบวนการ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารการปกครอง โดยแบ่งออกเป็น 10 ประการ คือ

1. ทาน หมายถึง การให้สิ่งของ ช่วยเหลือเกื้อกูลและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีของประชาชน ช่วยเหลือแบ่งปันให้คำปรึกษาประชาชนได้อย่างเต็มที่

2. ศีล หมายถึง เป็นที่มีศีลธรรม มีประพฤติที่ดีทั้งกาย วาจา มีการสำรวมใจไม่ให้ละเมียดทั้งศีล และกฏหมาย
3. ปริจาคะ หมายถึง มีความเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนให้บริการประชาชน โดยไม่หวังผลตอบแทน
4. อาชชวะ หมายถึง มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง สุจริตต่อหน้าที่ ไม่หลอกลวงประชาชน ปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริตบริการให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
5. มัททวะ หมายถึง มีอัธยาศัยที่อ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตน มีจิตสำนึกในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ วางตนเป็นผู้มีเหตุผลและมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบ.
6. ตบะ หมายถึง ปฏิบัติงานด้วยความเพียร เพื่อประโยชน์สุขประชาชน รักษาความสัตย์สัญญาไม่รับปากเพียงพินตัว อันจะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ยึดมั่นในคุณงามความดี ความถูกต้อง ชอบธรรม
7. อักโกธะ หมายถึง ไม่โกรธ ไม่เกลียดหรือพยาบาท เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ก็แก้ปัญหาที่นั้น ๆ ด้วยความสุรอบคอบ โดยไม่ใช้อารมณ์
8. อวิหิงสา หมายถึง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และกลั่นแกล้งประชาชนได้รับความเดือดร้อนทำงานด้วยความละเอียดถี่ถ้วน รวดเร็วถูกต้องด้วยการมีสมาธิที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนที่มาติดต่อด้วยความจริงใจ
9. ขันติ หมายถึง มีความอดทน อดกลั้นต่อความเหนื่อยยากต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมถึงต่อถ้อยคำที่ไม่ดีให้บริการประชาชนด้วยความมุ่งมั่นและเข้าใจประชาชน
10. อวิโรธนะ หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรม ยุติธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ยึดผลประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้ง

2.3.2 องค์ประกอบหลักของการบริหารงานตามหลักทศธรรม

พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับการศึกษาอยู่จำนวนมาก หลักคำสอนเหล่านี้หากได้มาศึกษาวิเคราะห์ อธิบาย ตีความ จัดทำเป็นหลักวิชาการ บูรณาการให้เข้ากับยุคสมัยแล้วก็จะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษาและพัฒนามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้นำ ควรนำหลักธรรมาประยุกต์ในการบริหาร 2 หลัก ได้แก่ พรหมวิหารธรรม 4 ในแต่ละหลักธรรม มีรายละเอียด ดังนี้

2.3.2.1 พรหมวิหารธรรม 4 หลักธรรมสำหรับนักบริหาร

พรหมวิหารธรรม 4 เป็นธรรมสำหรับนักบริหาร นักบริหารที่จะปกครองตนได้ต้องอาศัยธรรมที่เรียกว่า ธรรมของผู้ใหญ่ คือ มีทั้งความรัก ความสงสาร เอื้ออาทร และทำใจเป็นกลาง นั่นคือ การใช้อำนาจหน้าที่หรือใช้พระเดชพระคุณควบคุมการบริหารเป็นหลักธรรมที่นักบริหารทุกคนพึงมี

เพราะจะเป็นนักปกครองหรือนักบริหารได้จะต้องมีคุณธรรม เรียกว่า พรหมวิหารธรรม 4 ประการ ซึ่งประกอบด้วย

1) เมตตา คือ ความหวังที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีสุข นักบริหารต้องมีความรักและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ความรักจะเกิดได้ถ้านักบริหารรู้จักมองแง่ดีหรือส่วนที่ดีของเพื่อนร่วมงาน ถ้าพบส่วนเสียในตัวเขา นักบริหารต้องมองข้ามและให้อภัยเมื่อพบส่วนที่ดีก็จดจำไว้เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะสมกับลักษณะที่ดีของเขา

2) กรุณา คือ หลักวิธีการของผู้บริหารที่มีจิตใจที่เกื้อกูลต่อผู้ร่วมงาน บุคลากรในองค์กร นักบริหารช่วยเหลือผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อถึงคราวให้ช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ทอดทิ้งไม่วางเฉย

3) มุทิตา คือ การชื่นชมยินดี เป็นหลักวิธีของผู้บริหารเมื่อผู้ร่วมงานผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือประสบผลสำเร็จในชีวิต หน้าที่ของผู้บริหาร คือ ร่วมแสดงความยินดีช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถให้มากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหารที่จะสร้างแรงใจถึงความสามารถของบุคลากร ผู้ร่วมงานให้ออกมาอย่างเต็มความสามารถ

สำนักงานงาน (ก.พ.ร.) (2546) กล่าวว่า หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า (Efficiency/Value for Money) หลักความเสมอภาค (Equity) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ (Accountability) หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และหลักนิติธรรม (Rule of Law)

สำหรับความหมายของหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้ง 4 หลักการสำคัญและ 10 หลักการย่อย มีดังนี้

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ประกอบด้วย

1.1 ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตภาพที่คุ้มค่าการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

1.2 ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การมีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน

มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.3 การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพสามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย

2.1 ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

2.2 เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

2.3 หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

2.4 ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

3. ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย

3.1 การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้ออยู่ไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

3.2 การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการ ควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นหรือภาค ส่วนอื่น ๆ ในสังคม

4. ความรับผิดชอบทางบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย

4.1 คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการ ต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตาม ความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย

ราชกิจจานุเบกษา (2542) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และปรับปรุงเพิ่มเติมตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์บริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 สามารถจำแนกองค์ประกอบหลักของการบริหารจัดการที่ดีได้ 10 หลักการ คือ

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไป ตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกา และการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึง สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง ความโปร่งใสเทียบได้ว่ามีความหมายตรงกันข้าม หรือเกือบตรงกันข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชันโดยการทุจริตคอร์รัปชันให้ความหมายในทางลบและมีความน่า สะพรึงกลัวแฝงอยู่ส่วนความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกในทางบวกและให้ความหมายในเชิงสงบสุข

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชน และของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยการให้ข้อมูลแสดง ความ คิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน และการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม

5. หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความ รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียจากการกระทำของตนเอง

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ภาครัฐทำให้ประชาชนมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์ สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดส่วนรวมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่อยู่อย่างจำกัด

7. หลักการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่มีการเสริมสร้างจัดหา และแลกเปลี่ยนความรู้ตลอดจนนำความรู้ใหม่มาจากภายนอกองค์กรและภายในองค์กรจากในตัว บุคคลมาปรับปรุงพัฒนาการทำงาน

8. หลักการบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ New Public Management ที่เน้นประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญเป็นหัวใจของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพราะประชาชนมีฐานะของการเป็นพลเมืองและเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินกิจกรรมสำคัญเมื่อเป็นพลเมือง และหุ้นส่วนการศึกษาหรือ การเปิดเผยข้อมูล การมีส่วนร่วมการทำงานอย่างโปร่งใส การทำงาน ที่มีหลักการการยึดหลักนิติธรรม และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

9. หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่สร้างให้บุคลากร ในองค์กรได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันโดยการศึกษา อบรม ปฏิบัติ ทดลอง และการพัฒนาเป็นการดำเนินการ เพิ่มพูนความรู้ ศักยภาพในการปฏิบัติงาน ตลอดจนปรับปรุงให้มีพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในการ ปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

10. หลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารที่มีความเร็วสูง โดยนำข้อมูลเสียงและวีดิทัศน์ มาเชื่อมโยงกันเพื่อให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการมาเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ซึ่งจะมีผลกระทบ ในทางบวกต่อความสามารถในการบริหารจัดการและการเป็นองค์การการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น

2.4.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตนเองเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวความคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจ ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2523, น. 4) ให้คำนิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ท้องถิ่น การบริหารงานของท้องถิ่นที่มีองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปรากฏจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2526, น. 8) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง (2547, น. 7) มีความเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่นมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงินและการคลังและกำหนดนโยบายของตนเองรวมทั้งหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์การดังกล่าวในกรณีประเทศไทย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พัทยา และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งราชการส่วนกลางได้มอบอำนาจในการปกครองและบริหารกิจการให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่ของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมายโดยมีความเป็นอิสระตามสมควรไม่ต้องอยู่ในบังคับบัญชาของราชการส่วนกลางราชการส่วนกลางเป็นเพียงหน่วยคอบกำกับดูแลให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินกิจการไปด้วยความเรียบร้อยหรืออีกนัยหนึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การกระจายอำนาจของราชการส่วนกลางเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ปกครองตนเองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอิสระต่างหากจากการปกครองของราชการส่วนกลางที่ให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2542, น. 19) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยสมัยนี้ จะเกิดองค์กรทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

โกวิท พวงงาม (2550, น. 13) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีพื้นที่ อาณาเขตของตนเองมีประชากรและมีรายได้ตามที่หลักเกณฑ์กำหนด โดยมีอำนาจและมีอิสระในการ ปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเอง รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชนหรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทน ที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

Holloway (1951, pp. 101-103) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่าเป็นองค์กร ที่มีอาณาเขตแน่นอนมีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหาร การคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชน

Clarke (1957, pp. 87-89) ให้นิยามไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครอง ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยเฉพาะหน่วยงาน การปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งขึ้นและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาล

Holloway (1959, pp. 101-103) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กร ที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหาร การคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภาจากการเลือกตั้งของประชาชน

Wit (1967, pp. 101-103) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครอง ที่รัฐบาลกลางให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชน ดำเนินการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่บริหารการคลัง กำหนดนโยบาย การตัดสินใจและดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนด รวมทั้งมีอำนาจ หน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในชุมชน โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง

2.4.2 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชนโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ การปกครองและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองจึงสามารถสรุปความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

2.4.2.1 การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันแกนกลางทางการเมืองให้แก่ประชาชนให้ประชาชนรู้สึกตนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์ที่จะเกิดต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใส ศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนมีดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสมสำหรับผู้ได้รับเลือกเข้าไปบริหารงานท้องถิ่น นับว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นที่จะได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนในการบริหารงานท้องถิ่นเกิดความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติ ต่อไป

2.4.2.2 การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่ง คือ การปกครองตนเอง ไม่ใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง ก็คือ การปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้วต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ

2.4.2.3 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ

2.4.2.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางภูมิศาสตร์ทรัพยากรของประชาชน ความต้องการและปัญหาอย่างต่างกัน ผู้ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องรู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี

2.4.2.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตนเองและยังแก้ทักษะการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

2.4.2.6 การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินการพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง

คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทอย่างได้ผลนั้นต้องเริ่มจากการช่วยตนเองของท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรง โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะการหยิบยื่นให้

2.4.3 องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

2.4.3.1 หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย และหน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล

2.4.3.2 หน่วยการปกครองที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นจะต้องไม่อยู่ในการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยงานทางราชการเพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจการปกครองตนเอง (Autonomy)

2.4.3.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ต้องมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่นเพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองประชาชน (Political Participation)

2.4.3.4 หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้มาทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

2.4.3.5 หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นควรมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายของตนตามครรลองของการปกครองที่มีประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

2.4.3.6 หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ควรมีอำนาจในการออกข้อบังคับเพื่อกำกับให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้แต่ทั้งนี้กฎ ข้อบังคับทั้งปวงย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

2.4.3.7 หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในความรับผิดชอบ และอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐ และประชาชนในส่วนรวม

2.4.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล

เทศบาลตำบล คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลและตำบล จัดตั้งมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีจำนวนราษฎร ไม่น้อยกว่า 5,000 คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต เทศบาล แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

ราชกิจจานุเบกษา (2496) เทศบาลตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็ก โดยทั่วไปเทศบาลตำบลมีฐานะเดิมเป็นสุขาภิบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การจัดตั้งเทศบาลตำบลกระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เทศบาลตำบลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาเทศบาล ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 12 คน ที่ราษฎรในเขตเทศบาลเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรเขตเทศบาลเทศบาลตำบลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้าง และบำรุงถนน และท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัยจัดการศึกษาให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่น ๆ ได้ตามสมควรเทศบาลตำบลโดยทั่วไปมีชื่อตามตำบลที่เทศบาลตั้งอยู่แต่ก็มีหลายแห่ง (ส่วนใหญ่จะเป็นเทศบาลตำบลที่ได้รับการยกฐานะขึ้นมาจากสุขาภิบาล) ที่ไม่ได้ใช้ชื่อของตำบลหรืออำเภอที่ตั้งเทศบาลเป็นชื่อ เช่น เทศบาลตำบล กม. 5 ที่ตั้งอยู่ในตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นอกจากนี้เทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ๆ อาจมีเขตครอบคลุมพื้นที่ตำบลอันเป็นที่ตั้งเทศบาลแห่งนั้นทั้งตำบลหรือครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบล ส่วนพื้นที่ที่ตำบลเดียวกันซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลนั้นจะอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างสำหรับพื้นที่ชนบท) หรือบางครั้งเขตเทศบาลยังอาจครอบคลุมไปถึงพื้นที่บางส่วนของหรือทั้งหมดของตำบลอื่นที่อยู่ข้างเคียงก็ได้ หากท้องถิ่นที่เป็นเทศบาลตำบลเจริญเติบโตขึ้นจนมีประชากรถึง 10,000 คน และมีรายได้พอควร อาจได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมือง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดกลาง) ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระมากขึ้น และเขตเทศบาลก็อาจขยายออกไปตามชุมชนเมืองที่ขยายตัวโดยยุบองค์การบริหารส่วนตำบลข้างเคียงที่กลายสภาพจากชนบทเป็นเมืองเข้ามารวมด้วย แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ (สถาบันพระปกเกล้า, 2547) เทศบาลถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุดในปัจจุบัน (ไม่นับรวมสุขาภิบาลซึ่งได้ปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลไปหมดแล้ว) เทศบาลในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2476 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 1 ปี ภายใต้อำนาจของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งซึ่งผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2476 และเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลายในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 อีกด้วยในความเป็นจริงแล้วประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้งตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่น พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่น เพื่อทำการปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตกที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล นอกจากนี้พิจารณาได้จาก

ข้อเท็จจริงที่ว่ามีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยขึ้น คณะหนึ่งซึ่งมีนายอาร์ ดี เรก เป็นประธาน โดยที่คณะกรรมการชุดดังกล่าวเสนอให้มีการจัดตั้ง “สุขาภิบาล” ภายหลังต่อมาเรียกว่า “เทศบาล” และความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลยังปรากฏให้เห็นอีกครั้ง ในการจัดตั้งคณะกรรมการอีกคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ในการร่างพระราชบัญญัติเทศบาลในปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวแต่ก็ได้มีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าวแต่อย่างไร หลายคนอาจสงสัยว่าทำไมเทศบาลจึงกลายเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานที่สุด แทนที่จะเป็นสุขาภิบาล ซึ่งถือเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเช่นกัน คำตอบต่อคำถามเหล่านี้ก็คือ นักวิชาการด้านการปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่มองว่า สุขาภิบาลไม่ใช่การปกครองท้องถิ่นที่แท้จริง เพราะสุขาภิบาลมีองค์ประกอบบางประการที่ไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ กรรมการสุขาภิบาลหลายตำแหน่งมาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การกำหนดให้ประธานสุขาภิบาลบางแห่งเป็นนายอำเภอ เป็นต้น

1. กำเนิดเทศบาลในประเทศไทย

นักวิชาการส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่องเทศบาลในประเทศไทยมองว่า เทศบาลมาจาก “พัฒนาการของสุขาภิบาล” กล่าวคือ มองว่าเทศบาลในปัจจุบันจะมีไม่ได้เลย หากไม่มีการเกิดขึ้นของสุขาภิบาล เพราะเทศบาลถือเป็นผลพวงประการสำคัญของสุขาภิบาล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองคล้ายการปกครองท้องถิ่นรูปแบบแรกก่อนเทศบาลเสียอีก นักวิชาการในกลุ่มนี้ได้ยกตัวอย่างที่น่าสนใจเพื่อสนับสนุนแนวคิดของตนดังกล่าวว่าในระหว่างรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 ประเทศไทยมีสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 35 แห่ง ในระยะนี้สุขาภิบาลแทบจะไม่มีขยายตัวในแง่ของจำนวนเลยจนทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ทรงมีพระราชดำริเพื่อกระจายอำนาจให้มากขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้จึงได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย อันเป็นแนวคิดที่ประสงค์ให้เทศบาลขึ้นมาทำหน้าที่แทนสุขาภิบาลที่มีอยู่

2. เหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย

เหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยในประเทศไทยมี 3 เหตุผลใหญ่ ๆ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง จัดตั้งเทศบาลเพื่อให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองในระดับชาติ ที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ เมื่อการปกครองในระดับชาติเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของตนเข้าไปทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติและทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ มีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ อำนาจในทางนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ ดังนั้นการปกครองในระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงจำเป็นต้องมีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยในระดับชาติ โดยที่องค์กรเทศบาลเป็นองค์กรทางการเมืองแรกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองได้อย่างเต็มที่ตามหลักการกระจายอำนาจ

อีกทั้งยังมีการล้าโครงสร้างของการเมืองในระดับชาติมาจำลองใส่ไว้ในเทศบาลด้วย คือ มีการแบ่งแยกฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภาที่ทำหน้าที่ในการออกเทศบัญญัติออกจากกันและในทำหน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การจัดตั้งเทศบาลยังต้องสอดคล้องกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศที่ได้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเทศบาล ก็คือ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

ประการที่สอง จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลเนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนไม่สามารถควบคุมดูแล หรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรการเมืองอื่น ๆ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ต่าง ๆ นี้ลงและทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการจากภาครัฐได้รวดเร็วและทั่วถึงยิ่งขึ้น

เหตุผลประการนี้ สามารถพิจารณาได้จากคำกล่าวของ ปรีดี พนมยงค์ ที่ว่า “ในประเทศไทยที่มีอาณาเขตกว้างขวางและมีพลเมืองมาก พลเมืองทั้งหมดในประเทศนั้น ๆ อาจมีส่วนได้ส่วนเสียเหมือนกันก็มีและกิจการบางอย่างพลเมืองอันอยู่ในท้องถิ่นหนึ่ง อาจมีส่วนได้เสียกับพลเมืองอีกท้องถิ่นหนึ่ง เหตุฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอยู่เองที่จะรวมอำนาจบริหารมาไว้ที่ศูนย์กลาง...แห่งเดียวย่อมจะทำได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มความติดขัดและไม่สะดวกแก่ราชการ” (ปรีดี พนมยงค์, 2477)

นอกจากการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลแล้วยังก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างอื่นแก่รัฐบาลได้อีกส่วนหนึ่ง นั่นก็คือ “แรงสนับสนุนทางการเมือง” ที่รัฐบาลในขณะนั้นจะได้รับมากขึ้น เนื่องจากเมื่อรัฐบาลได้แบ่งภาระหน้าที่บางอย่างไปให้แก่เทศบาลแล้วเทศบาลจะทำหน้าที่ในการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในเขตเทศบาล เมื่อประชาชนได้รับการบริการอย่างรวดเร็วจากเทศบาลโดยตรงก็ไม่จำเป็นต้องร้องบประมาณหรือความช่วยเหลือจากรัฐบาลและได้รับการบริการที่รวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีทัศนคติในแง่บวกต่อรัฐบาล เนื่องจากสามารถบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนได้ เมื่อเปรียบเทียบกับการปกครองในระบบเก่าที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาปกครองตนเอง

ประการที่สาม จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นสถาบันฝึกประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน เนื่องจากในขณะนั้น เพิ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยได้เพียง 1 ปี ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง ดังนั้นการจัดตั้งเทศบาลที่มีโครงสร้างล้ามาจากการปกครองในระดับชาติ จึงเป็นเสมือนสถาบันหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองมากขึ้น หากพิจารณาถึงเหตุผลต่าง ๆ ของการจัดตั้งเทศบาลแล้วจะพบว่าเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในระยะเริ่มต้นมีวัตถุประสงค์ในสร้างความมั่นคงทางการเมืองในระดับชาติมากกว่าการมีเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ด้านการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามหลักการจัดการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน

3. พัฒนาการของเทศบาลไทย

เทศบาลในประเทศไทย นับว่ามีการพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการพัฒนาของเทศบาลไทยในอดีตที่ผ่านมาไม่ก้าวหน้า เท่าใดนัก เนื่องจากยังมีเทศบาลอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้และจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดเวลา หากนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดตั้งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลมาแล้วกว่า 70 ปี มีกฎหมายแม่บทเทศบาล (ที่ไม่นับรวมกฎหมายแก้ไข เพิ่มเติม) ทั้งสิ้น 4 ฉบับ และยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลอีก เช่น กฎหมายว่าด้วยรายได้ เทศบาล กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรรายได้ประเภทภาษีให้แก่เทศบาลและกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล รวมอีกหลายฉบับ

4. พระราชบัญญัติเทศบาล

กฎหมายแม่บทของเทศบาลที่สำคัญทั้งหมด มี 4 ฉบับ ดังต่อไปนี้

4.1 พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 (สมัยรัฐบาลของพระยาพหล พลพยุหเสนา) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 ถือกำเนิดขึ้นในยุคระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภายใต้การผลักดันของปรีดี พนมยงค์ เป็นสำคัญ และผู้มีส่วนผลักดัน ที่สำคัญอีกท่านหนึ่ง ก็คือ หม่อมเจ้าสกลวรรณากร วรวรรณ (ผู้รจนา หนังสือเรื่อง “สากลเทศบาล” ซึ่งถือเป็นตำราเรียนเกี่ยวกับเทศบาลเล่มแรกของประเทศไทย โดยรจนาร่วมกับพระยาสุนทรพิพิธ) ในสมัยรัฐบาลของพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ประเทศไทย มีการปกครองท้องถิ่นเหมือนกับที่อารยประเทศมีและได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก โดยจัด ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งให้การปกครองภายในเทศบาล (การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น) มีลักษณะ จำลองมาจากการปกครองในระดับชาติ เพื่อให้เทศบาลเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจระบบ การปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นความคาดหวังที่ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากเทศบาลไม่ได้ทำให้ประชาชนรู้จักหรือเข้าใจการปกครองในระดับชาติมากขึ้นเท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม กว่ารัฐบาลของพระยาพหลฯ จะประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาลได้ก็ไม่ใช่ง่าย เพราะได้รับการต่อต้านจาก “พวกอำนาจเก่า” ที่ยังไม่เข้าใจในรูปแบบการปกครองแบบกระจายอำนาจ ให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2476 เพื่อดำเนินการเตรียมร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาลและมีคณะอนุกรรมการอีก 4 คณะ เพื่อให้การดำเนินการร่างกฎหมายเทศบาลเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบ การร่างกฎหมายเทศบาล ในครั้งนั้น เป็นการนำเอาร่างกฎหมายเทศบาลที่เคยร่างไว้แล้วเมื่อปี พ.ศ. 2473 รัฐบาลในรัชสมัยสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมาปรับปรุงแก้ไขใหม่และเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในปีเดียวกัน และประกาศใช้ในที่สุด ซึ่งเป็นการประกาศใช้ในสมัยที่ปรีดี พนมยงค์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ผลของการประกาศใช้กฎหมายเทศบาลฉบับแรกปรากฏว่าได้ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารเทศบาลอย่างน้อยในสองประการ ได้แก่

4.1.1 ปัญหาในเรื่องความเข้มแข็งและเสถียรภาพของฝ่ายบริหารเทศบาล กล่าวคือ คณะเทศมนตรีไม่สามารถบริหารเทศบาลได้อย่างราบรื่น เนื่องจากต้องเผชิญกับการตีรวนของสภาเทศบาล อย่างหนักหน่วง โดยเฉพาะการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะเทศมนตรีจนทำให้มีการเปลี่ยนแปลง นายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรีหลายชุด โดยที่แต่ละชุดมีอายุในการทำงานเฉลี่ยเพียง 6 เดือนเศษ เท่านั้น เช่น เทศบาลเมืองนครราชสีมา ช่วง พ.ศ. 2478-2481 มีคณะเทศมนตรี ทั้งสิ้น 6 ชุด (ไม่รวม ชุดที่แต่งตั้งจากข้าหลวงประจำจังหวัด) ซึ่งมีอายุเฉลี่ยเท่ากับชุดละ 6 เดือน 15 วัน เท่านั้น

4.1.2 ปัญหาเรื่องฐานะทางการคลังของเทศบาลไม่มั่นคงเพียงพอ กล่าวคือ เทศบาลแต่ละแห่งที่จัดตั้งขึ้นไม่มีงบประมาณเพียงพอในการบริหารและเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เทศบาลไม่สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ปัญหาฐานะทางการคลังของเทศบาลนี้รุนแรงมากจนมีหลายฝ่าย มองว่าเป็นปัญหาใหญ่จนอาจทำให้การบริหารเทศบาลในประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จและอาจ ต้องยุบเทศบาลไปในที่สุด เนื่องจากการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในแต่ละแห่งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ และเทศบาลเองก็ไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้

4.1.3 ปัญหานักการเมืองท้องถิ่นและประชาชนในเทศบาล ขาดความรู้ความ เข้าใจในการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือ สมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี ยังมีความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ของตนค่อนข้างน้อยจนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารเทศบาล เช่น ปัญหา ในการบริหารงานทั่วไป ปัญหาการตีรวนของสมาชิกสภาเทศบาล ปัญหาการขาดความรู้ความสามารถ ในการบริหารงานของคณะเทศมนตรีและท้ายที่สุด ประชาชนเองก็ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ของเทศบาลอย่างเพียงพอ

4.2 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 (สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ได้บังคับใช้อยู่เพียง 5 ปีเท่านั้น จากนั้นรัฐบาลของ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งเห็นปัญหาในการบริหารเทศบาลเป็นอย่างดี จึงเสนอให้มีการออก พระราชบัญญัติเทศบาลฉบับใหม่ และเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

4.2.1 จำนวนสมาชิกสภาเทศบาลเปลี่ยนแปลงไปเนื่องมาจากปัญหาฐานะ ทางการคลังของเทศบาลมีสูง เพราะเทศบาลต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากไปกับการให้ค่าตอบแทนแก่ สมาชิกสภาเทศบาล ดังนั้นพระราชบัญญัติเทศบาลฉบับนี้จึงได้มีการปรับลดจำนวนของสมาชิกสภา เทศบาลลงเพื่อให้เทศบาลมีเงินไปใช้จ่ายในการพัฒนามากขึ้น โดยที่เทศบาลตำบลมีสมาชิกสภาตำบล 9 คน (เดิมกำหนดให้หมู่บ้านละ 1 คน ถ้าหมู่บ้านใดมีราษฎรเกิน 200 คน ให้มีสมาชิกเพิ่มได้อีก 1 คน) เทศบาลเมืองมีสมาชิกสภาเมือง 24 คน (เดิม กำหนดเงื่อนไขของจำนวนสมาชิกสภาเมืองไว้เช่นเดียว

กับสภาตำบล) และเทศบาลนคร มีสมาชิกสภานครได้ 36 คน (เดิมกฎหมายกำหนดให้มีสมาชิกตำบลละ 1 คน ถ้าตำบลใดมีราษฎรเกิน 2,000 คน ให้มีสมาชิกเพิ่มได้อีก 1 คนในทุก ๆ 2,000 คน) การแก้กฎหมายในลักษณะเช่นนี้ก็เพื่อต้องการให้เทศบาลทราบจำนวนที่แน่นอนว่าเทศบาลของตนจะมีสมาชิกสภาเทศบาลกี่คนและมีความแน่นอนในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี

4.2.2 โครงสร้างของเทศบาลเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเทศบาลให้ฝ่ายบริหารเทศบาลมีความเข้มแข็งมากขึ้น เนื่องจากเทศบาลในรูปแบบเดิมประสบผลปัญหาความอ่อนแอของฝ่ายบริหารของเทศบาล ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้กฎหมายได้กำหนดให้ “สภาเทศบาลมีประธานซึ่งได้แก่นายกเทศมนตรีโดยตำแหน่งและให้สภาเลือกตั้งเทศมนตรีที่เป็นสมาชิกของสภาคนหนึ่งเป็นรองประธาน” (มาตรา 18) เรื่องนี้ขัดแย้งความต้องการให้นายกเทศมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร เป็นประธานของฝ่ายสภาด้วยเพื่อให้สามารถควบคุมสมาชิกสภาได้ในเวลาเดียวกันอันเป็นความต้องการให้ฝ่ายบริหารเข้มแข็งมากขึ้นเพราะนายกเทศมนตรีเป็นประธานที่ประชุมสภาเทศบาล นอกจากนี้ กฎหมายยังไม่ให้อำนาจสภาเทศบาลในการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรีอีกด้วย การกำหนดเงื่อนไขเช่นนี้นักรัฐศาสตร์บางท่านมองว่าเป็นการรวมองค์กรทางการบริหารและนิติบัญญัติเข้ามาเป็นองค์กรเดียวในขณะที่นักนิติศาสตร์บางท่านมองว่า เทศบาลในรูปแบบนี้ก็ยังเป็นเทศบาลที่มี 2 องค์กรเช่นเดิมเพียงแต่มีประธานหรือหัวหน้าเป็นคนเดียวกันเท่านั้น

4.2.3 การควบคุมเทศบาล กฎหมายได้กำหนดให้อำนาจแก่ข้าหลวงประจำจังหวัดและนายอำเภอเพิ่มขึ้นในการควบคุมฐานะทางการเงินของเทศบาลและยังกำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลและให้คำปรึกษาทางการเงินแก่เทศบาล ซึ่งคณะกรรมการชุดดังกล่าวประกอบไปด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน ผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนจากกระทรวงการคลัง ผู้แทนจากกระทรวงธรรมการ กระทรวงละ 1 คนและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 5 คน (มาตรา 48)

4.2.4 ประเด็นที่น่าสนใจ พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลมี 2 ประเภทอีกต่อไป โดยกำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลคงเหลือแต่เพียงที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลเท่านั้นและมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ในขณะเดียวกัน กฎหมายก็เปลี่ยนชื่อเรียกฝ่ายบริหารของเทศบาล เป็น “คณะเทศมนตรี” และเปลี่ยนฝ่ายนิติบัญญัติเป็น “สภาเทศบาล” ในเทศบาลทุกประเภท

4.3 พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2486 (สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 ซึ่งเกิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหา บังคับใช้ได้เพียง 5 ปี เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้นที่รัฐบาลในขณะนั้นคิดว่าจะบรรเทาไปได้จากการตรากฎหมายใหม่แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้บรรเทาลงเท่าใดนัก อีกทั้งในบางกรณียังเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย เช่น ปัญหาของนักการเมืองท้องถิ่นที่ตีรวนฝ่ายบริหาร กระทั่งฝ่ายบริหารเทศบาล

ทำงานไม่ได้ หลายฝ่ายเริ่มวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลว่าแก้ไข้ปัญหาของเทศบาลไม่ได้ผลเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องกลับมาพิจารณาแก้ไข้กฎหมายเทศบาลอีกครั้งในช่วงกลางปี พ.ศ. 2485 โดยอาศัยเค้าโครงของพระราชบัญญัติเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2476 มาปรับปรุงแก้ไขใหม่ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

4.3.1 ประเภทของสมาชิกสภาเทศบาล กฎหมายกำหนดให้สภาเทศบาลกลับมามีสมาชิกสภาเทศบาล 2 ประเภทเช่นเดิมตาม พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยที่ประเภทแรกมาจากการเลือกตั้งและประเภทที่สอง มาจากการแต่งตั้ง (มาตรา 76) ทั้งมีเจตนารมณ์เพื่อต้องการแก้ไข้ข้อบกพร่องของกฎหมายเทศบาล พ.ศ. 2481 ที่สมาชิกสภาเทศบาลไม่เข้าใจบทบาทของตนอย่างดีเพียงพอและขาดความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการเทศบาล อีกทั้งยังตีรวนฝ่ายบริหารจนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถบริหารกิจการเทศบาลได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่องเพียงพอ

4.3.2 โครงสร้างเทศบาลและการตรวจสอบถ่วงดุล กฎหมายกำหนดให้สภาเทศบาลเป็นผู้เลือกนายกเทศมนตรี โดยผู้ที่ได้รับการเลือกให้เป็นนายกเทศมนตรีต้องได้เสียงสนับสนุนในสภาเทศบาลเกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด โดยที่ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งด้วยเหตุผลที่ต้องการให้รัฐบาลสามารถควบคุมและยุติความขัดแย้งในเทศบาลได้และกฎหมายเทศบาลยังคงยืนยันการให้เทศบาลมีโครงสร้างเช่นเดียวกับกฎหมายเทศบาลปี พ.ศ. 2481 ที่ประธานสภาเป็นนายกเทศมนตรีโดยตำแหน่ง (มาตรา 18) และให้ข้าหลวงประจำจังหวัดแต่งตั้งเทศมนตรีคนหนึ่งด้วยความยินยอมของสภาเทศบาลเป็นรองประธานสภาเทศบาลเพื่อให้ฝ่ายคณะเทศมนตรีมีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าฝ่ายสมาชิกสภาเทศบาลและเป็นการทำให้ฝ่ายคณะเทศมนตรีมีเสถียรภาพในการบริหารเทศบาลมากขึ้นในขณะที่เทศมนตรี (ผู้ที่ไม่ได้เป็นรองประธานสภาเทศบาล) ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถ สามารถเข้ามาเป็นฝ่ายบริหารของเทศบาลได้และหากพิจารณาในทางกลับกันเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ส่วนกลางสามารถแทรกแซงการทำงานของฝ่ายบริหารได้ (ส่งคนของส่วนกลางเข้าไปเป็นเทศมนตรี) ในกรณี que เห็นว่าจำเป็น นอกจากนี้กฎหมายยังไม่เปิดโอกาสให้สภาสามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะเทศมนตรีได้ในขณะที่ฝ่ายบริหารก็ไม่สามารถยุบสภาได้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาเสถียรภาพและความเข้มแข็งของฝ่ายบริหาร

4.3.3 การควบคุมเทศบาล กฎหมายเปิดโอกาสให้กระทรวงมหาดไทยสามารถควบคุมเทศบาลได้โดยตรง (มาตรา 63 วรรคหนึ่ง) โดยเฉพาะเทศบาลขนาดใหญ่ เช่น เทศบาลนคร โดยทำเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งกฎหมายเทศบาลฉบับก่อน ๆ ไม่มีการกำหนดในลักษณะเช่นนี้แต่อย่างใด ทั้งนี้ก็เพื่อให้รัฐบาลกลางโดยกระทรวงมหาดไทยสามารถเข้าควบคุมการทำงานของเทศบาลได้โดยตรง โดยเฉพาะในกรณีเพื่อการแก้ไข้ปัญหาความขัดแย้งกันภายในเทศบาลระหว่างคณะเทศมนตรีกับสมาชิกสภาเทศบาล พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 มีการแก้ไข 1 ครั้ง ได้แก่ การแก้ไขในปี พ.ศ. 2487 ในสมัยของนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งแก้ไข้เพียงมาตราเดียว คือ มาตรา 14 โดยมีการกำหนดว่าในเรื่องสมาชิกสภาเทศบาลเหตุที่ต้องมีการแก้ไข้กฎหมายดังกล่าวสืบเนื่องมาจากสถานการณ์

ในขณะนั้น เป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าไม่ควรที่จะให้มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เพราะอาจกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐได้

4.4 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

4.4.1 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) ภายหลังจากที่บังคับใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 ได้ 10 ปี รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีนโยบายต้องการกระจายอำนาจให้แก่การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นมากขึ้น กอปรกับรัฐบาลเห็นว่าปัญหาของเทศบาลที่พยายามแก้ไขมาโดยตลอดยังไม่สำเร็จลุล่วงเท่าใดนัก ความจริงแล้วรัฐบาลชุดก่อนหน้านั้นมีความพยายามในการปรับปรุงกฎหมายเทศบาลหลายครั้ง แต่การปรับปรุงดังกล่าวคาดว่าจะประสบความสำเร็จได้ก็ประสบปัญหาพอสมควร เนื่องจากปัญหาความไร้เสถียรภาพของรัฐบาลและมีการรัฐประหารเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้แก่

1) จำนวนของสมาชิกสภาเทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มีการเปลี่ยนจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลให้ลดลง ดังนี้ เทศบาลนครให้มีสมาชิกสภาเทศบาลเหลือเพียง 24 คน เทศบาลเมืองให้มีสมาชิกสภาเทศบาลเหลือเพียง 18 คน และเทศบาลตำบลให้มีสมาชิก 12 คน เหตุผลที่ต้องลดจำนวนสมาชิกลงเนื่องจากเกิดความวุ่นวายภายในสภาเทศบาลหลายแห่งสมาชิกสภาสตรีวน และมีการเล่นพรรคเล่นพวกก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการประชุมและไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ ต่อการบริหารงานเทศบาล จึงเห็นควรให้ลดจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลลง

2) โครงสร้างของเทศบาลและการตรวจสอบถ่วงดุล มีการนำระบบสภา กับคณะเทศมนตรีกลับมาใช้ใหม่ ทดแทนระบบที่ให้นายกเทศมนตรีเป็นประธานสภาเทศบาลที่ใช้มากกว่า 15 ปี ซึ่งก็ไม่ได้แก้ไขปัญหาอะไรได้มากนัก จึงเห็นควรให้เปลี่ยนกลับมาเป็นระบบเดิม นอกจากนี้ นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีทุกคนต้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาลแต่ก็ไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลจะไม่สามารถแต่งตั้งคนของตนให้เข้ามาเป็นคณะเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาลได้ เพราะกฎหมายยังเปิดโอกาสให้สภาเทศบาลมีสมาชิกประเภท 2 อยู่ การตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างฝ่ายบริหาร กับฝ่ายสภานั้น กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้สภาเทศบาลเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะเทศมนตรีในขณะที่นายกเทศมนตรีก็ไม่มีอำนาจยุบสภาเทศบาลหรือเสนอยุบสภาเทศบาลเช่นกัน นอกจากนี้สภาเทศบาลอาจถูกยุบได้ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะที่คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่งเมื่อสภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

3) ประเภทของสมาชิกสภาเทศบาล กฎหมายกำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลยังคงมีอยู่ 2 ประเภทเช่นเดิม โดยที่กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้สมาชิกสภาประเภทที่สองเป็นเสมือน “พี่เลี้ยง” ให้แก่สมาชิกสภาเทศบาลและในบางกรณีอาจรวมไปถึงคณะเทศมนตรีอีกด้วย โดยที่สมาชิกประเภทที่สองนี้มาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นจำนวนถึงครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด

4) การควบคุมเทศบาล กฎหมายเพิ่มอำนาจในการควบคุมสมาชิกสภาเทศบาลให้มากขึ้น โดยการให้อำนาจแก่ข้าหลวงประจำจังหวัดในการ “สั่งให้ออก” แก่สมาชิกสภาเทศบาล หากสมาชิกผู้นั้นมีความประพฤติอันอาจจะเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีตำแหน่งหรือแก่ราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อควบคุมสมาชิกสภาท้องถิ่นให้อยู่ในระบบระเบียบมากขึ้นและเพื่อป้องกันปัญหาเรื่องความศรัทธาเชื่อมั่นในตัวองค์กรเทศบาลต่อสายตาประชาชน

4.4.2 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2498 (สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) กฎหมายฉบับนี้ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการแก้ไขเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในเรื่องเกี่ยวกับประเภทรายได้และประเภทรายจ่ายของเทศบาล โดยมีเหตุผลในการแก้ไขว่าพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ยังไม่มีความเหมาะสม เช่น ให้เทศบาลกู้เงินได้เฉพาะจากกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การต่าง ๆ เท่านั้นแต่ไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบผูกพันชำระเงินกู้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกันไว้ให้แน่นอน จึงมีการแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น

4.4.3 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2499 (สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) กฎหมายฉบับนี้ เป็นความพยายามให้เทศบาลมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยที่กฎหมายกำหนดให้ยกเลิกสมาชิกสภาเทศบาลประเภทที่สองที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลง คงไว้แต่สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

4.4.4 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2505 (สมัยรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเพิ่มความรอบคอบรัดกุมให้แก่การดำเนินงานของเทศบาล โดยที่กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาเทศบาลขึ้น ซึ่งกรรมการเป็นตัวแทนจากราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่เทศบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของเทศบาลโดยทั่วไป และเพื่อกำหนดรายจ่ายของเทศบาลให้สอดคล้องกับหลักการงบประมาณ ซึ่งต่อมาในภายหลังคณะกรรมการที่ปรึกษาดังกล่าวไม่มีบทบาทในทางปฏิบัติมากนัก

4.4.5 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2510 (สมัยรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร) กฎหมายฉบับนี้เป็นการแก้ไขให้การปฏิบัติงานในการเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติของเทศบาลมีความสะดวกและคล่องตัวมากขึ้น

4.4.6 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2511 (สมัยรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเพิ่มเติมให้เทศบาลสามารถทำกิจการในหน้าที่บางอย่างนอกเขตเทศบาลหรือลงทุนร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นหรือกับบุคคลอื่นได้ (สหการเทศบาล)

4.4.7 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 336 (พ.ศ. 2515) (สมัยคณะปฏิวัติของจอมพลถนอม กิตติขจร) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเปิดโอกาสให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่งได้ยากขึ้นในกรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือกฎหมายได้เพิ่มเติมเงื่อนไขในประการหนึ่งว่า หากสภาไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีแล้ว คณะเทศมนตรีไม่ต้องออกจากตำแหน่งแต่ให้นำร่างเทศบัญญัตินั้นส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณา หากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับสภาเทศบาลที่ไม่รับหลักการให้ส่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้นไปให้สภาเทศบาลพิจารณาใหม่ หากสภายืนยันตามร่างเดิมให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณา หากรัฐมนตรียังไม่เห็นชอบกับสภาเทศบาลให้รัฐมนตรีส่งคืนกลับไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงชื่ออนุมัติบังคับใช้ต่อไป แต่หากรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยตามมติของสภาเทศบาล ร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก็เป็นอันตกไป ซึ่งส่งผลให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขแห่งการออกจากตำแหน่งของคณะเทศมนตรีในเรื่องไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้ออกจากตำแหน่งได้ยากขึ้น กล่าวคือ เรื่องดังกล่าวต้องส่งไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาเสียก่อนแต่หากสภายืนยันตามมติเดิม ก็ต้องส่งไปให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอีก ซึ่งหากผลการพิจารณาของรัฐมนตรีเห็นด้วยกับมติของสภา คณะเทศมนตรีจึงจะออกจากตำแหน่ง

4.4.8 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2517 (สมัยรัฐบาลของสัญญา ธรรมศักดิ์) กฎหมายฉบับนี้เปิดโอกาสให้เทศบาลสามารถประกอบกิจการโรงรับจำนำและกิจการสถานสินเชื่อได้ เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล โดยเฉพาะเทศบาลที่มีประชาชนยากจนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

4.4.9 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2519 (สมัยรัฐบาลของธานินทร์ กรัยวิเชียร) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 366 ที่กำหนดให้ต้องส่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้พิจารณาในขั้นสุดท้าย ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้าและส่งผลเสียหายต่อเทศบาล ดังนั้นกฎหมายจึงได้กำหนดเงื่อนไขใหม่ ดังต่อไปนี้

กรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้ส่งเรื่องดังกล่าวไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับมติของสภา ก็ให้ร่างเทศบัญญัติฯ นั้นตกไป (ซึ่งเป็นผลให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง) แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบตามมติของสภาให้ส่งกลับไปให้สภาเทศบาลพิจารณาใหม่ หากสภาเทศบาลยืนยันมติเดิมด้วยเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดให้ร่างเทศบัญญัติฯ นั้นตกไป (ซึ่งเป็นผลให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง) แต่หากเสียงของสภาเทศบาลยืนยันตามมติเดิมโดยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสาม ให้ประธานสภาส่งร่างเทศบัญญัติดังกล่าวไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงชื่ออนุมัติต่อไป จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดให้ขั้นตอนต่าง ๆ เสร็จสิ้นในระดับจังหวัด โดยไม่ต้องส่งเรื่องไปที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน ในขณะที่เดียวกันกฎหมายก็แสวงหาเครื่องมือชนิดใหม่มาทดแทน โดยการใช้ระบบเสียงข้างมากแบบพิเศษ (สองในสามของสมาชิกสภาทั้งหมด) เป็นเครื่องมือในการคานอำนาจของฝ่ายบริหารที่มีต่อสภาเอง

4.4.10 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2523 (สมัยรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงจำนวนเทศมนตรีของเทศบาล โดยให้เทศบาลเมืองมีเทศมนตรีได้ 2 คน หากเทศบาลเมืองใดมีรายได้จัดเก็บตั้งแต่ยี่สิบล้านบาทขึ้นไป ให้มีเทศมนตรีได้ทั้งหมด 3 คน

4.4.11 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 (สมัยรัฐบาลของชวน หลีกภัย) กฎหมายฉบับนี้เป็นการปรับปรุงกฎหมายเทศบาลให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ได้จัดระเบียบการปกครองท้องถิ่นใหม่ โดยกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.4.11.1 วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาลเปลี่ยนเป็นคราวละ 4 ปี

4.4.11.2 ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลสามารถลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาเทศบาล เทศมนตรีและนายกเทศมนตรีได้

4.4.11.3 คณะเทศมนตรีทั้งคณะต้องออกจากตำแหน่งเมื่อมีการยุบสภาเทศบาล ซึ่งอำนาจในการยุบสภาเทศบาลเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยสมบูรณ์

4.4.11.4 หากเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งด้วยการถูกลงคะแนนเสียงจากประชาชนในถอดถอน เทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีผู้นั้นจะกลับมาเป็นเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีในวาระของสภาเทศบาลนั้นอีกไม่ได้

4.4.11.5 ให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

4.4.12 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 (สมัยรัฐบาลของชวน หลีกภัย) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยเทศบาล ฉบับที่ 11 นี้ เป็นการแก้ไขโครงสร้างและรูปแบบของเทศบาลอย่างขนานใหญ่ โดยเป็นการเปิดโอกาสให้เทศบาลสามารถมีนายกเทศมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงได้ ซึ่งนับเป็นวิวัฒนาการครั้งสำคัญของเทศบาลไทยที่ยอมรับให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเก่าที่ใช้มานานกว่า 50 ปี เหตุผลในการออกพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2496 มีเจตนารมณ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่ต้องการแก้ไขปัญหาที่เรื้อรังของเทศบาลไทยมาตลอดระยะเวลากว่า 60 ปี ก็คือ ปัญหาความไร้เสถียรภาพของฝ่ายบริหาร ซึ่งมีความพยายามในการแก้ไขหลายต่อหลายครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น การออกพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 การออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 336 พ.ศ. 2515 และการออกพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2496 เป็นต้น

โครงสร้างของเทศบาลถือเป็นสาระที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของกฎหมายเทศบาล ฉบับนี้ กล่าวคือ กฎหมายฉบับดังกล่าวเปิดโอกาสให้เทศบาล มีนายกเทศมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนได้ โดยกฎหมายได้เพิ่มเติมและแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 14 ให้ “องค์กรเทศบาล ประกอบด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีแล้วแต่กรณีเทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารในรูปแบบคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตเทศบาลแต่ละแห่งตามวิธีการที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรานี้” แสดงให้เห็นว่าเทศบาลประกอบไปด้วย 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง ได้แก่ ฝ่ายบริหารของเทศบาลในรูปแบบ “คณะเทศมนตรี” และรูปแบบที่สอง ได้แก่ ฝ่ายบริหารของเทศบาลในรูปแบบ “นายกเทศมนตรี” ทั้งนี้เทศบาลใดจะมีฝ่ายบริหารรูปแบบใดขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนในเทศบาลเป็นสำคัญ

4.4.13 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 (สมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร) ในปลายปี พ.ศ. 2546 ได้มีการแก้ไขกฎหมายเทศบาล ขึ้นอีกครั้งและมีการกำหนดสาระสำคัญ ๆ ดังนี้

4.4.13.1 กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อยกเลิกเทศบาลให้เหลือไว้เพียงรูปแบบเดียว คือ รูปแบบนายกเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง จึงเป็นผลให้เทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรีที่ใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 ต้องสิ้นสุดลง

4.4.13.2 สาระสำคัญอื่น ๆ เช่น จำนวนของรองนายกเทศมนตรี วาระการดำรงตำแหน่ง อำนาจในการยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจ การตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาเทศบาลยังคงใช้สาระสำคัญเช่นเดียวกับกฎหมายเทศบาล ฉบับที่ 11

4.4.13.3 นายกเทศมนตรียังคงจะต้องแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลเสียก่อนเช่นเดียวกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายเทศบาลฉบับก่อนและกฎหมายยังกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมอีกด้วยว่า หากนายกเทศมนตรีไม่สามารถแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลได้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

แจ้งให้นายกเทศมนตรีจัดทำนโยบายแจ้งเป็นหนังสือส่งให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนภายในเจ็ดวัน และให้ถือว่านายกเทศมนตรีได้แถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้สภาเทศบาลใช้ช่องว่างทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการต่อรองกับฝ่ายบริหาร

2.4.5 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของเทศบาลตำบล

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนี้

2.4.5.1 อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ที่เทศบาลต้องทำ ได้แก่

- 1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 2) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 3) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 4) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 5) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 7) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 8) ทำหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2.4.5.2 อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ที่เทศบาลตำบลอาจจัดกิจกรรมใด ๆ ในเขตเทศบาล ได้แก่

- 1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- 2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 4) ให้มีสุสานฌาปนสถาน
- 5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- 7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 9) เทศพาณิชย์

2.4.5.3 และหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพญาและองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ของตนเอง ดังนี้

- 1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ
- 3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 4) การสาธารณสุขโรค และการก่อสร้างอื่น ๆ
- 5) การสาธารณสุข
- 6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- 7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- 8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 9) การจัดการศึกษา
- 10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- 11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม อันของท้องถิ่น
- 12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 14) การส่งเสริมกีฬา
- 15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพประชาชน
- 16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 18) การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
- 19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
- 20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- 21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 22) การจัดให้มีและควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพและสาธารณอื่น ๆ

24) การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

25) การผังเมือง

26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28) การควบคุมอาคาร

29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31) กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2.4.6 รายได้ตามพระราชบัญญัติเทศบาลตำบล ดังนี้

2.4.6.1 ภาษีบำรุงท้องที่

2.4.6.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

2.4.6.3 ภาษีป้าย

2.4.6.4 อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์

2.4.6.5 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน

2.4.6.6 ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากรซึ่งสถานประกอบการตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

2.4.6.7 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุตรา

2.4.6.8 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนัน

2.4.6.9 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

2.4.6.10 เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

2.4.6.11 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

2.4.6.12 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

2.4.6.13 ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

2.4.6.14 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

2.4.6.15 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

2.4.6.16 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.4.7 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

2.4.7.1 ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

โกวิท พวงงาม (2544) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต) คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538

2.4.7.2 ความเป็นมา

ใน พ.ศ. 2537 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล ได้แก่ สภาตำบลที่รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 567 ตำบล

2) รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล ได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ผ่านมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43) ซึ่งในสิ้น พ.ศ. 2544 มีอยู่ จำนวนมาก 6,746 แห่ง

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538 ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากอายุ 20 ปี เป็น 18 ปี และเปลี่ยนแปลงอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จาก 20 ปี เป็น 25 ปี ใน พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการนำเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 นั้น มีเหตุผลในการประกาศใช้เนื่องจากเนื้อหาสาระไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการจัดระเบียบบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ระยะเวลาการเลือกตั้ง การขาดคุณสมบัติ การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การบริหาร การกำกับดูแล เป็นต้น

ใน พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยให้ไว้ ณ วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2546 มีเหตุผลสำคัญคือ เนื่องจากการสมควรกำหนดให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนประกอบกับบทบัญญัติบางมาตราในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และไม่เหมาะสมการบริหารงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมากเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบท องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนระดับตำบลหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

2.4.7.3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 45 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคนและในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสามคน หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1.1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

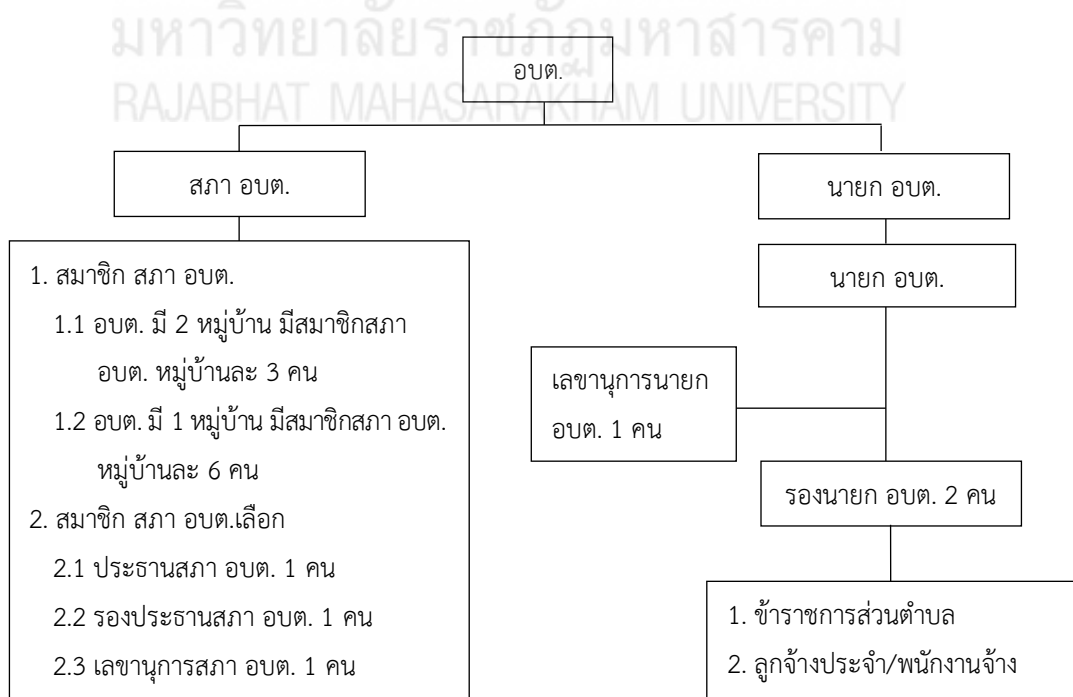
1.2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

1.3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม ข้อ 1 และกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

2.4.7.4 นายองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 58 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 159) แก้ไขโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกินสองคนและอาจแต่งตั้งเลขานุการนายองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ (มาตรา 5/3)

การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่นับว่าเป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารและการตัดสินใจไปสู่องค์กร ระดับตำบลและประชาชน อย่างไรก็ตามเพื่อให้ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปในทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ จึงให้นายอำเภอเป็นผู้ดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารพนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขึ้นมาชี้แจงหรือสอบสวน รวมทั้งเรียกรายงานหรือเอกสารใด ๆ มาตรวจสอบได้ และให้อำนาจแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือให้คณะกรรมการบริหารทั้งคณะหรือกรรมการ บริหารรายบุคคลพ้นจากตำแหน่งได้ตามคำเสนอของนายอำเภอ

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

1) อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1.1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล
- 1.2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบลและร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- 1.3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล

2) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

- 2.1) จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 2.2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ
- 2.3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 2.4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 2.5) ส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม
- 2.6) ส่งเสริมและพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 2.7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

2.4.7.5 ความรับผิดชอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะรับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประธานกรรมการบริหารจะเป็นผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบลและมีพนักงานส่วนตำบลเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย

2.4.7.6 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1) ประเภทแรก คือ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรียนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ ค่าภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับต่าง ๆ และรายได้จากทรัพย์สิน สาธารณูปโภค และการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง

2) ประเภทที่สอง เป็นรายได้ซึ่งหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่จัดเก็บให้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต และค่าใบอนุญาตเล่นการพนันเก็บให้จากภาษีรถยนต์ และค่าธรรมเนียม เลื่อน และจัดสรรหรือแบ่งให้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ จากอาคารรังนกอีแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล อากรการประมง ค่าภาคกลางป่าไม้ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ค่าจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน และค่าธรรมเนียมตามกฎหมายอุทยานแห่งชาติ ซึ่งรายได้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินี้ ท้องถิ่นรูปอื่นจะไม่ได้รับการจัดสรรหรือแบ่งให้แต่อย่างใด

3) ประเภทที่สาม เป็นรายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือการจัดสรรให้โดยหน่วยงานของรัฐ รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล เงินเดือน ค่าจ้าง เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น รายจ่ายอื่นตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนา ตำบลและบริการประชาชน โดยประกอบหลายหมู่บ้านหลายชุมชนในเขต อบต.นั้น

2.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

2.5.1 ความหมายของการป้องกันการทุจริต

เกียรติศักดิ์ จีระเชียรนาถ (2539, น. 3) กล่าวว่า iva การทุจริต หมายถึง การกระทำโดยตนเอง หรือร่วมมือกับบุคคลอื่นเพื่อให้รับทรัพย์สิน ผลประโยชน์หรือบริการอื่นใด โดยวิธีฉ้อโกง ปิดบังข้อเท็จจริง หรือโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร

อานันท์ ปันยารชุน (2543) โดยทั่วไปในภาพรวมเป็นผลลัพธ์ของปัจจัยเป็นที่มาของความรุนแรงของการทุจริตกับด้านที่เป็นการต่อต้าน การทุจริตหรือลดปัญหาให้น้อยลงให้หมดไป ก็คือ การป้องกันและปราบปรามนั่นเองด้วยความพยายามวางแผนจัด ระเบียบอย่างเคร่งครัดอย่างจริงจังเสนอแนวทางการบริหารจัดการไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเหมาะสมกับประเทศไทยเพราะสามารถตรวจสอบได้มีประสิทธิผลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อเข้ามามีบทบาทตรวจสอบได้ ประกอบไปด้วย 6 ประการ คือ

1.1 หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ข้อบังคับที่เป็นธรรมเมื่อมีกฎหมายแล้วจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและให้ถูกต้องตามบทบัญญัติเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

1.2 หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จริตใจ มีระเบียบวินัย และเป็นตัวอย่างได้

1.3 หลักความโปร่งใส เน้นความโปร่งใสในวิธีทำงานตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้

1.4 หลักการมีส่วนร่วมเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและความร่วมมือเชิงเครือข่ายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน

1.5 หลักความรับผิดชอบ เน้นการปฏิบัติต่อประชาชน มีความเอาใจใส่ต่อปัญหา และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาให้บรรลุผลโดยไม่เลือกที่จะปฏิบัติ

1.6 หลักความคุ้มค่า เน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยใช้ทรัพยากรงบประมาณที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนโดยการวางแผนทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน

2. แนวทางตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม คำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” มักจะกล่าวควบคู่กันเสมอที่พบเห็นก่อนบ่อย ๆ ตามสถานศึกษา โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานที่ราชการใช้เป็นคำปลุกฝังบรรดาเยาวชนเด็กนักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และนักการเมืองให้ดำรงตนอยู่ในสองคำนี้ คำสองคำนี้แตกต่างกัน คือ คุณธรรม คือ รากฐานของจิตใจ ส่วนจริยธรรม คือ รากฐานของการปฏิบัตินั้นหมายความว่า การที่เรามีคุณธรรมอยู่ภายใต้รากฐานของจิตใจก็จะประพฤติตนครองตนอยู่ในความดีงาม มีธรรมะภายในจิตใจตนเองตลอดเวลาส่งผลให้บุคคลนั้นมีการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมเพื่อคุณงามความดี ความผาสุกมาสู่ตนเองสังคมและประเทศชาติ

3. แนวทางตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสแก่ชาวไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่มาก และไม่น้อยจนเกินไป ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นที่ทำให้เกิดความทุกข์ เช่น การอุปโภคและบริโภคพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้หลักการอย่างมีเหตุมีผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เราจะตัดสินใจปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ โดยพิจารณาด้วยเหตุและผล

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับสิ่งที่ไม่กระทบตัวเราในแต่ละวันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่อยู่รอบ ๆ ตัวเอาปัญญาเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยความรู้คู่คุณธรรม

3.4 ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการดำเนินชีวิต

3.5 คุณธรรม หมายถึง การยึดหลักต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความขยัน อดทน และการแบ่งปัน ซึ่งจะนำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ทำให้เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนตลอดไป

อุดม รัฐอมฤต (2544, น. 130) กล่าวถึง แนวทางในการแก้ปัญหาการทุจริต สรุปได้ดังนี้

1) การตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อมาตรวจสอบ ควรมีวิธีการคัดเลือกคนที่มีคุณธรรม มีความสามารถ มีความรับผิดชอบในการทำงาน ใจเป็นกลางไม่อิงพรรคการเมืองเข้ามาทำงานในห้วงประมาณ
2) การส่งเสริมสื่อมวลชนให้มีอิสระในการตรวจสอบ เช่น มีการตั้งกองทุนวิจัยเพื่อสื่อมวลชนจะเกิดพลังสังคมในการตรวจสอบคอร์รัปชัน เพราะเครื่องมือที่หยุดยั้งคอร์รัปชันได้ชะงักที่สุด คือ สื่อมวลชนที่อิสระ กล้าและสามารถตรวจสอบได้ 3) การออกจากโครงสร้างอำนาจเบ็ดเสร็จเพราะการแก้ไขปัญหาลังคมที่ยากและซับซ้อนได้จะต้องเปิดพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวางแล้วจัดความสัมพันธ์ระหว่าง

องค์กรต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ 4) ปฏิวัติจิตสำนึก ปฏิวัติศีลธรรม จิตสำนึกใหม่และจิตสำนึกทางศีลธรรม

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547) ได้กล่าวถึง การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการปลูกฝังเพื่อหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่เยาว์วัยและตลอดจนทุกช่วงของชีวิตให้แก่เยาวชนและประชาชน โดยผ่านทั้งกระบวนการการเรียนการสอนและกระบวนการทางสังคมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้มีความนิยม และทัศนคติที่ถูกต้อง โดยยึดถือเป็นหลักในการดำรงชีวิตที่ไม่ทุจริตไม่คอร์รัปชันในทุกโอกาส ทุกสถานที่ รวมทั้งในสังคมทั่วไปได้รับรู้อย่างชัดเจนว่าการกระทำใดถือว่าเป็นการคอร์รัปชัน การกระทำใดที่ไม่ใช่การคอร์รัปชัน และสร้างค่านิยมร่วมกันของสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันให้เกิดขึ้นทุกระดับในสังคม โดยเริ่มสร้างจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับท้องถิ่น และดำเนินการต่อเนื่องจนถึงระดับประเทศ

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งของภาคประชาชนเพื่อก่อให้เกิดการยับยั้งเปิดโปง และร่วมกันต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมการสร้างเครือข่ายต่อต้านการคอร์รัปชัน ภาคประชาชนในทุกระดับทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ สนับสนุนให้มีความเป็นอิสระในการทำงานและสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามคอร์รัปชันเพื่อเป็นการทำงานและสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามคอร์รัปชัน เพื่อเป็นการป้องปรามและตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ ของสังคมอย่างรอบด้านโดยไม่เปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชันได้

3. ปรับปรุง กฎระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ ของทางราชการให้มีความรัดกุม โปร่งใสและมีการถ่วงดุลเพื่อไม่เปิดช่องให้มีการทุจริตได้โดยง่าย

4. ต้องสร้างกลไกของข้อมูลข่าวสารให้เกิดความโปร่งใส ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์และทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้การทุจริตคอร์รัปชันกระทำได้ยากขึ้น ในกรณีเรื่องที่เป็นความลับของทางราชการจะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน นอกจากนั้นจะต้องสร้างกลไกให้สามารถตอบคำถามกับประชาชนได้

5. รัฐจะต้องสนับสนุนให้องค์กรภาคประชาชนและองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อาทิ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลปกครอง ฯลฯ มีความเข้มแข็งมีอิสระ รวมทั้งมีบุคลากรที่เพียงพอกับการทำหน้าที่ตรวจสอบสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันอย่างมีบูรณาการเพื่อทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันเกิดประสิทธิผล

6. การตัดสินใจลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ โดยต้องมีการวิเคราะห์ผลตอบแทนของโครงการ ทั้งทางการเงิน ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อประเมินผลได้กับผลเสียของโครงการอย่างรอบคอบ วิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการขนาดของโครงการบนพื้นฐานความเป็นจริงและสอดคล้องกับมิติของความเป็นชุมชน โดยมีกระบวนการความรับผิดชอบและมีความโปร่งใสในการดำเนินการทุกขั้นตอน ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นสำคัญโดยภาคประชาชนต้องสามารถตรวจสอบการดำเนินงานไว้

7. รัฐจะต้องพัฒนาการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยโดยให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในสาระและกระบวนการ รวมทั้งต้องมีกลไกที่ส่งเสริมให้ระบบธรรมาภิบาลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีความเข้มแข็งและมีการดำเนินงานที่ได้ผลอย่างแท้จริง

วิทยากร เชียงกุล (2549, น. 71) กล่าวว่า แนวทางและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในต่างประเทศ เช่น ประเทศฟินแลนด์ สิงคโปร์ ฮอลแลนด์ จึงสรุปดังนี้ คือ 1) การออกกฎหมายพระราชบัญญัติ การมีระบบนิติบัญญัติ ศาล และการบริหารจัดการที่ดีพร้อมทั้งยุทธศาสตร์ มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอย่างใกล้ชิด 2) การสร้างค่านิยมของประชาชนด้วยความเสมอภาค ไม่มีความแตกต่างทางชนชั้น 3) การให้มืองค์กรอิสระเป็นองค์กรที่มีอำนาจและมีบทบาทสูงในการปราบปรามคอร์ปชั่นที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส พร้อมทั้งผู้พิทักษ์ ความยุติธรรม 4) มีความโปร่งใสและความเปิดเผยจากภาครัฐ โดยให้สิทธิประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วม 5) มีความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่นอย่างจริงจัง 6) การให้หลายองค์กรทำงานร่วมกันมากกว่าจะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่องค์กรเดียว 7) การให้ผู้หญิงมีบทบาทการตัดสินใจทางการเมืองด้วย

เจริญ เกษภูววัลย์ (2550, น. 14-42) กล่าวว่า การป้องกันการทุจริต หมายถึง การดูแลรักษาทรัพย์สินเงินทองให้มีความปลอดภัยจากการถูกทุจริตฉ้อโกงทางการเงินจากทุรชนคนชั่ว โดยกลวิธีการต่าง ๆ นั้น ผู้รับผิดชอบควรสร้างแนวป้องกันตัวทรัพย์สินไว้ อย่างไรก็ตามในการป้องกันการทุจริตนั้นย่อมมีต้นทุน ค่าใช้จ่าย (Cost) เสมอ หลักการป้องกันที่ดีจึงต้องการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนที่ต้องจ่ายในการป้องกันการทุจริตแต่ละเรื่อง การป้องกันการทุจริตเป็นมาตรการที่สำคัญเพื่อมิให้เกิดการทุจริตขึ้น โดยกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดภารกิจ การป้องกัน ดังนี้

ภารกิจที่ 1 กำกับ ดูแลคุณธรรม จริยธรรม ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ภารกิจที่ 2 เสนอมาตรการความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติ ราชการหรือวางแผนโครงการส่วนของราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวกับพืช เกษตร เป็นต้น

ภารกิจที่ 3 ดำเนินการส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้อนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไป โดยมีขอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ

ภารกิจที่ 4 เสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

ภารกิจที่ 5 ดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลที่ส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ภารกิจที่ 6 ดำเนินการเกี่ยวกับการต่างประเทศ โดยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต

ภารกิจที่ 7 ดำเนินการวิจัย 13 และวิชาการเพื่อโดยเป็นศูนย์กลางการวิจัยและแหล่งวิชาการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการให้ทุนในการวิจัยแก่บุคคลหรือคณะบุคคล โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยประสานความร่วมมือกับประชาชนและส่วนราชการ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2558, น. 23) การป้องกันการทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ด้านการป้องกันเป็น 2 ด้าน คือ ด้านที่หนึ่ง ด้านตัวระบบ มีอำนาจหน้าที่เสนอมาตรการความเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผน โครงการของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ด้านที่สอง ด้านตัวบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

กมลลา เหมประพันธ์ (2560) กล่าวถึง แนวทางการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ดังนี้

1. แก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อปฏิรูปทางการเมืองให้ประชาชนมีสิทธิและอำนาจในการจัดตั้งองค์กรที่เป็นฝ่ายประชาชนหรือฝ่ายเป็นกลางเป็นอิสระ มีขีดความสามารถที่จะตรวจสอบนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะองค์กรด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน
2. ตราพระราชบัญญัติตั้งองค์กรอิสระเพิ่มขึ้น เช่น องค์กรอิสระข้อมูลข่าวสาร องค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค องค์กรอิสระสภาพแวดล้อมแห่งชาติ องค์กรอิสระเพื่อความโปร่งใส และปฏิรูปกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการองค์กร ควรให้ได้คนที่เป็กลางเป็นอิสระจากพรรค

การเมืองจริง ๆ และไม่ควรเน้นคุณสมบัติผู้สมัครประเภทที่มุ่งให้ข้าราชการตำแหน่งสูงที่เกี่ยวข้องแล้วเข้ามาเป็นคณะกรรมการเหล่านี้ เนื่องจากจะทำให้องค์กรเหล่านี้ทำงานแบบระบบราชการและไม่กล้าตรวจสอบนักการเมืองอย่างจริงจัง

3. รัฐบาลต้องจัดงบประมาณสนับสนุนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้น ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนให้ทำงานคู่ขนานและร่วมกับองค์กรอิสระ เพราะการได้รับการสนับสนุนและการเคลื่อนไหวภาคประชาชนเสริมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำงานขององค์กรอิสระ ประสบความสำเร็จเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็จะช่วยให้ภาคประชาชนเข้มแข็งพัฒนาระบบประชาธิปไตยที่ประชาชนที่ส่วนร่วมให้ก้าวหน้าไปมากยิ่งขึ้น

4. ต้องเร่งปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการสื่อสารมวลชน เพื่อให้กลไกการทำงานของกฎหมายการศึกษา ระบบข้อมูลข่าวสารเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น

5. ประชาชน นักวิชาการ ผู้ทำงานสื่อสารมวลชนต้องร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจ และเผยแพร่ความรู้ระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน เช่น เรื่องการสื่อสาร โทรคมนาคม ตลาดหลักทรัพย์ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การตกลงการค้าเสรี ฯลฯ ให้ประชาชนเข้าใจและรู้เท่าทัน นักการเมืองให้มากที่สุดที่ประชาชนได้ไม่ถูกหลอกให้เป็นเพียงผู้ลงคะแนนให้นักการเมืองอย่างเดียว หลังจากนั้น นักการเมืองจะเอาทรัพยากรของประเทศไปใช้อย่างไรบ้าง ประชาชนไม่รับรู้ หรือไม่บทบาทอะไรเลย

6) ควรมีการรวมตัวของภาคธุรกิจ ภาคประชาชนทุกฝ่าย เป็นองค์กรผู้บริโภคและองค์กรเพื่อความโปร่งใสที่เข้มแข็ง ติดตามตรวจสอบการทำงานของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดระบบการบริหารที่ดี หรือธรรมาภิบาล/บริษัทบริหาร (Good Government) ที่ดี คือ มีประสิทธิภาพโปร่งใสและเป็นธรรม เพราะการจัดตั้งองค์กรประเภทนี้และการพัฒนาระบบบริหารที่ดีเป็นหนทางที่ป้องกันและลดการทุจริตคอร์รัปชันอย่างได้ผลทางหนึ่ง

สรุปได้ว่า แนวทางการป้องกันการทุจริต หมายถึง การดูแลรักษาทรัพย์สินเงินทองให้มีความปลอดภัยจากการถูกทุจริตฉ้อโกงทางการเงินจากบุคคลที่ไม่ประสงค์ดี โดยมีวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การออกกฎหมาย ระเบียบที่เข้มงวด การใช้ชั่งตวงวัด การใช้อำนาจภายนอกประเมิน การตรวจสอบโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น

2.5.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์

พงษ์พัต วัฒนพงศ์ศิริ และ สุรีย์พร สลับสี (2562) การจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า กรณีศึกษาทั้ง 5 แห่ง ใช้เครื่องมือ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม 1) การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม พบว่า จุดแข็ง (Strength) คือ มีโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน ส่วนจุดอ่อน (Weaknesses) คือ การขาดการประสานงานที่ดีก่อให้เกิดความล่าช้าในการทำงานในส่วนโอกาส (Opportunity)

มีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรมทำให้ประชาชนและ อบต. มีรายได้สูง และ อุปสรรค (Threat) คือ แนวโน้มการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลทั่วประเทศและแนวโน้มการควบรวม

2) การกำหนดกลยุทธ์ โดยนำจุดแข็งและโอกาสขององค์การมาทำการวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ตามลำดับจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาคไปสู่ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) การนำไปปฏิบัติ มีแผนงาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงรายละเอียดแผนงาน/โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่และเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ให้ความชัดเจนในการปฏิบัติ และมีการประสานและบูรณาการการทำงานเกี่ยวกับหน่วยงานอื่น ๆ 4) การติดตามและประเมินผล แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์ การติดตามประเมินผลโครงการ และสรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมโดยท้องถิ่นเป็นผู้ประเมินตนเอง ทั้งนี้ในส่วนของประชาชนมีความพึงพอใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย อบต. พบว่า ประชาชนมีความพอใจต่อการจัดทำบริการสาธารณะของ อบต. เทพารักษ์ มากที่สุด รองลงมา คือ อบต. บางปลา อบต. แพรักษาใหม่ อบต. บางเสาธง และอบต. บางโฉลง 3.49) และมีข้อเสนอยุทธศาสตร์หลัก 2 ข้อ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ การบริหารงานภาครัฐแบบประสานความร่วมมือ 2) ยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ สู่ระบบราชการ 4.0

ดารินทร์ โพธิ์ตั้งธรรม (2560) ได้ศึกษา การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดและหลักการการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเอง สร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาคุณค่าความเป็นคน สร้างหน้าที่ครอบครัว ยุทธศาสตร์คือ ความพอเพียงแบบพื้นฐานระดับบุคคลและครอบครัว และความพอเพียงแบบก้าวหน้าและก้าวไกลระดับชุมชนและองค์กร กลยุทธ์คือ สร้างเครือข่ายภายในและภายนอก ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงตามวิถีพุทธ สร้างสมดุลแบบองค์รวม และกำหนดนโยบายขององค์กร ข้อเสนอแนะ ขยายผลหลักการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศประกาศเป็นเจตนารมณ์และนโยบายสาธารณะของท้องถิ่น

กิติรัชน์ บุญเกาะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ส่งเสริมพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และความรู้เป็นคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการท้องถิ่น 2) วางแนวทางปฏิบัติตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางและความไม่ประมาท มีความพอเพียง 3) ส่งเสริมให้ข้าราชการท้องถิ่นปฏิบัติในทางที่ถูกต้องชอบธรรม มีความอดทนอดกลั้น 4) ส่งเสริมข้าราชการท้องถิ่นให้มีความพากเพียร มีความอุตสาหพยายามทำงานหนัก

ขยันหมั่นเพียร 5) ดำเนินการที่บรรลุผลความสำเร็จและความสำเร็จเป็นผลมาจากความสามารถของหน่วยงาน ความขยันและอดทน ความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย 6) ส่งเสริมให้ข้าราชการท้องถิ่น มีจิตสำนึกรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และ 7) ประเมินผลที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้โดยการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าถึงโดยสะดวก มีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจ 8) ประเมินผลที่ผู้รับบริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจในความถูกต้องสมบูรณ์เหมาะสม และความคุ้มค่าของโครงการกิจกรรมต่างๆ

2.5.3 สมรรถนะของบุคลากร

สุเมธ แสงนิมนวล (2552, น. 49-50) กล่าวว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้บริหารและสมาชิกทั้งที่เป็นข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งต่างต้องปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อบังคับตามสังกัดของตนที่กฎหมายกำหนด การจัดให้มีประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถ้าหากข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐฝ่าฝืนมีความผิดทางวินัยผู้ดำรง ตำแหน่งฝ่าฝืนและเป็นความผิดร้ายแรงให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และถือเป็นเหตุให้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งโดยมติ วุฒิสภาได้

ณัฐศรีณย์ ชุมวรฐายี (2560, น. 50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของนักบริหาร และพัฒนาเมืองตามความต้องการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของนักบริหารและพัฒนาเมือง ควรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ กระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวกับ พ.ร.บ. และอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะมีความเข้าใจ โครงสร้างเรื่องประเทศ วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ควรจะมีความรู้เรื่องการปลูกจิตสำนึกในด้าน การป้องกันการทุจริต เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกทางหนึ่ง ควรมีความรู้คู่คุณธรรมเพื่อให้สังคมในปัจจุบันเกิดความรักใคร่ปรองดอง ตั้งอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง

รมิดา ชาธิรัตน์ (2560, น. 1347) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของ พนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า มีข้อเสนอแนะด้าน การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ควรปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ กฎหมาย และปฏิบัติงาน ด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และมีความอดทน ควรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้องและประพฤติ ตัวอยู่ในศีลธรรมอันดี ควรปฏิบัติงานโดยรักษาผลประโยชน์ ชื่อเสียงของหน่วยงานเป็นสำคัญและ มีความภาคภูมิใจที่ต้องปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชน

Teerachot (2012) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานส่วนตำบล อำเภอบ้านดง จังหวัดดงขี้เหล็ก พบว่า สมรรถนะหลักของพนักงานส่วนตำบลด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ พนักงาน มีความรับผิดชอบในงานที่รับผิดชอบและพยายามปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา ด้านการ บริการที่ดี พนักงานให้การบริการที่เป็นมิตร สุภาพ เต็มใจต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดีและสร้าง

ความประทับใจให้แก่ผู้รับบริการ ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ พนักงานพัฒนาความรู้ความสามารถของตนให้ดียิ่งขึ้น ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมพนักงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบวินัย และด้านการทำงานเป็นทีม พนักงานให้การสนับสนุนการตัดสินใจของทีมและทำงานในส่วนที่ตนได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

2.5.4 การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า

สุรวุฒิ ตั้งดี (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีการปฏิบัติสูงสุดในด้านการเน้นหลักธรรมาภิบาล 2) ปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหาสูงสุดในด้านการมุ่งเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมาย 3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาต่างกัน มีสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาต่างกัน มีปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังนี้ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1) จากการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของโรงเรียนด้านการประมาณการงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้ามีค่าน้อยสุด ดังนั้น 1.1) ผู้บริหารโรงเรียน ควรให้คำปรึกษา และหาองค์ความรู้ด้านการประมาณการงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า พร้อมทั้งกำกับติดตาม การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 1.2) ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญในด้านการประมาณการงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าโดยปฏิบัติตามแนวปฏิบัติและคู่มือที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง ครบถ้วน 1.3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนจัดให้มีคู่มือการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของโรงเรียนและดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อให้มีความรู้อย่างชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) จากการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของโรงเรียนด้านการมุ่งเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมายยุทธศาสตร์มีค่ามากที่สุด ดังนั้น 2.1) ผู้บริหารโรงเรียน ควรให้คำปรึกษา แนะนำประชุมชี้แจงการดำเนินงาน ด้านการมุ่งเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ โดยมอบหมายครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ และความถนัด พร้อมทั้งกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานและรายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2.2) ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานต้องดำเนินการด้านการมุ่งเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ตามวิธีการให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ 2.3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ควรมีการจัดประชุม

เชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ให้กับผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุง การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

2.5.5 การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

นิวิศณีย์ ลอมา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ด้าน การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการสถาน ศึกษาและครูฝ่ายงานบริหารงบประมาณตระหนักถึงความสำคัญของการรายงานทางการเงินและ ผลการดำเนินการ อีกทั้งยังมีกระบวนการติดตามและประเมินผลที่เป็นปัจจุบัน

ซูบริ ม่วงกุ่ม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัย พบว่า ผลการประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต สภาพปัญหา ได้แก่ ไม่มีเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบัญชี การเงิน และพัสดุโดยตรง จึงขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความต่อเนื่อง และมีภาระงานมาก ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ด้านบัญชี และการเงินโดยตรง ทำงานเฉพาะ หรือการส่งเสริมบุคลากรของโรงเรียนให้มีความรู้ด้านการบริหารงานงบประมาณ การเงิน บัญชี และพัสดุ โดยการส่งบุคลากรเข้าอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ควรจัดสรรเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงิน บัญชี และพัสดุโดยตรง ซึ่งสามารถรับมอบหมายงานได้ทันทีหากโรงเรียน มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงบประมาณ โดยให้ข้าราชการครูเป็นผู้รับผิดชอบงานมากกว่าครู ที่เป็นอัตราจ้าง เพื่อความต่อเนื่องของงานงบประมาณ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบต้องได้รับการพัฒนาองค์ ความรู้พร้อม ๆ กับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ไม่ควรใช้บุคลากรคนเดียวกัน เพื่อป้องกันการ ททุจริต เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการตรวจสอบภายในสถานศึกษาควรตรวจสอบให้ครบทุกด้าน ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำกรอบ ให้ความรู้ความเข้าใจในระบบ EGP

โกวิทย์ พวงงาม (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า ด้านการบริหารมีแนวทางในการดำเนินการ ได้แก่ เสนอให้ใช้กฎหมาย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพและลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง ส่งเสริมองค์กรต้นแบบในกระบวนการดำเนินการจัดการในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จัดทำตัวชี้วัดด้านความโปร่งใส อบท. ต้นแบบโดยกำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานให้ อบท. ต้องทำ หรือต้องดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตใน อบท. เสนอให้ อบท. ใช้กลไกตรวจสอบโดยประชาชนในท้องถิ่น

ประเสริฐ เสาร์แดน และณัฐดนัย ประเทืองบริบูรณ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วน ตำบลร่องกาศ อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลร่องกาศ อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ คือ ต้องให้มีการอบรมความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถ การเสริมสร้างความทันสมัย สร้างความเข้าใจในการที่จะนำไปสู่การให้บริการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์และต้องสื่อความหมายให้เกิดขึ้นในทุกกระบวนการของการบริหารให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูประบบราชการ ตลอดจนให้มีระบบประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและหลากหลายช่องทาง ปรับปรุงรูปแบบการบริหาร และวิธีการบริหาร เพื่อแก้ไขปัญหาในทางการปฏิบัติ และต้องสื่อความหมายให้เกิดขึ้นในทุกกระบวนการของการบริหารตั้งแต่การวางแผน การควบคุม หรือการประเมินผล

2.5.6 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

สุธาสินี แม้นญาติ (2554) ที่ได้ศึกษา โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า มีองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 11 องค์ประกอบ คือ ความผูกพันต่อองค์การความยุติธรรม การดูแลเอาใจใส่ การเสริมพลังอำนาจความรับผิดชอบ การสะท้อนคิด วิสัยทัศน์ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ การยึดหลักคุณธรรมและความดีและการมุ่งผลสัมฤทธิ์

สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง (2563, ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (ค่าเบต้า เท่ากับ 0.267)

สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง (2563, ข) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อพฤติกรรมความโปร่งใสในการดำเนินงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสกลนคร

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง เงื่อนไขของการดำเนินการที่มีผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนที่แหลมคม ประกอบด้วย ดำเนินงานตามกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญตามภารกิจที่ได้รับการพิจารณาและกำหนดโดยฝ่ายบริหารใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนงาน ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีการจัดทำแผนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์แผนที่จัดทำได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตรากำลังและระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน มีการสื่อสารให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติ

ตามแผนทราบอย่างเข้าใจและทั่วถึง มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจน ปฏิบัติงานตามแผนงานและนโยบายที่วางไว้ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็ว ประชาสัมพันธ์ถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน

2. สมรรถนะของบุคลากร หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร ประกอบด้วย อัตรากำลังของบุคลากรมีเพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น บุคลากรมีทักษะความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบที่เกี่ยวข้องในงานที่ปฏิบัติ บุคลากรมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความกระตือรือร้น และเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน

3. การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า หมายถึง วิธีการดำเนินงานด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วย งบประมาณที่รัฐจัดสรรเพียงพอต่อการบริหารงาน การจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารงานในแต่ละส่วนมีระเบียบปฏิบัติชัดเจน มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนงานการจัดซื้อจัดจ้างที่ชัดเจน การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง วิธีการปฏิบัติที่มุ่งเน้นความสำเร็จเป็นสำคัญ ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ก่อนลงมือปฏิบัติงาน โครงสร้างการบริหารงานในแต่ละส่วน/กองมีความชัดเจน การประสานงานระหว่างส่วน/กองทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ มีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กับองค์กรอื่นที่มีลักษณะการดำเนินงานเช่นเดียวกัน มีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงานทำให้สามารถทราบได้ว่านโยบายที่ปฏิบัติประสบผลสำเร็จหรือไม่ นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขทันต่อเหตุการณ์และมีการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ผู้บริหารของท้องถิ่น มีทักษะความรู้และความสามารถในการบริหารงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบและข้อบังคับที่บังคับใช้ในองค์กร

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง ภาวะการนำของผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้นำในหน่วยงานสามารถควบคุมการบริหารงานและวิธีการบริหารจัดการเพื่อทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลมากขึ้น บุคลากรในหน่วยงานมีความเคารพเชื่อฟังต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงานให้ความสำคัญต่อบุคลากรอย่างเสมอภาค ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงาน ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบและเที่ยงธรรมเมื่อเกิดความขัดแย้งในองค์กรหรือระหว่างผู้ร่วมงาน นโยบายของส่วน/กองต่าง ๆ ภายในหน่วยงานถูกสนองตอบโดยผู้บริหารในการนำไปปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารมีการรับฟังและให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและนำไปปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบขององค์กรมีหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นในองค์กรและรู้จักยอมรับสภาพที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นอย่างไร

2.6 บริบททั่วไป

อำเภอพุทไธสง เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์เป็นเมืองประวัติศาสตร์ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด มีชื่อเสียงด้านการเป็นแหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่ที่สวยงามและมีพระคู่บ้านคู่เมือง คือ พระเจ้าใหญ่วัดหงษ์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 330 ตร.กม. (127.4 ตร.ไมล์) มีประชากรทั้งหมด 46,291 คน 10,398 หลังคาเรือน

คำขวัญ: คูเมืองเก่าแต่โบราณ นมัสการพระเจ้าใหญ่ สุดสวยผ้าไหมไทย แลวีโลบึงสระบัว
พื้นที่: มีสภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบ มีลำน้ำธรรมชาติไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำมูล และลำพังชู ทำให้เหมาะแก่การทำเกษตร

อาชีพ: อาชีพหลัก ทำนา อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ ทอผ้าไหม รับจ้าง

มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอหนองสองห้อง (จังหวัดขอนแก่น) และอำเภอนาโพธิ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอยางสีสุราชและอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย (จังหวัดมหาสารคาม)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอชุมพลบุรี (จังหวัดสุรินทร์) อำเภอคูเมือง และ อำเภอเมืองยาง (จังหวัดนครราชสีมา)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์

2.6.1 ลักษณะทางทางภูมิศาสตร์ของเมืองพุทไธสง

ตัวเมืองมีคูเมืองเก่าที่เป็นคันคูน้ำอยู่ จำนวน 2 ชั้น ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพุทไธสงในปัจจุบัน ประกอบไปด้วย

2.6.1.1 คูบึงชั้นนอกด้านทิศเหนือ ประกอบไปด้วย บึงสระบัวหรือบึงใหญ่ หนองเม็ก คูบึงชั้นในด้านทิศเหนือ มีบึงแจ็กและบึงอ้อ ตั้งอยู่เขตหมู่ที่ 1 บ้านพุทไธสง ในเขตตำบลพุทไธสง รอบโนนที่ตั้งเมืองพุทไธสง

2.6.1.2 คูบึงชั้นนอกด้านทิศตะวันออกประกอบไปด้วย บึงมะเขือ บึงบัวขาว คูบึงชั้นในด้านทิศตะวันออก มีบึงกลาง บึงสร้างนาง และมีหนองน้ำชั้นนอกคือหนองกระจับ หนองสรวง

2.6.1.3 คูบึงชั้นนอกด้านทิศใต้ประกอบไปด้วย บึงฆ่าแช่ ห้วยเตย หนองบัว คูบึงชั้นในด้านทิศใต้ มีบึงสร้างนาง หนองกระพุ่มหนา

2.6.1.4 คูบึงชั้นนอกด้านทิศตะวันตก มีหนองน้ำชื่อร่องเสือเต้น กั้นเขตแดนระหว่างโรงเรียนพุทไธสงและโรงเรียนตงศิริราษฎร์อนุสรณ์ในปัจจุบันเป็นลักษณะบึงสั้น ๆ ไม่ตลอดแนว และด้านนี้ไม่มีคูบึงชั้นในลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มที่เนินเตี้ย ๆ พื้นที่โดยรวมลาดเอียงจากทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

2.6.1.5 นอกจากนี้ ยังมีบริเวณที่ตอนทีเรียกว่าโนน (เนิน) เมือง จำนวน 7 โนน ดังนี้

- 1) โนนโรงเรียนพุทไธสงเดิม ปัจจุบันเป็นที่ตั้งคิวรถและตลาดสดเทศบาล ตำบลพุทไธสง ในอดีตเป็นเนินใหญ่สุดและเป็นศูนย์กลางตั้งตัวเมืองจนถึงปัจจุบัน
- 2) โนนอนามัยเดิม ปัจจุบันเป็นที่ตั้งสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพุทไธสง สถานีตำรวจภูธรพุทไธสง เป็นเนินที่มีความสูงที่สุด
- 3) โนนโรงเรียนนุบาลพุทไธสง (โอกาสประชานุกุล) เดิมมีน้ำล้อมรอบและใช้เป็นป่าช้าที่ฝังศพ
- 4) โนนบ้านโพนทอง เป็นโนนสูงกว้างใหญ่ หลังจากตั้งเมืองพุทไธสงใหม่ที่บ้านมะเฟือง มีข้าราชการจากเมืองมาตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ที่โนนแห่งนี้
- 5) โนนโรงเรียนตงศิริราชสุรธรรม เป็นโนนสูงด้านทิศตะวันตก หลังจากการขุดปรับแต่งหน้าดิน พบว่า ดินมีลักษณะเป็นดินปนหินชี้ตะกรันเหล็ก อาจเป็นแหล่งถลุงเหล็กทำเครื่องมือและอาวุธในอดีต
- 6) โนนหนองสรวงตั้งอยู่ทางทิศใต้ ลักษณะยาวตามทิศตะวันออกไปตะวันตก เป็นที่ตั้งบ้านโนนหนองสรวง
- 7) โนนอีแก้ว เป็นโนนสูงขนาดเล็กอยู่ทางทิศใต้ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งศูนย์หม่อนไหมบุรีรัมย์สาขาพุทไธสง

2.6.1.6 ในยุคอารยธรรมขอมรุ่งเรือง ได้พบหลักฐานการสร้างปราสาทหินและหลักฐานอื่น ๆ ในบริเวณเมืองพุทไธสง ได้แก่ ปราสาทกุสวณแดง ที่บ้านกุสวณแดง ตำบลกุสวณแดง ภูมิภคิษที่บ้านภูมิภคิษ ตำบลหนองเยือง ในเขตอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ พระธาตุบ้านคู อำเภอนาโพธิ์

ทั้งยังมีหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองพุทไธสงอื่น ๆ อีก เช่น พระเจ้าใหญ่ วัดหงษ์ บ้านศิระชะเรต ตำบลมะเฟือง เป็นพระพุทธรูปประจำคูเมืองพุทไธสง สร้างขึ้นในช่วงราวปี พ.ศ. 1500 เป็นพระพุทธรูปศิลปะทวารวดี สร้างด้วยมวลสารและยางบง ปางสมาธิ ขนาดหน้าตักกว้าง 1.6 เมตร สูง 2 เมตร องค์พระเจ้าใหญ่เป็นศิลปะการก่อสร้างที่แตกต่างไปจากขอม กล่าวคือ เป็นศิลปะทางพระพุทธศาสนาโดยสันนิษฐานว่าคงสร้างตามอิทธิพลของอารยธรรมลาว (ล้านช้าง) ในถิ่นนี้ และยังพบพระธาตุ 1 องค์ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของวิหารพระเจ้าใหญ่ วัดหงษ์ ซึ่งมีส่วนสูงของพระธาตุ 12 เมตร ฐานกว้าง 6 เมตร ก่อด้วยอิฐแดงไม่ฉาบปูนคงจะเป็นรุ่นเดียวกับพระธาตุพระพนมฝีมือลาวในสมัยทวารวดี ปัจจุบันได้สร้างพระธาตุใหม่ครอบไว้ นอกจากนี้ยังมีหลักฐานพระพุทธรูปในสมัยเดียวกันในท้องที่อำเภอข้างเคียง เช่น พระพุทธรูปในลำน้ำมูล พบที่บ้านวังปลัด อำเภอคูเมือง และพบใบเสมาที่บ้านปะเคียบ อำเภอคูเมือง เป็นต้น

ในระยะต่อมาเมืองพุทไธสง ได้เป็นถิ่นที่อยู่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวที่มาอยู่รวมกัน ในแถบลุ่มน้ำมูล ทั้งนี้จากหลักฐานต่าง ๆ ถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดบุรีรัมย์จะรวมกลุ่มกัน

ตั้งถิ่นฐานอยู่ 3 เมืองใหญ่ ๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน คือ กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจะรวมกลุ่มกันอยู่เมืองตลุง (ประโคนชัย) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราชจะรวมกลุ่มกันอยู่ที่เมืองนางรอง กลุ่มชาติพันธุ์ไทยอีสานหรือไทลาวจะรวมกลุ่มกันอยู่ที่เมืองพุทไธสง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีเมืองอยู่เดิมแล้วในบริเวณที่กล่าวถึงนี้

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมืองพุทไธสง เป็นเมืองหน้าด่านของกรุงศรีอยุธยา เป็นเมืองหน้าด่านกันชนให้ทั้งสามราชอาณาจักร สยาม ลาว เขมร พร้อมกับเมืองสำคัญที่เป็นเมืองหน้าด่านทางภาคอีสาน ซึ่งประกอบไปด้วย เมืองพิมาย เมืองกันทรลักษ์ เมืองกันทรวิชัย เมืองพุทไธสง เมืองนางรอง เมืองตลุง (ประโคนชัย) เมืองเหล่านี้ต่างเป็นเมืองใหญ่ มีประชากรมากและมีเจ้าเมืองปกครองต่อมาเมืองพุทไธสงได้ถูกทิ้งร้างไป

ในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าพระยาจักรี ทรงยกทัพไปตีเมืองจันทบุรีศรีสัตนาคนหุตในปี พ.ศ. 2318 และได้เกณฑ์ไพร่พลในหัวเมืองต่าง ๆ ในบริเวณต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบันและในจำนวนนี้มีเพี้ยศรีปาก (นา) ซึ่งเป็นคณะอาญาสี่ของเมืองสุวรรณภูมิ รวมถึงเพี้ยเหล็กสะท้อนผู้หน้าที่จัดทำอาวุธ เพี้ยไกรสอนผู้มีหน้าที่เกณฑ์ไพร่พลทหารและทหาร รวม 200 คนไปด้วย เพี้ยศรีปากได้ทำการสู้รบด้วยความมองอาจกล้าหาญ มีความสามารถ จนกองทัพไทยทำการสำเร็จได้รับชัยชนะกลับกรุงธนบุรี และได้กวาดต้อนผู้คนกลับมาเป็นจำนวนมาก ในช่วงเดินทางกลับนั้นได้เดินทางผ่านมายังเมืองพุทไธสงเก่า และได้พักแรมที่หนองแสนโคตร (บริเวณบ้านมะเฟืองในปัจจุบัน) และได้สำรวจตัวเมืองเก่าเพื่อตั้งเมืองพุทไธสงขึ้นใหม่ เห็นว่าเมืองเก่าถูกละทิ้งมานานเป็นป่ารกยากแก่การบูรณะจึงให้สร้างเมืองขึ้นใหม่ที่บ้านโนนหมากเฟืองและบ้านหัวแฮด

ในปี พ.ศ. 2342 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เพี้ยศรีปาก (นา) พร้อมบุตรชาย 2 คน คือ ท้าวหน่อ (เพี้ยเหล็กสะท้อน) และท้าวนา (เพี้ยไกรสรเสนา) ได้นำความกราบบังทูลขอพระราชทานตั้งบ้านโนนหมากเฟือง ขึ้นเป็นเมืองพุทไธสง ขึ้นกับเมืองนครราชสีมา โดยแบ่งเขตแดนจากเมืองสุวรรณภูมิ และเพี้ยศรีปาก ได้เป็นเจ้าเมืองพุทไธสงคนแรก มีราชทินนามว่า พระยาเสนาสงคราม ดังปรากฏในพงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน ภาค 1 ว่า

“ลุลลศักราช 1161 ปีมแมเอกศก เพี้ยศรีปาก เพี้ยเหล็กสะท้อน เพี้ยไกรสรเสนาเมืองสุวรรณภูมิ คบคิดกันเกลี้ยกล่อมผู้คนเข้าเป็นพวกพึ่งตัวเลขได้สองร้อยคนเศษ แยกออกจากเมืองสุวรรณภูมิ ปสนัครขึ้นอยู่กับเจ้าพระยานครราชสีมา ๆ มีบอกมายังกรุงเทพฯ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้งให้เพี้ยศรีปากเป็นพระเสนาสงครามเจ้าเมือง ยกบ้านหมากเฟืองบ้านหนองหัวแรด ซึ่งอยู่ริมเมืองพุทไธสงเก่า เป็นเมืองพุทไธสงขึ้นกับเมืองนครราชสีมา (มณฑลนครราชสีมา) โปรดเกล้าฯ ให้เมืองสุวรรณภูมิปันเขตแดนแขวงให้ตั้งแต่ปากลำพังชูทางตะวันตกไป ถึงลำสะแอกปนเขตแดนเมืองพุทไธสง”

2.6.2 การแบ่งเขตการปกครอง

การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอพุทไธสง แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 7 ตำบล 97 หมู่บ้าน กับ 9 ชุมชน 1) พุทไธสง (Phutthaisong) 13 หมู่บ้าน 2) มะเฟือง (Mafueang) 13 หมู่บ้าน 3) บ้านจาน (Ban Chan) 13 หมู่บ้าน 4) บ้านเป่า (Ban Pao) 12 หมู่บ้าน 5) บ้านแวง (Ban Waeng) 13 หมู่บ้าน 6) บ้านยาง (Ban Yang) 18 หมู่บ้าน 7) หายโศก (Hai Sok) 15 หมู่บ้าน

2.6.2.1 การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ตั้งอำเภอพุทไธสง ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 8 แห่ง ได้แก่

- 1) เทศบาลตำบลพุทไธสง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลพุทไธสง บางส่วนของตำบลมะเฟือง และบางส่วนของตำบลบ้านจาน
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลพุทไธสง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพุทไธสง (เฉพาะนอกเขตเทศบาล ตำบลพุทไธสง)
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมะเฟือง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลพุทไธสง)
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านจาน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลพุทไธสง)
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเป่าทั้งตำบล
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านแวงทั้งตำบล
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านยางทั้งตำบล
- 8) องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหายโศกทั้งตำบล

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันกับองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

สุชาติ นนทวงศ์ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาทักษะและรูปแบบการคอร์รัปชันที่มีปรากฏอยู่ในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 12 ราย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การให้ตรรกะและบริบท ผลการศึกษาที่สำคัญมีดังนี้ รูปแบบการคอร์รัปชันที่สำคัญในวงราชการครู ได้แก่ การทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การสรรหาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง การบริหารงบประมาณโครงการ การนำเอาวัสดุ อุปกรณ์ของทางราชการไปใช้ประโยชน์เพื่อส่วนตน การเบิกจ่ายเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะ

การเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากรภายนอกเหตุชักนำที่สำคัญในการคอร์รัปชัน ได้แก่ 1) จิตใจและความโลภของแต่ละบุคคล 2) การใช้อำนาจของผู้บริหารในทางที่มีชอบ 3) ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และ 4) ภาวะเศรษฐกิจที่บีบคั้นกลไก/กระบวนการในการทำผิดมี 2 ประเภท คือ ทำคนเดียวมักจะเป็นในกลุ่มผู้บริหารและแบบเป็นทีม ซึ่งมักจะเจ้าหน้าที่การเงินและหัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามาอยู่ในทีมด้วยสาเหตุที่ถูกจับได้ส่วนใหญ่เกิดจากมีการเรียกร้องจากผู้ที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์และจากสื่อมวลชน แนวทางป้องกันแก้ไขการคอร์รัปชัน เสนอโดยผู้วิจัยมีอยู่ 4 มาตรการ คือ 1) ด้านกฎหมาย ควรมีการปรับปรุงแก้ไขบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดให้ได้รับโทษหนักขึ้น 2) มาตรการสังคม ควรต่อต้านผู้ที่กระทำการคอร์รัปชันไม่ให้สิทธิต่าง ๆ ในสังคม สรรหาบุคคลที่มีคุณภาพมาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร 3) ระบบและกระบวนการตรวจสอบให้มีระบบและกระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจน มีการตรวจสอบบ่อย ๆ ครั้ง 4) ค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณี ปลูกฝังจิตสำนึกให้ทราบถึงผลเสียต่อตนเอง ชุมชนและประเทศชาติ ซึ่งเกิดจากการคอร์รัปชันยกเลิกระบบอุปถัมภ์

สุทธิรัตน์ อ่อนเที่ยง (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คอร์รัปชันในระบบราชการไทย: ศึกษากรณีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง “มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมและวิธีการคอร์รัปชันในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของระบบราชการไทย มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ผลกระทบที่เกิดจากการคอร์รัปชัน และเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในระบบราชการไทย โดยนำเอาความรู้จากการศึกษาวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการกำหนด นโยบาย แผนงาน วิธีการ และมาตรการทางปฏิบัติ โดยมีขอบเขตของการวิจัย เฉพาะกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในระบบราชการไทย ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมและวิธีการคอร์รัปชันจากการจัดซื้อจัดจ้างในระบบราชการไทย สามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ 6 ประเภท ได้แก่ หลีกเลียงหรือบิดเบือนระเบียบข้อบังคับ อาศัยอำนาจตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ สคบกับผู้ชายเสนอราคาให้แก่ทางราชการสูงกว่าราคาที่แท้จริงทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ปลอมแปลงหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเท็จ เรียกรับเอาผลประโยชน์ (เปอร์เซ็นต์) จากผู้เสนอราคาและใช้เทคนิคหาประโยชน์จากกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีมูลเหตุหรือสาเหตุการคอร์รัปชันเกิดจากสาเหตุจากตัวผู้กระทำได้แก่โอกาส สิ่งจูงใจ และความซื่อสัตย์ และจากปัจจัยและสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจค่าครองชีพ บ้านการเมืองการปกครอง ด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากการคอร์รัปชัน ได้แก่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม การบริหาร และทางการเมือง แนวทางในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน ควรมีการปรับปรุงระบบราชการควรมีมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอย่างต่อเนื่องและควรปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้เป็นช่องทางในการทุจริตคอร์รัปชันและใช้มาตรการทางกฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตอย่างเข้มงวด

สินธ์ กীরตยาคม (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์การศึกษารวบรวมข้อมูล และศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำในองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง ในจังหวัดระยองเกี่ยวกับปัญหาการคอร์ปชั่น รูปแบบและพฤติกรรมของการคอร์ปชั่นในปัจจุบันการแก้ไข ปัญหาการคอร์ปชั่นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ รวมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้าราชการประจำระดับ จังหวัดและระดับอำเภอ ผู้มีหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบ การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้าราชการประจำ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลังของ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่ง ผลการวิจัย พบว่า มีปัญหาและมีพฤติกรรมที่ส่อว่ามีการคอร์ปชั่น เกิดขึ้นจริงแต่ยังอยู่ในระดับน้อย โดยมีเหตุจูงใจมีปัจจัยจากความจำเป็นส่วนตัวและต้องการแสวงหา ผลประโยชน์สำหรับตนกับผู้ที่เกี่ยวข้องอนาคตจะต้องยังคงมีปัญหาการคอร์ปชั่นในองค์การบริหาร ส่วนตำบลเกิดขึ้นอีก การกำกับดูแลและการตรวจสอบโดยบุคลากรในหน่วยงานของรัฐ ยังไม่สามารถ ดำเนินการได้อย่างจริงจังต่อเนื่องและครอบคลุมให้ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องหาแนวทางและวิธีการแก้ไข ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการมีส่วนร่วม ของประชาชนและประชาคมในแต่ละท้องถิ่นร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาคมในแต่ละ ท้องถิ่น ร่วมกับการตรวจสอบตนเองและการตรวจสอบระหว่างข้าราชการกันเองเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

ภาณุ ลวกุล (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบและวิธีการคอร์ปชั่นในองค์การบริหาร ส่วนตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการคอร์ปชั่นใน อบต. แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาวิธีการคอร์ปชั่นใน อบต. แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศึกษาถึงวิธีการป้องกันและแก้ไขการคอร์ปชั่นใน อบต. ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบของการคอร์ปชั่นนั้น จะแปรเปลี่ยนไปตามโอกาสที่เกิดขึ้นเข้าทำนองที่ว่าไม่เกิดก็ไม่ทำเป็นส่วนใหญ่ (กรณีตามน้ำ) และ ก็จะมีกลุ่มบุคคลอีกกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายบริหารมักจะร่วมมือผู้รับเหมาหรือกลุ่มสมาชิก อบต. ของตัวเองทำกันหลาย (กรณีทวนน้ำ) นั้นหมายความว่า ตั้งใจที่จะโกง และพร้อมที่จะกระทำการทุจริต ต่อหน้าที่ของตนเองเพื่อให้มาซึ่งผลประโยชน์ โดยไม่สนใจว่าจะมีการร้องเรียนหรือจับมอมหรือไม่ เนื่องจากถือว่าตัวเองมีอำนาจการคอร์ปชั่นนั้น มีการปรากฏตัวอยู่ทุกรูปแบบและเป็นรูปแบบที่จะทำกัน มานานวิธีการคอร์ปชั่นส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนั้น ก็จะปรากฏตามรูปแบบที่จะทำการคอร์ปชั่น เช่น การรับ สินน้ำใจ รับสินบน และกินค่าคอมมิชชั่นซึ่งบางครั้งก็จะเกิดการเชื่อมโยงไปสู่การคอร์ปชั่น ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์หรืองานซ่อมแซม รวมถึงงานตกแต่งสถานที่ของทางราชการหรือในกรณีการตรวจรับงาน ในก่อสร้างส่วนแนวทางแก้ไขที่เสนอโดยผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีอยู่ 3 มาตรการด้วยกัน คือ 1) มาตรการ ด้านบุคคล ควรปลูกฝังจิตสำนึก และมีการรณรงค์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และควรต่อต้านผู้ที่กระทำ การคอร์ปชั่นโดยไม่ให้สิทธิใด ๆ ในสังคมอีก ถ้ามีการถูกจับได้ 2) มาตรการทางด้านการบริหารควรที่จะแก้ไข กฎระเบียบ และกฎหมายที่บังคับใช้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกฎระเบียบที่บังคับใช้กับราชการหรือ

กฎระเบียบที่เกี่ยวกับการลงโทษให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น 3) มาตรการเกี่ยวกับปัจจัยภายนอก และปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการคอร์รัปชันของข้าราชการ ควรมีการตั้งกระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจนรวมถึงเรื่องการปลุกฝังของค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี ปลุกฝังจิตใจและจิตสำนึก ให้ทราบถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อผู้อื่นและต่อตนเองจากการกระทำคอร์รัปชัน

ประเสริฐ สะภา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษารูป ได้ดังนี้ 1) ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมา ได้แก่ ด้านการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ มีการทุจริตซื้อสิทธิ์ขายเสียง ประชาชนไม่สนใจในกิจกรรมการเมืองท้องถิ่น ประชาชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเรื่องการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่นไม่นำข้อคิดเห็นจากประชาชนไปปฏิบัติ ประชาชนไม่ค่อยจะรวมกลุ่มกัน และประชาชนไม่กล้าแสดงออกถึงความต้องการต่าง ๆ เท่าที่ควร

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2555, น. 1-2) บทความเรื่อง ปัญหาการคอร์รัปชันของไทย กรณีศึกษา สิงคโปร์และฮ่องกง พบว่า สาเหตุหลักของการคอร์รัปชันมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบแบบเบ็ดเสร็จโดยขาดจิตสำนึก มีอำนาจดุลยพินิจสูง มีกรอบความรับผิดชอบไม่ชัดเจน และขาดระบบการทำงานที่โปร่งใส ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างที่มีความซับซ้อน นอกจากนี้สังคมไทยยังมีความเสื่อมโทรมทางสังคมทำให้สังคมไทยมีค่านิยมเปลี่ยนแปลงไปโดยประชาชนเริ่มยอมรับได้กับการคอร์รัปชันมากขึ้น หากนักการเมืองคอร์รัปชันแต่ทำให้ประเทศรุ่งเรืองและตนเองได้ประโยชน์

จารุวรรณ สุขุมลพงษ์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มคอร์รัปชันในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน ศึกษาสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยและเพื่อนำเอาความรู้จากผลการศึกษาวิจัยมาใช้ประโยชน์ เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจุบันการทุจริตคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อย

พัฒนาและการทุจริตคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีที่ท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่าง ๆ อย่างเช่น องค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลกและภาคประชาชนที่ต่างเห็นพ้องกันว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจนและเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้านที่จะเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้แต่ในภาพรวมแล้วประเทศในกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่จำนวน 8 ประเทศ มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตคอร์รัปชันของโลก ดังนี้ ประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนจะต้องร่วมมือและใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดที่จะมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวมิเช่นนั้น การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตคงไม่ประสบความสำเร็จเหมือนกลุ่มสหภาพยุโรปและยุโรปตะวันตกที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูง

พรเทพ จันทนิภ (2559, น. 88-89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย พบว่า สาเหตุการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐมาจากกฎหมายหรือระเบียบการปฏิบัติงานมีช่องว่าง ขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี การใช้อำนาจของนักการเมือง ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานราชการมีหลายขั้นตอน กระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบเน้นด้านความรู้ไม่มุ่งเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพและประชาชนมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการคอร์รัปชันเพื่อลดขั้นตอนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ จากข้อค้นพบดังกล่าว รูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีให้สังคมไทย ควรมีหลักการ คือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบหน้าที่ ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อโดยให้การเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม รวมทั้งสื่อมวลชนต้องปกป้องชมเชยผู้ที่ประพฤติดีกำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับสูงในการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบและองค์กรต้องสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมให้กับบุคลากร จัดอบรมสัมมนา มีกลไกการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

กิติรัชน์ บุญเกาะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการจนได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ส่งเสริมพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และความรู้เป็นคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการท้องถิ่น 2) วางแนวทางปฏิบัติตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางและความไม่ประมาทมีความพอเพียง 3) ส่งเสริมให้ข้าราชการท้องถิ่นปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง ซอบธรรม มีความอดทนอดกลั้น 4) ส่งเสริมข้าราชการท้องถิ่นให้มีความพากเพียร มีความอดสาพยายามทำงานหนัก ขยันหมั่นเพียร 5) ดำเนินการที่บรรลุผลความสำเร็จและความสำเร็จเป็นผลมาจากความสามารถของหน่วยงาน ความขยันและอดทน ความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย 6) ส่งเสริมให้ข้าราชการท้องถิ่นมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงานและ 7) ประเมินผลที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าถึงโดยสะดวก มีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจ 8) ประเมินผลที่ผู้รับบริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจในความถูกต้องสมบูรณ์ เหมาะสมและความคุ้มค่าของโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมในภาพรวมในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.12) ซึ่งแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.80 ผลการประเมินความสอดคล้องในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\sum R = 6.71$) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC = 0.95) แปลผลมีความสอดคล้อง คิดเป็นร้อยละ 95.85 ผลการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง และความสอดคล้องรูปแบบภาพรวมทั้งหมด พบว่า ประเด็นการประเมินภาพรวมทุกข้อมีความถูกต้อง ความเหมาะสมและมีความสอดคล้องในภาพรวมทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 96.82

ชนกนาค พูลสวัสดิ์, กรณิภา ศรีวรเดชไพศาล และศศานนท์ วัตตธรรม (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินคุณธรรมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณธรรมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 โดยใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี คือ การวิจัยจากเอกสาร โดยจัดเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์จากเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ตามแบบประเมินเชิงประจักษ์และการวิจัยจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างโดยจัดเก็บข้อมูลข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาหวี จำนวน 461 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาหวี จำนวน 1,363 คน โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ของผู้ตอบแบบประเมินต่อคุณธรรมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาหวี ผ่านประเด็นการปฏิบัติงาน กระบวนการ และพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาหวีเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์/สอบถามแบบเห็นหน้า ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินคุณธรรมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาหวี ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

(73.49 คะแนน) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นคุณธรรมในการบริหารงานมีคะแนนอยู่ในระดับสูงมาก (80.07 คะแนน) ขณะที่ประเด็นมาตรฐานและคุณธรรมในการปฏิบัติงานมีคะแนนอยู่ในระดับสูง (66.91 คะแนน) และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตลงได้ ดังนั้นในการนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หากแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารและส่งเสริม

ดารินทร์ โพธิ์ตั้งธรรม (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยนี้เพื่อศึกษาแนวคิด วิเคราะห์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ สนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูล คือ นายและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนใน 5 ตำบล นำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เปรียบเทียบความสัมพันธ ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดและหลักการการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเอง สร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาคุณค่าความเป็นคน สร้างหน้าที่ครอบครัว ยุทธศาสตร์ คือ ความพอเพียงแบบพื้นฐานระดับบุคคลและครอบครัว และความพอเพียงแบบก้าวหน้าและก้าวไกลระดับชุมชนและองค์กร กลยุทธ์ คือ สร้างเครือข่ายภายในและภายนอก ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงตามวิถีพุทธสร้างสมดุลแบบองค์รวมกำหนดนโยบายขององค์กร ข้อเสนอแนะ ขยายผลหลักการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ประกาศเป็นเจตนารมณ์และนโยบายสาธารณะของท้องถิ่น

ดิฐภัทร บวรชัย (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาระดับสถานีตำรวจ มีวัตถุประสงค์ศึกษาสภาพปัญหาของการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภาค 1 ถึง 9 โดยการใช้แบบสอบถาม 26,683 คน ผลการศึกษาที่สำคัญสาเหตุของการทุจริตประพฤติมิชอบสามารถสรุปได้ 2 ประการ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ตอบแทนผู้มีพระคุณยอมรับการทุจริตเป็นเรื่องปกติ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต คุ่มค่าที่จะเสี่ยง ความโลภ ต้องการความร่ำรวย 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ไม่มีการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจังตกอยู่ใต้อิทธิพลผู้มีอำนาจ มีโอกาสในการเรียกรับผลประโยชน์มาก อิทธิพลทางการเมือง ความล่าช้าของกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ผู้บังคับบัญชาเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี รายได้น้อย การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการแก้ไข 4 วิธี ดังนี้ 1) คือ การมีระบบการควบคุมภายในที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เปิดโอกาสกับบุคคลที่ไม่ซื่อสัตย์มีโอกาสที่จะกระทำการทุจริต 2) ควรเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำนึก ความรับผิดชอบในตัวบุคคล 3) ผู้บริหารสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสถานีตำรวจต้องสร้างกระบวนการเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี 4) รูปแบบการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับสถานีตำรวจก่อนเข้ารับราชการตำรวจระบบการศึกษาต้องส่งเสริมคนดี ไม่มีระบบการจ่ายเงินใต้โต๊ะใต้เก้าอี้ให้เด็กรับราชการตำรวจ การแต่งตั้งโยกย้ายต้องใช้ระบบคุณธรรมอย่าง

แท้จริง มีค่าตอบแทนการปฏิบัติงานสอดคล้องกับค่าครองชีพในปัจจุบัน เมื่อพ้นจากการรับราชการ ตำรวจ ยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการตำรวจที่ครองตน ครองคน ครองงานตลอดชีวิตราชการจนครบ กำหนดเกษียณ

อังศุธร ศรีสุทธิสอาด และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ราชการไทยไร้คอร์รัปชัน การสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการแจ้งเบาะแสการทุจริต มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) ศึกษาระดับความคิดของเจ้าหน้าที่รัฐในการแจ้งเบาะแสการทุจริต 2) ระบบของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการแจ้งเบาะแสการทุจริต ผลการวิจัย พบว่า การแจ้งเบาะแสไม่ได้เกิดจากปัจจัยบุคคลอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ โดยปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ ระดับความรุนแรงการทุจริต บรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดต่อการออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าว คือ ความเป็นอิสระทางการเมืองในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความซื่อสัตย์ต่อหน่วยงานส่งผลให้พนักงานส่วนท้องถิ่นไม่ยอมที่จะออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าว พนักงานท้องถิ่นปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นระยะเวลาอันยาวนานอาจเกิดความผูกพันกับองค์กรจนไม่ยอมที่จะออกมาแจ้งเบาะแสด ผู้วิจัยได้เสนอข้อแก้ไข ดังนี้ 1) คณะผู้วิจัยขอเสนอให้ ป.ป.ช. มีการจัดทำมาตรฐานกลางเพื่อกำหนดแนวทาง Baseline ที่ทุกส่วนราชการควรต้องถือปฏิบัติร่วมกัน เช่น การจัดทำช่องทางการแจ้งเบาะแสด การกำหนด KPI ผ่านกลไก ITA นอกจากนี้ ป.ป.ช. ควรจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางของหน่วยงานที่มีคะแนน ITA สูง ที่ส่วนราชการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ 2) การกำหนดให้มีการคุ้มครองกรณีของผู้แจ้งเบาะแสดังกล่าว โดย ป.ป.ช. ควรมีการระบุลักษณะของการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมให้ชัดเจนเพื่อสร้างความตระหนักในสิทธิให้กับผู้แจ้งเบาะแสดและพิจารณา กำหนดโทษกับหัวหน้าส่วนราชการที่ปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อผู้ชี้เบาะแสด 3) จัดอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะบุคลากรส่วนท้องถิ่นต้องได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสด ช่องทางให้การให้เบาะแสด ขั้นตอนการทำหนังสือร้องเรียน สิทธิในการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย 4) กำหนดการแจ้งเบาะแสดการทุจริตถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการ 5) การปฏิบัติงานของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะต้องปฏิบัติงานเชิงรุกในการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยเฉพาะประเด็นการทุจริตที่สังคมให้ความสนใจ โดยการสร้างความมั่นใจว่าที่ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. มีความเป็นอิสระทางการเมืองและมีประสิทธิภาพในการจัดการรับเรื่องร้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า หากพิจารณาสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันสามารถจำแนกได้ เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก สาเหตุในภาพรวม ได้แก่ ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ความด้อยประสิทธิภาพในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันของหน่วยงานตรวจสอบการถือปฏิบัติโดยยึดตามบรรทัดฐานจากส่วนกลาง และคุณภาพของคน ส่วนที่สอง สาเหตุเฉพาะประเภทการทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบด้วย 1) การทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้าง การกำหนดราคากลางสูงกว่าสภาพความเป็นจริง การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเองระหว่างผู้ประกอบการกับบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างนักการเมืองระดับชาติ องค์กร เจ้าหน้าที่

จากราชการส่วนกลางกับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งปัจจัยทางด้านการเมือง ตลอดจนปัจจัยจากการขาดความโปร่งใสในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและเงื่อนไขจากการขาดกลไก การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ 2) การทุจริตคอร์รัปชันในเรื่องการบริหารงานบุคคลมีสาเหตุมาจากกฎหมาย ที่ใช้ในการบริหารงานบุคคลให้อำนาจในการบริหารงานบุคคลแก่ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีมากเกินไป รวมทั้งปัญหาในเชิงองค์กรบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวน มากเกินไป อันนำมาซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันโดยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามมา 3) การทุจริตคอร์รัปชันในเรื่องการออกใบอนุญาตมีสาเหตุมาจากกฎหมายที่มีหลายฉบับซึ่งเจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตส่วนหนึ่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ขออนุญาต รวมทั้งระบบในการบริหารราชการภายในขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นแต่ละแห่งที่ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยต้องดำเนินการ ด้านการจัดซื้อจัดจ้างการจัดทำโครงการสร้างพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลและการออกใบอนุญาต ภายใต้อำนาจกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับหลายฉบับ ซึ่งมีลำดับขั้นที่แตกต่างกันไป โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมาย ที่วางหลักการโดยภาพรวม จากนั้นมีการบัญญัติกำหนดรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมาย ลำดับรองต่าง ๆ ที่ออกโดยกระทรวงมหาดไทยหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ระบบการตรวจสอบ ซึ่งมีอยู่หลายช่องทาง ได้แก่ การตรวจสอบโดยกลไกทางการเมือง การตรวจสอบโดยองค์กรผู้มีอำนาจ กำกับดูแลการตรวจสอบโดยองค์กรที่มีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน การตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการและการตรวจสอบจากภาคประชาชน สำหรับสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ การทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยนั้น พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและถูกข่มขู่ความผิดมากที่สุด ขณะเดียวกันการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำ โครงการสร้างพื้นฐานเป็นกิจกรรมที่พบว่าการกระทำการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อพิจารณาในเชิงพื้นที่จะพบว่าในบางพื้นที่ เช่น สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น เป็นพื้นที่ไม่พบการถูกข่มขู่ความผิดในกรณีการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลย สำหรับมาตรการในการแก้ไขปัญหาทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นมีหลาย ประการ อย่างไรก็ตามมาตรการเหล่านี้มีพื้นฐานภายใต้หลักการเดียวกัน ได้แก่ หลักความโปร่งใส หรือหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบ หลักการห้ามบุคลากรเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กับหน้าที่ของตน โดยนำเอาหลักการดังกล่าวมาเสริมสร้างกระบวนการในการดำเนินการของท้องถิ่น เพื่อเป็นการป้องกัน หรือลดโอกาส แรงจูงใจ หรือความเสี่ยงในการทุจริตคอร์รัปชัน

Barbara (2003) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็น ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและประเทศไทย ได้ทำการสำรวจกรณีหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่า การแก้ไขปัญหาของประเทศจะต้องแสวงหา วิธีการดำเนินการบริหารประเทศภายใต้หลักการของธรรมาภิบาลที่ประกอบไปด้วย ผู้นำที่มีคุณธรรม

สังคมที่มีความเสมอภาค มีความสามัคคี การบริบาลใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยึดหลักการที่พึงพิงวัฒนธรรมดั้งเดิม

จากงานแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น ได้ดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น	พงษ์พิพัฒน์ วัฒนพงษ์ศิริ (2562)	ดารินทร์ โพธิ์ตั้งธรรม (2560)	กิตติชน บัญเภาะ (2560)	ณัฐศรัณย์ ชุมวราฐายี (2560)	รมิดา ชาอิรัตน์ (2560)	สุรวิทย์ ตั้งดี (2558)	สุเมธ แสงนันทนวล (2552)	ประเสริฐ เสาร์แดน (2561)	โกวิทย์ พวงงาม (2559)	สุพัฒน์ นาครัตน์ (2560)	สุธาสินี แมนญาติ (2554)	สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง (2563)	Sakul Teerachot (2012)
1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์	√	√	√	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. สมรรถนะของบุคลากร	-	-	-	√	√	-	-	-	-	-	-	-	√
3. การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้าหมาย	-	-	-	-	-	√	√	-	-	-	-	-	-
4. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	-	-	-	-	-	-	-	√	√	√	-	-	-
5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	√	√	√

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในการศึกษาในครั้งนี้ของ (สำนักงานงาน ก.พ.ร.) หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย หลัก ได้แก่ หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า (Efficiency/Value for Money) หลักความเสมอภาค (Equity) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ (Accountability) หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และหลักนิติธรรม (Rule of Law)

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร (Population)

กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 441 คน กลุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูล จะกำหนดให้ครอบคลุมในทุกมิติของหน่วยงานเพื่อให้ได้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและครบถ้วนตามตัวชี้วัดและเครื่องมือการประเมินได้และกำหนดขนาดตัวอย่างตามหลักความเป็นตัวแทนที่ดี โดยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.1.1 ประชากร ได้แก่ การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มข้าราชการการเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพุทไธสง จำนวน 133 คน
- 2) กลุ่มข้าราชการประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพุทไธสง จำนวน 168 คน
- 3) ตัวแทนชุมชนในเขตอำเภอพุทไธสง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 140 คน

รวม จำนวน 441 คน

3.1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มข้าราชการการเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพุทไธสง กลุ่มข้าราชการประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพุทไธสง และตัวแทนชุมชนในเขตอำเภอพุทไธสง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 210 คน โดยการกำหนดขนาดด้วยสูตรของ (Yamane, 1973, p. 727)

ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad (3-1)$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกินได้ไม่เกิน .05

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{441}{1 + 441(.05)^2}$$

$$n = 209.75 \text{ คน}$$

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 210 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว (441) เป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยที่ต้องนำมาวิจัย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้แยกเป็นอำเภอเพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งหมดอำเภออย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่าง 210 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. ข้าราชการการเมือง	133	63
2. ข้าราชการประจำ	168	80
3. ตัวแทนชุมชน	140	67
รวม	441	210

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ลักษณะเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยข้อความได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 1 ชุด ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.2.1 จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

3.2.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบคิด วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามทั้งแบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด

3.2.2.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข และเสนอแนะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

3.2.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.2.3.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องข้อความกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli and Hambleton (1977, pp. 49-60, อ้างถึงใน สมนึก ภัททิยธนี, 2544, น. 219-233) เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum X}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum X$ แทน ผลคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ 1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66-1.00 มีค่าความเที่ยงตรงสูง ใช้ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.66 ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

การตรวจสอบครอบคลุมความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความถูกต้องของรูปแบบสอบถามและการใช้ภาษา เพื่อให้ถูกต้อง ตามหลักวิชาและเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดย ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1. นายสัมพันธ์ หลวงสนาม วุฒิกการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2. นายณัฐพงศ์ อุ่นไธสง วุฒิกการศึกษา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3. ดร.อัศวพงศ์ วงศ์พัฒน์ วุฒิกการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ การวัดผล และประเมินผลการวิจัย

3.2.3.2 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยและพิจารณาหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยวิธีการหาค่า IC (Index of Consistency) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 นำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

3.3.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 7 ตำบล 1 เทศบาล

3.3.3 ให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับถึงผู้วิจัย

3.3.4 เก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3.4 การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลงรหัสตามแบบ (Coding Form) นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ มากำหนดเกณฑ์ของการให้คะแนน ดังนี้

3.4.1.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.4.1.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การจัดการค่าคะแนนระดับขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยแบ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิลเคิร์ต (Lilert's Scale) มี 4 ระดับ ได้แก่

มากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
มาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
น้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้น นำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นมาเทียบกับเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2551, น. 186) ตามสูตร ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นของเกณฑ์}} \quad (3-3)$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์คะแนนระดับการปฏิบัติงาน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 1.00–1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ระดับคะแนน 1.81–2.60 หมายถึง น้อย

ระดับคะแนน 2.61–3.40 หมายถึง ปานกลาง

ระดับคะแนน 3.41–4.20 หมายถึง มาก

ระดับคะแนน 4.51–5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.4.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบ การอธิบายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย
2. ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย
3. ผลการวิจัย

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย เพื่อแปลความหมาย มีดังนี้

n	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที
X_1	แทน	การวางแผนเชิงกลยุทธ์
X_2	แทน	สมรรถนะของบุคลากร
X_3	แทน	การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า
X_4	แทน	การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
X_5	แทน	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
Y	แทน	การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

- \hat{Y} แทน ค่าคะแนนปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้จากการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
- \hat{Z} แทน ค่าคะแนนปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้จากการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
- * แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

4.3 ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	137	65.2
1.2 หญิง	73	34.8
รวม	210	100.0
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 25 ปี	27	12.9
2.2 26-35 ปี	58	27.6
2.3 36-45 ปี	52	24.8
2.4 46-55 ปี	47	22.4
2.5 มากกว่า 56 ปี	26	12.4
รวม	210	100.0
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	53	25.2
4.2 ปริญญาตรี	120	57.1
4.3 สูงกว่าปริญญาตรี	37	17.6
รวม	210	100.0
5. ตำแหน่ง		
5.1 ข้าราชการการเมือง	63	30.0
5.2 ข้าราชการประจำ	80	38.1
5.3 ตัวแทนชุมชน	67	31.9
รวม	210	100.0

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 210 คน จำแนกได้ดังนี้

1. ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 และเพศหญิง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8
2. ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 26-35 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 รองลงมา อายุ 36-45 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 อายุ 46-55 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 คน ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และมากกว่า 56 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4
3. ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6
4. ด้านตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 รองลงมา ตัวแทนชุมชน จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 และข้าราชการการเมือง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 4.2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์	3.93	0.41	มาก	3
2. สมรรถนะของบุคลากร	3.74	0.56	มาก	5
3. การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า	3.89	0.55	มาก	4
4. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.16	0.43	มาก	1
5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.15	0.52	มาก	2
โดยรวม	3.98	0.49	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 ผลวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.16$) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.15$) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.93$) การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า ($\bar{X} = 3.89$) และสมรรถนะของบุคลากร ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายด้านและรายชื่อ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ การวางแผนเชิงกลยุทธ์

การวางแผนเชิงกลยุทธ์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ดำเนินงานตามกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญตามภารกิจที่ได้รับ การพิจารณาและกำหนดโดยฝ่ายบริหาร	3.79	0.74	มาก
2. มีการจัดทำแผนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์	3.95	0.73	มาก
3. แผนที่จัดทำได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตรากำลังและระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน	4.09	0.71	มาก
4. มีการสื่อสารให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติตามแผนทราบ อย่างเข้าใจและทั่วถึง	3.93	0.85	มาก
5. มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผน อย่างชัดเจน	4.08	0.77	มาก
6. ปฏิบัติงานตามแผนงานและนโยบายที่วางไว้ทำให้การปฏิบัติงาน เกิดความรวดเร็ว	3.90	0.57	มาก
7. ประชาสัมพันธ์ถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชน ได้ทราบเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน	3.79	0.64	มาก
โดยรวม	3.93	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ แผนที่จัดทำได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตรากำลังและระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.09$) มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.08$) มีการจัดทำแผนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.95$) มีการสื่อสารให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบ ปฏิบัติตามแผนทราบอย่างเข้าใจ

และทั่วถึง ($\bar{X} = 3.93$) ปฏิบัติงานตามแผนงานและนโยบายที่วางไว้ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.90$) ดำเนินงานตามกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญตามภารกิจที่ได้รับการพิจารณาและกำหนดโดยฝ่ายบริหาร ($\bar{X} = 3.79$) และประชาสัมพันธ์ถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ สมรรถนะของบุคลากร

สมรรถนะของบุคลากร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อัตรากำลังของบุคลากรมีเพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น	3.69	0.78	มาก
2. บุคลากรมีทักษะความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	3.79	0.75	มาก
3. บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบที่เกี่ยวข้องในงานที่ปฏิบัติ	3.78	0.86	มาก
4. บุคลากรมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน	3.70	0.79	มาก
5. บุคลากรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน	3.80	0.82	มาก
6. บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	3.75	0.90	มาก
7. บุคลากรมีความกระตือรือร้น ล้นและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน	3.71	0.80	มาก
โดยรวม	3.74	0.81	มาก

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ สมรรถนะของบุคลากร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ บุคลากรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.80$) บุคลากรมีทักษะความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.79$) บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบที่เกี่ยวข้องในงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.78$) บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.75$) บุคลากรมีความกระตือรือร้น ล้นและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.71$) บุคลากรมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.71$) และอัตรากำลังของบุคลากรมีเพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกัน การทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทธไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า

การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. งบประมาณที่รัฐจัดสรรเพียงพอต่อการบริหารงาน	3.63	0.76	มาก
2. การจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารงานในแต่ละส่วนเป็นไปตามขั้นตอน	3.80	0.74	มาก
3. มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนงานการจัดซื้อจัดจ้างที่ชัดเจน	3.91	0.68	มาก
4. การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3.95	0.67	มาก
5. การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่วางไว้	3.97	0.74	มาก
6. มีการเปิดเผยการใช้งบประมาณแก่สาธารณะ	4.06	0.77	มาก
7. มีหน่วยงานตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ	3.95	0.68	มาก
โดยรวม	3.89	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกัน การทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทธไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการเปิดเผยการใช้งบประมาณแก่สาธารณะ ($\bar{X} = 4.06$) การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{X} = 3.97$) การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.95$) มีหน่วยงานตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ($\bar{X} = 3.95$) มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนงานการจัดซื้อจัดจ้างที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.91$) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารงานในแต่ละส่วนเป็นไปตามขั้นตอน ($\bar{X} = 3.80$) และงบประมาณที่รัฐจัดสรรเพียงพอต่อการบริหารงาน ($\bar{X} = 3.63$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกัน การทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ก่อนลงมือปฏิบัติงาน	3.85	0.53	มาก
2. โครงสร้างการบริหารงานในแต่ละส่วน/กอง มีความชัดเจน	4.21	0.46	มาก
3. มีการประสานงานระหว่างส่วน/กอง ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ	4.39	0.37	มาก
4. มีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกับองค์กรอื่น ที่มีลักษณะการดำเนินงานเช่นเดียวกัน	4.32	0.48	มาก
5. มีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงาน	4.19	0.33	มาก
6. นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขทันต่อ เหตุการณ์และมีการดำเนินงานอย่างเหมาะสม	4.12	0.32	มาก
7. ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของท้องถิ่น มีทักษะความรู้และความสามารถในการบริหารงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบและข้อบังคับที่บังคับใช้ในองค์กร	4.07	0.36	มาก
โดยรวม	4.16	0.41	มาก

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการประสานงานระหว่างส่วน/กอง ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.39$) มีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกับองค์กรอื่นที่มีลักษณะการดำเนินงานเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.32$) โครงสร้างการบริหารงานในแต่ละส่วน/กอง มีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.21$) มีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.19$) นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขทันต่อเหตุการณ์และมีการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.12$) ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของท้องถิ่น มีทักษะความรู้และความสามารถในการบริหารงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบและข้อบังคับที่บังคับใช้ในองค์กร ($\bar{X} = 4.07$) และมีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานก่อนลงมือปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้นำในหน่วยงานสามารถควบคุมการบริหารงาน และวิธีการบริหารจัดการเพื่อทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลมากขึ้น	4.12	0.49	มาก
2. บุคลากรในหน่วยงานมีความเคารพเชื่อฟังต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร	4.24	0.56	มาก
3. ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงานให้ความสำคัญต่อบุคลากรอย่างเสมอภาค	4.33	0.64	มาก
4. ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงานตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบและเที่ยงธรรม เมื่อเกิดความขัดแย้งในองค์กรหรือระหว่างผู้ร่วมงาน	4.17	0.57	มาก
5. นโยบายของส่วน/กองต่าง ๆ ภายในหน่วยงานถูกสนองตอบโดยผู้บริหารในการนำไปปฏิบัติ	4.14	0.52	มาก
6. ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร มีการรับฟังและให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและนำไปปฏิบัติ	3.99	0.54	มาก
7. ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร เป็นผู้รับผิดชอบขององค์กร มีหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นในองค์กรและรู้จักยอมรับสภาพที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นอย่างไร	4.04	0.48	มาก
โดยรวม	4.15	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงานให้ความสำคัญต่อบุคลากรอย่างเสมอภาค ($\bar{X} = 4.33$) บุคลากรในหน่วยงานมีความเคารพเชื่อฟังต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.24$) ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงานตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบและเที่ยงธรรม เมื่อเกิดความขัดแย้งในองค์กรหรือระหว่างผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.17$) นโยบายของส่วน/กองต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน ถูกสนองตอบโดยผู้บริหารในการนำไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.14$) ผู้นำในหน่วยงานสามารถควบคุมการบริหารงานและวิธีการบริหารจัดการเพื่อทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลมากขึ้น ($\bar{X} = 4.12$) ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร

เป็นผู้รับผิดชอบขององค์กร มีหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นในองค์กรและรู้จักยอมรับสภาพที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นอย่างไร ($\bar{X} = 4.04$) และผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร มีการรับฟังและให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและนำไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	ระดับการป้องกัน			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. หลักการตอบสนอง	4.18	0.54	มาก	3
2. หลักประสิทธิผล	3.76	0.68	มาก	10
3. หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า	4.13	0.41	มาก	4
4. หลักความเสมอภาค	4.12	0.38	มาก	5
5. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.29	0.36	มาก	1
6. หลักการตรวจสอบได้/มีการะรับผิดชอบ	3.88	0.43	มาก	7
7. หลักเปิดเผย/โปร่งใส	4.11	0.52	มาก	6
8. หลักการกระจายอำนาจ	3.80	0.45	มาก	9
9. หลักการมีส่วนร่วม	3.87	0.55	มาก	8
10. หลักนิติธรรม	4.19	0.34	มาก	2
โดยรวม	4.03	0.47	มาก	-

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X} = 4.29$) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.19$) หลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 4.18$) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า

($\bar{X} = 4.13$) หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.12$) หลักเปิดเผย/โปร่งใส ($\bar{X} = 4.11$) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.88$) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.87$) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 3.80$) และหลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อหลักการตอบสนอง

หลักการตอบสนอง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการสำรวจความต้องการของประชาชน มากน้อยเพียงใด	4.20	0.76	มาก
2. หน่วยงานของสามารถดำเนินงานเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดมากน้อยเพียงใด	4.25	0.84	มาก
3. มีการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจรวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังของประชาชนมากน้อยเพียงใด	4.20	0.68	มาก
4. มีการทำงานเชิงรุกให้บริการนอกสถานที่	4.08	0.71	มาก
โดยรวม	4.18	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านการฝ่าฝืน หลักเสียง พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ หน่วยงานของสามารถดำเนินงานเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดมากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.25$) มีการสำรวจความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.20$) มีการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจรวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังของประชาชนมากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.20$) และมีการทำงานเชิงรุกให้บริการนอกสถานที่ ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อหลักประสิทธิผล

หลักประสิทธิผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารหน่วยงานของมีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด	4.48	0.74	มาก
2. ผู้บริหารของหน่วยงานของมีการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใจได้และนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.45	0.68	มาก
3. มีการจัดการความเสี่ยงและติดตามประเมินผลมาน้อยเพียงใด	3.57	0.69	มาก
4. การดำเนินโครงการสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้	3.55	0.78	มาก
โดยรวม	3.76	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักประสิทธิผลพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ผู้บริหารหน่วยงานของมีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด ($\bar{X} = 4.48$) มีการจัดการความเสี่ยงและติดตามประเมินผลมาน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.57$) การดำเนินโครงการสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ ($\bar{X} = 3.55$) และผู้บริหารของหน่วยงานของมีการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใจได้และนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อหลักประสิทธิภาพ/คุ่มค่า

หลักประสิทธิภาพ/คุ่มค่า	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.45	0.65	มาก
2. มีระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกันปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงินผิดประเภทหรือผิดวัตถุประสงค์	4.47	0.78	มาก
3. มีการตรวจสอบภายในและจัดทำรายงานการเงิน มากน้อยเพียงใด	3.69	0.64	มาก
4. มีการใช้ทรัพย์สินของทางราชการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มากน้อยเพียงใด	3.89	0.68	มาก
โดยรวม	4.13	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักประสิทธิภาพ/คุ่มค่า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกันปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงินผิดประเภทหรือผิดวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.47$) มีการทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.45$) มีการใช้ทรัพย์สินของทางราชการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.89$) และมีการตรวจสอบภายในและจัดทำรายงานการเงิน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการระดมความคิดจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจร่วมกันหรือฉันทามติ และความต้องการที่สอดคล้องต้องกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน	4.04	0.74	มาก
2. มีการเปิดให้ประชาชนร่วมประชุม ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาในที่ประชุม มากน้อยเพียงใด	3.89	0.68	มาก
3. มีการให้ประชาชนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน	4.34	0.83	มาก
4. มีการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการ	4.22	0.74	มาก
โดยรวม	4.12	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการให้ประชาชนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.34$) มีการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 4.22$) มีการระดมความคิดจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจร่วมกันหรือฉันทามติ และความต้องการที่สอดคล้องต้องกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน ($\bar{X} = 4.04$) และมีการเปิดให้ประชาชนร่วมประชุมร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาในที่ประชุม มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการตรวจสอบได้/มีการะรับผิดชอบ

หลักการตรวจสอบได้/มีการะรับผิดชอบ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมายและเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึก ในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่นและตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ	4.23	0.58	มาก
2. ให้บุคลากรได้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับ ผลของการกระทำพร้อมรับการตรวจสอบ	4.27	0.64	มาก
3. มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มากน้อยเพียงใด	4.35	0.59	มาก
4. การปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย ให้กับประชาชนได้	4.30	0.65	มาก
โดยรวม	4.29	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการตรวจสอบได้ /มีการะรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.35$) การปฏิบัติราชการต้องสามารถ ตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยให้กับประชาชนได้ ($\bar{X} = 4.30$) ให้บุคลากรได้เคารพในความคิดเห็น ที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ ($\bar{X} = 4.27$) และมีการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมายและเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่นและตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.23$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อหลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีความเป็นกลางในการบริหารองค์กรมากน้อยเพียงใด	3.93	0.68	มาก
2. การปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละฝ่ายต้องคำนึงถึงความเป็นกลางในการให้บริการ ไม่เลือกข้าง ไม่เลือกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน	4.08	0.64	มาก
3. มีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่หญิงและชายเท่าเทียมกัน	3.70	0.76	มาก
4. มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ	3.80	0.78	มาก
โดยรวม	3.88	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักความเสมอภาคพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละฝ่ายต้องคำนึงถึงความเป็นกลางในการให้บริการ ไม่เลือกข้าง ไม่เลือกหมู่เหล่า อย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.08$) ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีความเป็นกลางในการบริหารองค์กร มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.93$) มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.80$) และมีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่หญิงและชายเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการเปิดเผย/โปร่งใส

หลักการเปิดเผย/โปร่งใส	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีระบบตรวจสอบการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง	3.95	0.44	มาก
2. มีโครงสร้างการใช้ระบบตรวจสอบภายใน มากน้อยเพียงใด	3.97	0.55	มาก
3. มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบ มากน้อยเพียงใด	4.32	0.64	มาก
4. มีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้การทำงาน มากน้อยเพียงใด	4.19	0.45	มาก
โดยรวม	4.11	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการเปิดเผย/โปร่งใส พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบ มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.32$) มีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้การทำงาน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.19$) มีโครงสร้างการใช้ระบบตรวจสอบภายใน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.97$) และมีระบบตรวจสอบการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อหลักการกระจายอำนาจ

หลักการกระจายอำนาจ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถไปทำงานนอกหน่วยงาน เพื่อเป็นการเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด	3.79	0.71	มาก
2. มีการมอบอำนาจในการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม	3.95	0.70	มาก
3. มีกลยุทธ์ในการกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม	3.69	0.74	มาก
4. มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร	3.79	0.83	มาก
โดยรวม	3.80	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการกระจายอำนาจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการมอบอำนาจในการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.95$) มีการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถไปทำงานนอกหน่วยงานเพื่อเป็นการเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.79$) มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร ($\bar{X} = 3.79$) และมีกลยุทธ์ในการกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด	3.63	0.56	มาก
2. มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด	3.80	0.68	มาก
3. มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน/ร้องเรียน มากน้อยเพียงใด	3.85	0.64	มาก
4. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ มากน้อยเพียงใด	4.21	0.74	มาก
โดยรวม	3.87	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีการเปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.21$) มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน/ร้องเรียน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.85$) มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.80$) และมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.63$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. หน่วยงานมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด	4.19	0.45	มาก
2. หน่วยงานมีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด	4.12	0.51	มาก
3. หน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน/ร้องเรียน มากน้อยเพียงใด	4.24	0.48	มาก
4. หน่วยงานมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนตัดสินใจ มากน้อยเพียงใด	4.17	0.68	มาก
โดยรวม	4.18	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อ หลักนิติธรรมพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ หน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน/ร้องเรียน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.24$) หน่วยงานมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.19$) หน่วยงานมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.17$) และหน่วยงานมีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย จำนวน 5 ตัวแปร และนำมาวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง และสร้างสมการทำนายพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามและระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน เป็นการหาระดับความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เรียกว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวก (+) หมายความว่าข้อมูลสองชุดเปลี่ยนแปลงตามกัน กล่าวคือ ถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งสูง ค่าของอีกตัวแปรหนึ่งจะสูงไปด้วยและถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งต่ำค่าของตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะต่ำด้วย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นลบ (-) หมายความว่าข้อมูลสองชุดเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามหรือกลับกัน กล่าวคือ ถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งสูง ค่าของอีกตัวแปรหนึ่งจะต่ำและถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งต่ำค่าของตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่งจะสูง ค่าระดับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากค่า (Correlation Coefficient (r)) มีเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ (Hinkle, 1988, p. 118) ดังนี้

r มีค่า .90–1.00 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

r มีค่า .70–.90 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันระดับสูง

r มีค่า .50–.70 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง

r มีค่า .30–.50 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันระดับต่ำ

r มีค่า .00–.30 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ควรมีค่าไม่เกิน 0.80 เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเกิด (Multicollinearity) ซึ่งหมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูงมากเกินไปจนไม่เหมาะที่จะนำตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงเข้าไปในสมการทั้งสองตัว

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระด้วยกัน

ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระด้วยกัน จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่

X_1 แทน การวางแผนเชิงกลยุทธ์

X_2 แทน สมรรถนะของบุคลากร

X_3 แทน การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า

X_4 แทน การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

X_5 แทน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
X_1	1	-	-	-	-
X_2	.680**	1	-	-	-
X_3	.671**	.656**	1	-	-
X_4	.526**	.501**	.527**	1	-
X_5	.027	.062	.054	.412**	1

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .412-.671 ไม่มีคู่ใดที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน .80 ที่จะก่อให้เกิดปัญหา มีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) เมื่อนำไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regressions)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงมีลักษณะที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์หาผลหรืออิทธิพลของตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวที่มีต่อตัวแปรตามหนึ่งตัว โดยมีข้อสมมติฐานว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear Relationship) เพื่อที่จะทำให้สามารถนำผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อตัวแปรตามมารวมกันได้ (Additivity) กล่าวคือตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีผลต่อตัวแปรตามหรือไม่และตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ก่อนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบดูว่าตัวแปรอิสระสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระจากกันและไม่มีปัญหาเกี่ยวกับ (Multicollinearity) ผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regressions) ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้การวิเคราะห์ด้วย (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression)

ตัวแปรอิสระจำนวน 5 ปัจจัย คือ

2.1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis)

X_1 แทน การวางแผนเชิงกลยุทธ์

X_2 แทน สมรรถนะของบุคลากร

X_3 แทน การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า

X_4 แทน การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

X_5 แทน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ตัวแปรตาม คือ การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ Y ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ตัวแปรอิสระ	B	S.E.	Beta	t	Sig.
a ค่าคงที่ (Constant)	.655	.125	-	5.224	.000
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_5)	.301	.028	.460	10.888	.000*
2. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_4)	.335	.036	.294	9.277	.000*
3. สมรรถนะของบุคลากร (X_2)	.205	.028	.313	7.395	.000*

$R = .926$, $R^2 = .858$

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิธีการเลือกตัวแปร โดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (Y) เท่ากับ 0.926 ($R = .926$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (Y) ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (Y) เท่ากับ .858 ($R^2 = .858$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร สามารถอธิบายการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (Y) ได้ร้อยละ 85.80

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 ตัวแปร สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อ การผันแปรในตัวแปรตาม ในแบบคะแนนมาตรฐานจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_5) (Beta = .785)

3.2 การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_4) (Beta = .325)

3.3 สมรรถนะของบุคลากร (X_2) (Beta = .019)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ .655 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n$

แทนค่าในสูตร $\hat{Y} = .655 + 0.803 (X_5) + 0.272 (X_4) + .024 (X_2)$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = B_1z_1 + B_2z_2 + \dots + B_nz_n$

แทนค่าในสูตร $\hat{Z} = 0.785 (X_5) + 0.325 (X_4) + .019 (X_2)$

เมื่อ \hat{Y} และ \hat{Z} = ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (X_1) และการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า (X_3)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 4.21 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	ความถี่
1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์	
1.1 มีการวางแผนการทำงานโดยเน้นการทำงานเชิงรุก ลงพื้นที่พบปะประชาชนให้บริการนอกสถานที่	35
1.2 พัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ในด้านระเบียบ กฎหมาย และจิตบริการสามารถบริการประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และตรงต่อความต้องการ	20
1.3 ส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกันในองค์กรและทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย	18
2. สมรรถนะของบุคลากร	
2.1 ส่งเสริมการเป็นข้าราชการที่ดี การสนับสนุนองค์กรสีขาวและการสร้างต้นแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	32
2.2 ผู้นำกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการตื่นตัวในการบริการอยู่ตลอดเวลา	28
2.3 ส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน กำหนดตัวชี้วัดในการทำงานเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้	15
3. การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า	
3.1 ควรจัดทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ว่าตรงตามความต้องการของประชาชนหรือไม่ เพื่อจะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน	23
3.2 ส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม	16
3.3 การจัดสรรงบประมาณ ควรพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของประชาชนมากกว่า วัตถุประสงค์ของฝ่ายบริหาร	11

(ต่อ)

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	ความถี่
4. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	
4.1 มีการกำหนดตัวชี้วัดผลการทำงานหลักไว้อย่างชัดเจนเป็นที่เข้าใจของทุกคน ในองค์กร รวมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ตัวชี้วัด ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น	24
4.2 ผู้บริหารและพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติราชการโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน	16
4.3 การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผล ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและผลประโยชน์ของประชาชน	8
5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	
5.1 ผู้นำสามารถกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์กลยุทธ์แผนงานเป้าหมายและวิธีการทำงานต่าง ๆ ให้ผู้ใต้บังคับปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร	31
5.2 การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความสงสัยและค้นหาปัญหา มีพฤติกรรมที่กล้าเสี่ยงในการแก้ไขปัญหา ทำทหายและเกิดความคิดใหม่ ๆ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม หรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ	25
5.3 ผู้บริหารที่เน้นการบริหารงานมีผู้บังคับบัญชาเป็นศูนย์กลาง มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของความยุติธรรม ถูกต้อง และถูกใจ	18

ตารางที่ 4.21 สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ มีการวางแผนการทำงานโดยเน้นการทำงานเชิงรุก ลงพื้นที่พบปะประชาชนให้บริการนอกสถานที่ พัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ในด้านระเบียบกฎหมาย และจิตบริการ สามารถบริการประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และตรงต่อความต้องการ ส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกันในองค์กรและทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

2. สมรรถนะของบุคลากร มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ ส่งเสริมการเป็นข้าราชการที่ดี การสนับสนุนองค์กรสีขาวและการสร้างต้นแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการตื่นตัว

ในการบริการอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน กำหนดตัวชี้วัดในการทำงานเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้

3. การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ว่าตรงตามความต้องการของประชาชนหรือไม่ เพื่อจะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม การจัดสรรงบประมาณควรพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของประชาชนมากกว่าวัตถุประสงค์ของฝ่ายบริหาร

4. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ มีการกำหนดตัวชี้วัดผลการทำงานหลักไว้อย่างชัดเจนเป็นที่เข้าใจของทุกคนในองค์กร รวมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ตัวชี้วัดตลอดจนการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้บริหารและพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติราชการโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน การติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนา โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและผลประโยชน์ของประชาชน

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ ผู้นำสามารถกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์กลยุทธ์ แผนงานเป้าหมาย และวิธีการทำงานต่าง ๆ ให้ผู้ใต้บังคับปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่นเกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความสงสัยและค้นหาปัญหา มีพฤติกรรมที่กล้าเสี่ยงในการแก้ไขปัญหา ท้าทายและเกิดความคิดใหม่ ๆ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม หรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ผู้บริหารที่เน้นการบริหารงานมีผู้บังคับบัญชาเป็นศูนย์กลาง มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของความยุติธรรม ถูกต้อง และถูกใจ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัย ได้ทำการสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะไว้ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 210 คน จำแนก ได้ดังนี้

5.1.1.1 ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 และเพศหญิง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8

5.1.1.2 ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 26–35 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 รองลงมา อายุ 36–45 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 อายุ 46–55 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 คน ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และมากกว่า 56 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4

5.1.1.3 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6

5.1.1.4 ด้านตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 รองลงมา ตัวแทนชุมชน จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 และข้าราชการการเมือง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 30

5.1.2 ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X} = 4.29$) หลักนิติธรรม

($\bar{X} = 4.19$) หลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 4.18$) หลักประสิทธิภาพ/คุ่มค่า ($\bar{X} = 4.13$) หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.12$) หลักเปิดเผย/โปร่งใส ($\bar{X} = 4.11$) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.88$) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.87$) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 3.80$) และหลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.76$)

5.1.3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.16$) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.15$) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.93$) การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า ($\bar{X} = 3.89$) และสมรรถนะของบุคลากร ($\bar{X} = 3.74$)

5.1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) ดังนี้

5.1.4.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (Y) เท่ากับ 0.926 ($R = .926$) แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (Y) ในระดับมาก

5.1.4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (Y) เท่ากับ .858 ($R^2 = .858$) แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร สามารถอธิบายการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ (Y) ได้ร้อยละ 85.80

5.1.4.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 ตัวแปร สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้

- 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_5) (Beta = .785)
- 2) การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_4) (Beta = .325)
- 3) สมรรถนะของบุคลากร (X_2) (Beta = .019)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ .655 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n$

แทนค่าในสูตร $\hat{Y} = .655 + 0.803 (X_5) + 0.272 (X_4) + .024 (X_2)$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = B_1z_1 + B_2z_2 + \dots + B_nz_n$

แทนค่าในสูตร $\hat{Z} = 0.785 (X_5) + 0.325 (X_4) + .019 (X_2)$

เมื่อ \hat{Y} และ \hat{Z} = ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (X_1) และการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า (X_3)

5.1.5 สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

5.1.5.1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ มีการวางแผนการทำงาน โดยเน้นการทำงานเชิงรุก ลงพื้นที่พบปะประชาชนให้บริการนอกสถานที่ พัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ในด้านระเบียบ กฎหมาย และจิตบริการ สามารถบริการประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และตรงต่อความต้องการส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกันในองค์กรและทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

5.1.5.2 สมรรถนะของบุคลากร มีข้อเสนอแนะได้แก่ ส่งเสริมการเป็นข้าราชการที่ดี การสนับสนุนองค์กรสีขาวและการสร้างต้นแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการตื่นตัวในการบริการอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน กำหนดตัวชี้วัดในการทำงานเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้

5.1.5.3 การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า มีข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ว่าตรงตามความต้องการของประชาชนหรือไม่ เพื่อจะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม การจัดสรรงบประมาณ ควรพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของประชาชน มากกว่าวัตถุประสงค์ของฝ่ายบริหาร

5.1.5.4 การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีข้อเสนอแนะได้แก่ มีการกำหนดตัวชี้วัดผลการทำงานหลักไว้อย่างชัดเจนเป็นที่เข้าใจของทุกคนในองค์กร รวมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยใช้ตัวชี้วัด ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้บริหารและพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติราชการโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและผลประโยชน์ของประชาชน

5.1.5.5 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีข้อเสนอแนะได้แก่ ผู้นำสามารถกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ แผนงานเป้าหมาย และวิธีการทำงานต่าง ๆ ให้ผู้ใต้บังคับปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความสงสัยและค้นหาปัญหา มีพฤติกรรมที่กล้าเสี่ยงในการแก้ไขปัญหา ทำทลายและเกิดความคิดใหม่ ๆ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม หรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ผู้บริหารที่เน้นการบริหารงานมีผู้บังคับบัญชาเป็นศูนย์กลาง มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของความยุติธรรม ถูกต้อง และถูกใจ

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 สมมติฐานในการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะของบุคลากร การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะของบุคลากร เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2.1.1 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคคลที่มีภาวะผู้นำมักจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในกระตุ้นจูงใจให้บุคคลอื่นเชื่อถือยอมรับ ทำให้เกิดความพยายามและความสามารถที่สูงขึ้นเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจในการช่วยป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานได้ หากผู้นำมีความยึดมั่นในความซื่อสัตย์ และการสร้างสรรค์ความเป็นทีมงาน รวมถึงการยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีศีลธรรม มีความยุติธรรมในสูงจะสามารถสร้างสรรค์บรรยากาศในการทำงานได้อย่างโปร่งใสและเป็นที่ยอมรับจากประชาชนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanyasorn (2019, a) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรมีอิทธิพลต่อความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (ค่าเบต้า เท่ากับ 0.267) และ Sanyasorn (2019, b) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารและการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อพฤติกรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสกลนคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธาสินี แม้นญาติ (2554)

ที่ได้ศึกษา โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า มีองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 11 องค์ประกอบ คือ ความผูกพันต่อองค์การความยุติธรรม การดูแลเอาใจใส่การเสริมพลังอำนาจความรับผิดชอบ การสะท้อนคิด วิสัยทัศน์ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ การยึดหลักคุณธรรมและความดีและการมุ่งผลสัมฤทธิ์

5.2.1.2 การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุง การปฏิบัติงานขององค์กรช่วยให้การบริหารการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีทิศทางในการปฏิบัติงาน มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ พร้อมสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน ที่ชัดเจน โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ เสาร์แดน และณัฐรัตน์ ประเทืองบริบูรณ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักความโปร่งใสขององค์การบริหาร ส่วนตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารงานตามหลัก ความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ คือ ต้องให้มีการอบรม ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถ การเสริมสร้างความทันสมัย สร้างความเข้าใจในการที่จะนำไปสู่ การให้บริการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ และต้องสื่อความหมายให้เกิดขึ้นในทุกกระบวนการของการบริหาร ให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูประบบราชการ ตลอดจนให้มีระบบประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง และหลากหลายช่องทาง ปรับปรุงรูปแบบการบริหาร และวิธีการบริหาร เพื่อแก้ไขปัญหาในทางการปฏิบัติ และต้องสื่อความหมายให้เกิดขึ้นในทุกกระบวนการของการบริหารตั้งแต่การวางแผน การควบคุม หรือการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกวิท พวงงาม (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการ ปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า ด้านการบริหาร มีแนวทางในการ ดำเนินการ ได้แก่ เสนอให้ใช้กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ และลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง ส่งเสริมองค์กรต้นแบบในกระบวนการดำเนินการจัดการ ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำตัวชี้วัดด้านความโปร่งใส อปท. ต้นแบบ โดยกำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานให้ อปท. ต้องทำหรือต้องดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้าง กลไกการป้องกันการทุจริตใน อปท. เสนอให้ อปท. ใช้กลไกตรวจสอบโดยประชาชนในท้องถิ่น

5.2.1.3 สมรรถนะของบุคลากร ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความรู้เห็นของบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่รู้ช่องทางหลีกเลี่ยงกฎหมาย ซึ่งมีความซับซ้อนและทำงานเป็นทีม ผู้มีอำนาจในเขตพื้นที่ ใช้อำนาจตำแหน่งเอื้อประโยชน์ให้ตนเองและพรรคพวก ดังนั้นการส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติหน้าที่

ด้วยความถูกต้องตามหลักกฎหมาย จริยธรรม และระเบียบวินัยที่หน่วยงาน และองค์กรกำหนดไว้ ตลอดจนการมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนในหน้าที่ความรับผิดชอบ/ตำแหน่งงานของบุคลากรจะช่วยให้ การการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐศรีณีย์ ชุมวรฐายี (2560, น. 50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของนักบริหารและพัฒนา เมืองตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของนักบริหารและพัฒนาเมือง ควรมีความรู้เกี่ยวกับ กฎหมาย ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ที่เกี่ยวกับ พ.ร.บ. และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะมีความเข้าใจโครงสร้างเรื่อง ประเทศ วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ควรจะมีความรู้เรื่องการปลูกจิต สำนึกในด้านการป้องกันการ ทุจริตเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อีกทางหนึ่งควรมีความรู้ คู่คุณธรรมเพื่อให้สังคมในปัจจุบันเกิดความรักใคร่ปรองดอง ตั้งอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง สอดคล้อง กับงานวิจัยของ รมิดา ซาอิรัตน์ (2560, น. 1347) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะ หลักการปฏิบัติงาน ของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง และจริยธรรม ควรปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ กฎหมาย และปฏิบัติงาน ด้วยความซื่อสัตย์โปร่งใส และมีความอดทน ควรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้อง และประพฤติ ตัวอยู่ในศีลธรรมอันดี ควรปฏิบัติงานโดยรักษาผลประโยชน์ ชื่อเสียงของหน่วยงานเป็นสำคัญและ มีความภาคภูมิใจที่ต้องปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Teerachot (2012) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานส่วนตำบล อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พบว่า สมรรถนะหลักของพนักงานส่วนตำบลด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ พนักงานมีความรับผิดชอบในงาน ที่รับผิดชอบและพยายามปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา ด้านการบริการที่ดี พนักงานให้การ บริการที่เป็นมิตร สุภาพ เต็มใจต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี และสร้างความประทับใจให้แก่ผู้รับบริการ ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ พนักงานพัฒนาความรู้ความสามารถของตนให้ดียิ่งขึ้น ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมพนักงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้อง ตามกฎหมาย และระเบียบวินัย และด้านการทำงานเป็นทีม พนักงานให้การสนับสนุนการตัดสินใจ ของทีม และทำงานในส่วนที่ตนได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเมธ แสงนันทนวล (2552, น. 49-50) กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้บริหารและสมาชิกทั้งที่เป็น ข้าราชการการเมืองและข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งต่างต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับตามสังกัดของ ตนที่กฎหมายกำหนด การจัดให้มีประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถ้าหากข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐฝ่าฝืนมีความผิดทางวินัยผู้ดำรงตำแหน่งฝ่าฝืนและเป็นความผิด ร้ายแรงให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ (ป.ป.ช.) และถือเป็นเรื่องให้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งโดยมติวุฒิสภาได้

5.2.1.4 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ไม่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัญหาการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลายช่องทาง เช่น หลบเลี่ยงระเบียบ กฎหมาย การขาดจริยธรรมของบุคลากร การใช้อำนาจบังคับ เจตนาปิดบังข้อมูลให้สาธารณชนได้ทราบตลอดจนการขาดโอกาสในการตรวจสอบจากประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกวิท พวงงาม (2559, น. 7) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการทุจริต ได้แก่ 1) ช่องว่างของระเบียบและกฎหมาย 2) ช่องว่างการบริหารการคลัง 3) ขาดการตรวจสอบที่หลากหลายจากภาคส่วนต่าง ๆ 4) ขาดการประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อมูลข่าวสาร 5) ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดคุณธรรมจริยธรรม 6) ตัวบุคคลใช้ตำแหน่งแสวงหาผลประโยชน์ 7) อำนาจอิทธิพลท้องถิ่นที่เอื้อต่อการทุจริต

5.2.1.5 การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า ไม่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาคประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทในการรับทราบการจัดสรรงบประมาณได้ ตลอดจนยังมีการใช้ช่องว่างในหลบลึงกฎหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุกร นาคธน (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการทุจริตทางการคลังในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการทำผิดระเบียบในเรื่องของการซื้อการจ้างที่ไม่ถูกต้องสาเหตุสำคัญเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงข้อมูล และไม่รู้จักระเบียบการซื้อจ้างและกฎหมายที่เกี่ยวข้องการควบคุมตรวจสอบยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม ล้าสมัย รวมถึงไม่มีการกำหนดสภาพบังคับที่เหมาะสม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรประชาสัมพันธ์ถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบผ่าน Page Facebook เพื่อใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน วิจารณ์ ปรับปรุง ตลอดจนการเสนอความต้องการและร่วมตรวจสอบในการดำเนินโครงการต่าง ๆ

5.3.1.2 สมรรถนะของบุคลากร ควรจัดสรรให้มีอัตรากำลังของบุคลากรมีเพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นและร่วมกันแสดงเจตนาภรณ์การต่อต้านการทุจริตควรดำเนินมาตรการลงโทษทั้งทางวินัย อย่างเด็ดขาด รวดเร็ว กับผู้ทุจริตหรือมีส่วนปกป้องผู้ทุจริต

5.3.1.3 การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า ควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการบริหารงาน กำหนดตัวชี้วัดในการใช้งบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า โปร่งใส และตรวจสอบได้ส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3.1.4 การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของท้องถิ่นต้องแสดงเจตนาารมณ์การต่อต้านการทุจริต ใช้ทักษะความรู้และความสามารถในการบริหารงานให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่บังคับใช้ในองค์กรและผลักดันสร้างองค์กรต้นแบบในความโปร่งใส

5.3.1.5 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีการรับฟังและให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา และประชาชนที่เสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนาเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนการท้วงติงการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำลังดำเนินการอยู่

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษารูปแบบสมรรถนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

5.3.2.2 ควรศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นกลไกในการถ่วงดุลการใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

5.3.2.3 การศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงพัฒนาบุคลิกภาพส่วนบุคคลของผู้นำ ตลอดจนการใช้อำนาจไปในทางที่ถูกต้อง มีความยุติธรรมและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2529). *มติทางการเมืองในปรากฏการณ์ของสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติมา บุชา. (2554). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลต่อการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
- นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิติรัชน์ บุญเกาะ. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาล และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารธรรมทรรศน์*, 17(2), 1-13, พฤษภาคม-สิงหาคม.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ-ไทย จริยธรรมการเมืองไทย-การเมืองและการปกครอง*. กรุงเทพฯ: ซีคเซส มีเดีย.
- เกียรติศักดิ์ จีระธีรนาถ. (2537). *ทุจริตในองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: คู่แข่ง.
- เกียรติศักดิ์ จีระธีรนาถ. (2539). *การทุจริตในองค์กรและอาชญากรรมธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: คู่แข่ง.
- โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). *คู่มือมติใหม่องค์การปกครองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน*. กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2544). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน จำกัด.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย: เอกสารตำราหลัก ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชน*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2559). *การจัดการปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). *แนวโน้มคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักกฎหมายสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เจริญ เจริญวัลย์. (2550). *การวางมาตรฐานธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: พอดี.
- ชนกนาถ พูลสวัสดิ์, กรณิภา ศิริวรเดชไพศาล และศदानนท์ วัตตธรรม. (2560). *การประเมินคุณธรรมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560*. การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). 100 ปี แห่งการปฏิรูประบอบราชการ วิวัฒนาการของอำนาจรัฐ และอำนาจการเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.
- ชำนาญ ปรึบาล. (2546). ปัญหาในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ทุจริต: ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เชาวนะ ไตรมาศ. (2547). นโยบายชาติที่ปลอดความเป็นฝักฝ่ายกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- เชิงรัฐภัทร เอียดแก้ว. (2545). การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2545). ธรรมภิบาล. กรุงเทพฯ: น้ำฝน.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาระบบการบริหารราชการไทยในต่างประเทศ ระยะที่ 3. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ชูปรี ม่วงกุ่ม. (2557). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ญาดา กาศยปนนท์. (2554). การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ของไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐานันท์ วรรณโกวิท. (2559). ผู้พิพากษาอาวุโสศาลฎีกา อดีตประธานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์.
- ณชรด อัมณะรัฐ. (2557). องค์ประกอบทางการสร้างสรรค์วีล็อกเพื่อการสื่อสารการท่องเที่ยว. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์, 25(1), มกราคม-เมษายน.
- ณภัทร เตโช, อภิชาติ จันทราธิบัติ, ภัชริย์ มีแก้ว, และอรดี ไกรยุทธศักดิ์. (2560). แนวทางการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย. สืบค้นจาก http://www.nacc.go.th/download/article_20100126184143.pdf.
- ณัฐดนัย ประเทืองบริบูรณ์. (2557). ประสิทธิภาพการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตอำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 10(3), 119-214, สิงหาคม-ธันวาคม.
- ณัฐศรีณีย์ ชุมรฐายี. (2560). การพัฒนาสมรรถนะของนักบริหารและพัฒนาเมืองตามความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณี จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 12(1), 50-51.

- คารินทร์ โพธิ์ตั้งธรรม. (2560). การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน*, 3(2), 87-100. กรกฎาคม-ธันวาคม.
- ดิฐภัทร บวรชัย. (2560). รูปแบบการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาระดับสถานีตำรวจ. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 16(30), 50-62, มกราคม-มิถุนายน.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2545). *โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทศพร จินดารักษ์. (2553). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลท่าข้าม* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2539). *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์* (พิมพ์ครั้งที่ 11). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2549). *นักการเมืองไทย: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชันสภาพ ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). *ธรรมรัฐแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). *รัฐกับการปกครองท้องถิ่น. ในสารานุกรมชุดการปกครองท้องถิ่นไทย*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- นิวิศณีย์ ลอมา. (2557). *การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์วิญญูชน.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2526). *ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น. ในเอกสารการศึกษา สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์. (หน้า 8-9)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2542). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- ประมวล รุจนเสรี. (2541). *Good Governance การบริหารที่ดีในนายอำเภอในฝน*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ประเสริฐ สะภา. (2554). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาชัย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- ประเสริฐ เสาร์แดน และณัฐดนัย ประเทืองบริบูรณ์. (2561). *การบริหาร งานตามหลักความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วน ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่*. การประชุมวิชาการนำเสนอผลการวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17. (น. 1514-1526). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยภัฏภาคเหนือ.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2541). *พัฒนาการอุตสาหกรรมและพัฒนาการเศรษฐกิจประสพการณ์ของเกาหลีใต้ บราซิล ไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์พัต วัฒนพงศ์ศิริ และสุรีย์พร สลับสี. (2562). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ*. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พรเพน จันทรมิก. (2559). *การพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย*. วารสารเกษมบัณฑิต, 16(1), 88-101, มกราคม-มิถุนายน.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2544). *สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) หมวดทั่วไป 3 เรื่อง การปฏิรูปราชการตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครุสภา.
- พระชัยวัฒน์ ธมมวาทมน. (2552). *๙๙ ธรรมวาทะ-ข้อคิด*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียงการพิมพ์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์: ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). (2548). *หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์*. กรุงเทพฯ: ชัยมงคลพรินติ้ง.
- พฤทธิสาณ ชุมพล. (2546). *ความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *ช่วยเขาหน่อย ... อย่าเพ้อคิดตาย หัวใจนิพพาน*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ภาณุ ลวกุล. (2545) *รูปแบบและวิธีการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- รมิดา ชาธิรัตน์. (2560). *สมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2546). *คอร์รัปชันในวงการศึกษาของไทย: กรณีศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง*. *Naresuan University Journal*, 11(2), 75-92.
- ราชกิจจานุเบกษา. (วันที่ 10 สิงหาคม 2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. เล่ม 116 ตอนที่ 63 ง: 24-31.

- ราชกิจจานุเบกษา. (วันที่ 9 ตุลาคม 2546). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหาร
จัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก: 1-16.
- วิทยากร เชียงกุล. (2549). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2547/2548 รากเหง้าของปัญหาและ
แนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ: วิ ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- วิทยากร เชียงกุล. (2557). การศึกษาไทย. สืบค้นจาก [www.rsunews.net/Think%20Tank
/TT79/EducationReport.htm](http://www.rsunews.net/Think%20Tank/TT79/EducationReport.htm).
- วิมล นาวาร์ตน์. (2559). การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล. สืบค้นจาก [https://www.gotoknow.
org/posts/417635](https://www.gotoknow.org/posts/417635).
- ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2555). สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย. วารสารวไลยอลงกรณ์
ปริทัศน์, 2(1), มกราคม-มิถุนายน.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2544). โครงการ คอร์รัปชันและการซื้อขายตำแหน่งในทัศนะข้าราชการ:
รายงานฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรวิชัย เนตรวิเชียร. (2556). ความคิดเห็นของผู้นำครุฑเรือที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2549). ทฤษฎีคอร์รัปชัน. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง. (2563). รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุแบบบูรณาการที่ส่งผล
ต่อความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดทำแนวทาง
การปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2547). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์
เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการ
พลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2545). การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
และสังคมที่ดี. กรุงเทพฯ: อาทิตย์ โพรดักส์ กรุ๊ป.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติ
ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

- สินธ์ กীরตยาคม. (2544). *ปัญหาการคอร์รัปชันในองคกรปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีการบริหารสวนตำบลในจังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชาดา นนทวงศ์. (2559). *ทัศนะและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชาดา นนทวงศ์. (2559). *รายงานวิจัย เรื่องทัศนะและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี*. สืบค้นจาก <http://www.thaiedresearch.org/thaied>.
- สุดจิต นิमितกุล. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี การปกครองที่ดี*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สุทธิรัตน์ อ่อนเที่ยง. (2544). *คอร์รัปชันในระบบราชการไทย: ศึกษากรณีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุธาสิณี แม้นญาติ. (2554). *โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเมธ แสงนิ่มนวล. (2552). *ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ส เจริญการพิมพ์.
- สุรภูมิ ตั้งดี. (2558). *การศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- องคมนตรีและรัฐบุรุษ. (2548). *ปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2548*. สืบค้นจาก <http://webcache.googleusercontent.com>.
- อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธุ์. (2545). *ระบบอุปถัมภ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2541). *สังคมเสถียรภาพและกลไกประชารัฐที่ดี (Good Governance)*. รายงานที่ตีอาร์ไอ (20).
- อังศุธร ศรีสุทธิสอาด และคณะ. (2563). *รายงานการวิจัย ราชการไทยไร้คอร์รัปชัน การสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการแจ้งเบาะแสการทุจริต*. กรุงเทพฯ: สกสว.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2543). *นานาทัศนะว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- สมนึก ภัททิยธนี. (2544). *การวัดผลทางการศึกษา*. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- Aristotle, J. (1995). *Politics*. USA: Oxford University Press.
- Barbara, F. (2003). *High-yield psychiatry*. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins.
- Clarke, J.J. (1957). *Out Line of Local government of the United Kingdom*. Sir Isaac Pitman and Sons, London.
- Holloway, W.V. (1951). *State and Local government in the United States*. Mc Graw-Hill, New York.
- Holloway, W.V. (1959). *State and Local Government in the United States*. New York: McGraw-Hill.
- Johnson, D. (1979). *Educational psychology*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Myrdal, G. (1968). *The Folklore of Corruption*. *The Asian Magazine*, 8(24). 940-42.
- Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity Dutch. *Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- United Nations Development Programmed United Development Programmed UNDP. (1994). *United Nations Development*. Programmed: UNDP.
- Uslaner, E.M. (2008). *Corruption, inequality and the rule of law*. New York: Cambridge University Press.
- Wit, D. (1967). *A Comparative Survey of Local Government and Administration*. Bangkok: Kurusapha Press.
- Yamane, T. (1973). *statistic and Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน
ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

โดยแบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลทุกอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ
จะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ขอความกรุณาให้ท่านอ่านให้เข้าใจ
ก่อนตอบและตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง กรุณาตอบให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการนำมา
ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล สิ่งที่ได้จากการวิจัยนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนารูปแบบ
การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน
ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

นางสาวอุทุมพร สระเกศ

นักศึกษาปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงของท่าน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทุกข้อ)

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. อายุ

2.1 ต่ำกว่า 25 ปี

2.2 26-35 ปี

2.3 36-45 ปี

2.4 46-55 ปี

2.5 มากกว่า 56 ปี

3. ระดับการศึกษา

3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.2 ปริญญาตรี

3.3 สูงกว่าปริญญาตรี

4. ตำแหน่ง

4.1 ข้าราชการการเมือง

4.2 ข้าราชการประจำ

4.3 ตัวแทนชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHARAJABHABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง: กรุณาอ่านข้อคำถามโดยละเอียดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด (ข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น) ในฐานะที่ท่านเป็นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท่านเห็นว่าองค์กรของท่านได้มีการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ดังนี้

- มากที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับมากที่สุด
 มาก หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับมาก
 ปานกลาง หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับปานกลาง
 น้อย หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับน้อยที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์					
1.1 ดำเนินงานตามกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญตามภารกิจที่ได้รับการพิจารณาและกำหนดโดยฝ่ายบริหาร					
1.2 มีการจัดทำแผนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์					
1.3 แผนที่จัดทำได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตรากำลังและระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน					
1.4 มีการสื่อสารให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติตามแผนทราบ อย่างเข้าใจและทั่วถึง					
1.5 มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจน					
1.6 ปฏิบัติงานตามแผนงานและนโยบายที่วางไว้ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็ว					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.7 ประชาสัมพันธ์ถึงภารกิจขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน					
2. สมรรถนะของบุคลากร					
2.1 อัตรากำลังของบุคลากรมีเพียงพอ ต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น					
2.2 บุคลากรมีทักษะความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเทคโนโลยี ในการปฏิบัติงาน					
2.3 บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ ที่เกี่ยวข้องของในงานที่ปฏิบัติ					
2.4 บุคลากรมีความละเอียดรอบคอบ ในการปฏิบัติงาน					
2.5 บุคลากรมีความสามัคคีและให้ความ ร่วมมือในการปฏิบัติงาน					
2.6 บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน					
2.7 บุคลากรมีความกระตือรือร้น และเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน					
3. การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า					
3.1 งบประมาณที่รัฐจัดสรรเพียงพอต่อ การบริหารงาน					
3.2 การจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารงาน ในแต่ละส่วนเป็นไปตามขั้นตอน					
3.3 มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนงานการจัดซื้อจัดจ้างที่ชัดเจน					
3.4 การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตาม ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง					
3.5 การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประสิทธิผล ตามเป้าหมายที่วางไว้					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริต คอร์รับชั่นตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.6 มีการเปิดเผยการใช้งบประมาณ แก่สาธารณะ					
3.7 มีหน่วยงานตรวจสอบการใช้จ่าย งบประมาณ					
4. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์					
4.1 มีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพล ต่อการปฏิบัติงานก่อนลงมือปฏิบัติงาน					
4.2 โครงสร้างการบริหารงานในแต่ละส่วน /กอง มีความชัดเจน					
4.3 มีการประสานงานระหว่างส่วน/กอง ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ					
4.4 มีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานกับองค์กรอื่นที่มีลักษณะ การดำเนินงานเช่นเดียวกัน					
4.5 มีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผล ของกระบวนการปฏิบัติงาน					
4.6 นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไขทันต่อเหตุการณ์ และมีการดำเนินงานอย่างเหมาะสม					
4.7 ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของท้องถิ่น มีทักษะความรู้และความสามารถ ในการบริหารงานให้สอดคล้องกับ กฎระเบียบและข้อบังคับที่บังคับใช้ ในองค์กร					
5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร					
5.1 ผู้นำในหน่วยงาน สามารถควบคุม การบริหารงาน และวิธีการบริหารจัดการ เพื่อทำให้การปฏิบัติงานเกิด					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริต คอร์รับชั่นตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประสิทธิผลมากขึ้น					
5.2 บุคลากรในหน่วยงานมีความเคารพ เชื่อฟังต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร					
5.3 ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงาน ให้ความสำคัญต่อบุคลากรอย่างเสมอภาค					
5.4 ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารของหน่วยงาน ตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ และเที่ยงธรรม เมื่อเกิดความขัดแย้ง ในองค์กรหรือระหว่างผู้ร่วมงาน					
5.5 นโยบายของส่วน/กองต่าง ๆ ภายใน หน่วยงาน ถูกสนองตอบโดยผู้บริหาร ในการนำไปปฏิบัติ					
5.6 ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร มีการรับฟัง และให้ความสำคัญต่อความคิดเห็น ของผู้ใต้บังคับบัญชาและนำไปปฏิบัติ					
5.7 ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร เป็นผู้รับผิดชอบ ขององค์กร มีหน้าที่ควบคุมดูแล เพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นในองค์กร และรู้จักยอมรับสภาพที่ปรากฏไม่ว่า จะเป็นอย่างไร					

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง: กรุณาอ่านข้อคำถามโดยละเอียดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด (ข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น) ในฐานะที่ท่านเป็นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท่านเห็นว่าองค์กรของท่านได้มีการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ ดังนี้

- มากที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับมากที่สุด
 มาก หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับมาก
 ปานกลาง หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับปานกลาง
 น้อย หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการสิ่งนั้นในระดับน้อยที่สุด

การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. หลักการตอบสนอง					
1.1 มีการสำรวจความต้องการของประชาชน มากน้อยเพียงใด					
1.2 หน่วยงานของสามารถดำเนินงานเสร็จ ภายในระยะเวลาที่กำหนดมากน้อยเพียงใด					
1.3 มีการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจรวมถึง ตอบสนองตามความคาดหวังของ ประชาชนมากน้อยเพียงใด					
1.4 มีการทำงานเชิงรุก ให้บริการนอกสถานที่					
2. หลักประสิทธิผล					
2.1 ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีการนำ วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่น ได้ทราบว่าจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง ของบุคลากรและชุมชนเพียงใด					
2.2 ผู้บริหารของหน่วยงานของท่าน มีการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใจ					

การป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้และนำเอาไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง					
2.3 มีการจัดการความเสี่ยงและติดตาม ประเมินผลมากน้อยเพียงใด					
2.4 การดำเนินโครงการสามารถตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้					
3. หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า					
3.1 มีการทำงานและผลตอบแทนบุคลากร เป็นไปอย่างเหมาะสม มากน้อยเพียงใด					
3.2 มีระบบบริหารการเงินที่รัดกุม เพื่อป้องกันปัญหาประสิทธิภาพของ การใช้เงินผิดประเภทหรือผิด วัตถุประสงค์					
3.3 มีการตรวจสอบภายในและจัดทำรายงาน การเงิน มากน้อยเพียงใด					
3.4 มีการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มากน้อยเพียงใด					
4. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ					
4.1 มีการระดมความคิดจากคนในชุมชน เพื่อหาจุดสนใจร่วมกันหรือฉันทามติ และความต้องการที่สอดคล้องต่อกัน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคน ในชุมชน					
4.2 มีการเปิดให้ประชาชนร่วมประชุม ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา ในที่ประชุม มากน้อยเพียงใด					
4.3 มีการให้ประชาชนร่วมในกระบวนการ ตัดสินใจและการดำเนินงานและ ร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน					

การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.4 มีการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่าง การดำเนินโครงการ					
5. หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ					
5.1 มีการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมาย และเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึก ในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่นและตระหนัก ถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ					
5.2 ให้บุคลากรได้เคารพในความคิดเห็น ที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผล ของการกระทำพร้อมรับการตรวจสอบ					
5.3 มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อย่างน้อยเพียงใด					
5.4 การปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบ คำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย ให้กับประชาชนได้					
6. หลักความเสมอภาค					
6.1 ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีความ เป็นกลางในการบริหารองค์กร อย่างน้อยเพียงใด					
6.2 การปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละฝ่ายต้องคำนึง ถึงความเป็นกลางในการให้บริการ ไม่เลือกข้าง ไม่เลือกหมู่เหล่า อย่างเท่าเทียมกัน					
6.3 มีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมี ส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่หญิง และชายเท่าเทียมกัน					
6.4 มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ ที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์					

การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ					
7. หลักการเปิดเผย/โปร่งใส					
7.1 มีระบบตรวจสอบการทำงาน ที่มีประสิทธิภาพสูง					
7.2 มีโครงสร้างการใช้ระบบตรวจสอบ ภายใน มากน้อยเพียงใด					
7.3 มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตรวจสอบ มากน้อยเพียงใด					
7.4 มีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับ รู้การทำงานมากน้อยเพียงใด					
8. หลักการกระจายอำนาจ					
8.1 มีการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถ ไปทำงานนอกหน่วยงานเพื่อเป็นการ เรียนรู้ มากน้อยเพียงใด					
8.2 มีการมอบอำนาจในการดำเนินการให้แก่ ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม					
8.3 มีกลยุทธ์ในการกระจายความรับผิดชอบ ในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม					
8.4 มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ ของบุคลากร					
9. หลักการมีส่วนร่วม					
9.1 มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด					
9.2 มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด					
9.3 มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน / ร้องเรียน มากน้อยเพียงใด					
9.4 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ					

การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
มากน้อยเพียงใด					
10. หลักนิติธรรม					
10.1 มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจ อย่างชัดเจน มากน้อยเพียงใด					
10.2 มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของบุคลากรและประชาชน มากน้อยเพียงใด					
10.3 มีกลไกในการตรวจสอบโดยภาค ประชาชนท้องถิ่น					
10.4 มีการกำหนดโทษเป็นไปตามกฎหมาย มากน้อยเพียงใด					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์

.....

.....

.....

2. สมรรถนะของบุคลากร

.....

.....

.....

3. การจัดการงบประมาณแบบมุ่งเป้า

.....

.....

.....

4. การปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

.....

.....

.....

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

.....

.....

.....

ขอคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X1	+1	+1	+1	3	1
X2	+1	+1	+1	3	1
X3	+1	+1	+1	3	1
X4	+1	+1	+1	3	1
X5	+1	+1	+1	3	1
X6	+1	+1	+1	3	1
X7	+1	+1	+1	3	1
X8	+1	+1	+1	3	1
X9	+1	+1	+1	3	1
X10	+1	+1	+1	3	1
X11	+1	+1	+1	3	1
X12	+1	+1	+1	3	1
X13	+1	+1	+1	3	1
X14	+1	+1	+1	3	1
X15	+1	+1	+1	3	1
X16	+1	+1	+1	3	1
X17	+1	+1	+1	3	1
X18	+1	+1	+1	3	1
X19	+1	+1	+1	3	1
X20	+1	+1	+1	3	1
X21	+1	+1	+1	3	1
X22	+1	+1	+1	3	1
X23	+1	+1	+1	3	1
X24	+1	+1	+1	3	1
X25	+1	+1	+1	3	1
X26	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X27	+1	+1	+1	3	1
X28	+1	+1	+1	3	1
X29	+1	+1	+1	3	1
X30	+1	+1	+1	3	1
X31	+1	+1	+1	3	1
X32	+1	+1	+1	3	1
X33	+1	+1	+1	3	1
X34	+1	+1	+1	3	1
X35	+1	+1	+1	3	1
Y1	+1	+1	+1	3	1
Y2	+1	+1	+1	3	1
Y3	+1	+1	+1	3	1
Y4	+1	+1	+1	3	1
Y5	+1	+1	+1	3	1
Y6	+1	+1	+1	3	1
Y7	+1	+1	+1	3	1
Y8	+1	+1	+1	3	1
Y9	+1	+1	+1	3	1
Y10	+1	+1	+1	3	1
Y11	+1	+1	+1	3	1
Y12	+1	+1	+1	3	1
Y13	+1	+1	+1	3	1
Y14	+1	+1	+1	3	1
Y15	+1	+1	+1	3	1
Y16	+1	+1	+1	3	1
Y17	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
Y18					
Y19	+1	+1	+1	3	1
Y20	+1	+1	+1	3	1
Y21	+1	+1	+1	3	1
Y22	+1	+1	+1	3	1
Y23	+1	+1	+1	3	1
Y24	+1	+1	+1	3	1
Y25	+1	+1	+1	3	1
Y26	+1	+1	+1	3	1
Y27	+1	+1	+1	3	1
Y28	+1	+1	+1	3	1
Y29	+1	+1	+1	3	1
Y30	+1	+1	+1	3	1
Y31	+1	+1	+1	3	1
Y32	+1	+1	+1	3	1
Y33	+1	+1	+1	3	1
Y35	+1	+1	+1	3	1
Y36	+1	+1	+1	3	1
Y37	+1	+1	+1	3	1
Y38	+1	+1	+1	3	1
Y39	+1	+1	+1	3	1
Y40	+1	+1	+1	3	1
Y41	+1	+1	+1	3	1
Y42	+1	+1	+1	3	1
Y43	+1	+1	+1	3	1
Y44	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
Y45	+1	+1	+1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
X1	92.48	240.974	0.583	0.889
X2	92.30	252.062	0.325	0.978
X3	92.30	249.703	0.378	0.886
X4	92.30	254.933	0.259	0.892
X5	92.43	235.276	0.746	0.875
X6	92.15	249.772	0.355	0.893
X7	92.58	242.251	0.459	0.921
X8	92.65	241.669	0.535	0.839
X9	92.63	239.574	0.568	0.879
X10	92.55	241.126	0.493	0.925
X11	92.20	248.779	0.372	0.945
X12	92.05	246.254	0.438	0.832
X13	92.93	239.917	0.592	0.878
X14	92.18	248.199	0.431	0.854
X15	92.48	240.974	0.583	0.878
X16	92.20	246.985	0.467	0.887
X17	92.20	244.626	0.514	0.898
X18	91.95	245.177	0.534	0.887
X19	92.43	235.276	0.746	0.884
X20	92.48	240.974	0.583	0.878
X21	92.30	252.062	0.325	0.933
X22	92.05	246.254	0.438	0.832
X23	92.93	239.917	0.592	0.878
X24	92.43	235.276	0.746	0.875

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
X25	92.15	249.772	0.355	0.893
X26	92.58	242.251	0.459	0.912
X27	92.63	239.574	0.568	0.849
X28	92.55	241.126	0.493	0.987
X29	92.63	239.574	0.568	0.849
X30	92.55	241.126	0.493	0.987
X31	92.58	242.251	0.459	0.912
X32	92.15	249.772	0.355	0.856
X33	92.65	241.669	0.535	0.953
X34	92.63	239.574	0.568	0.849
X35	92.63	239.574	0.568	0.849
Y1	92.30	249.703	0.378	0.912
Y2	92.30	254.933	0.259	0.897
Y3	92.15	249.772	0.355	0.856
Y4	92.58	242.251	0.459	0.912
Y5	92.65	241.669	0.535	0.953
Y6	92.63	239.574	0.568	0.849
Y7	92.55	241.126	0.493	0.987
Y8	92.58	242.251	0.459	0.912
Y9	92.65	241.669	0.535	0.889
Y10	92.63	239.574	0.568	0.967
Y11	92.15	249.772	0.355	0.934
Y12	92.58	242.251	0.459	0.934
Y13	92.65	241.669	0.535	0.919

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Y14	92.30	252.062	0.325	0.832
Y15	92.48	240.974	0.583	0.878
Y16	92.20	246.985	0.467	0.965
Y17	92.20	244.626	0.514	0.967
Y18	92.15	249.772	0.355	0.856
Y19	92.58	242.251	0.459	0.912
Y20	92.65	241.669	0.535	0.953
Y21	92.63	239.574	0.568	0.917
Y22	92.55	241.126	0.493	0.987
Y23	92.58	242.251	0.459	0.912
Y24	92.65	241.669	0.535	0.954
Y25	92.63	239.574	0.568	0.922
Y26	92.15	249.772	0.755	0.953
Y27	92.58	242.251	0.459	0.934
Y28	92.65	241.669	0.535	0.919
Y29	92.65	241.669	0.535	0.953
Y30	92.63	239.574	0.568	0.849
Y31	92.65	241.669	0.535	0.953
Y32	92.63	239.574	0.568	0.849
Y33	92.55	241.126	0.493	0.987
Y34	92.58	242.251	0.459	0.912
Y35	92.65	241.669	0.535	0.889
Y36	92.63	239.574	0.568	0.967
Y37	92.15	249.772	0.355	0.934

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Y38	92.58	242.251	0.459	0.934
Y39	92.65	241.669	0.535	0.919
Y40	92.65	241.669	0.535	0.953

หมายเหตุ : Reliability Coefficients, N of Cases = 42, N of Items = 75, Alpha = .907

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ว๐๐๒/๒๕๖๔

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อัครพงศ์ วงศ์พัฒน์

ด้วย นางสาวอุทุมพร สระแกว รหัสประจำตัว ๖๒๘๒๖๒๐๙๐๑๐๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านภาษา
 ตรวจสอบด้านสถิติสำหรับการวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๓๒-๓๕๕๕

ที่ รศรป. ว๐๐๒/๒๕๖๔

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายสัมพันธ์ หลวงสนาม

ด้วย นางสาวอุทุมพร สระแกว รหัสประจำตัว ๖๒๘๒๖๒๐๙๐๑๐๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ตรวจสอบด้านภาษา ตรวจสอบด้านสถิติสำหรับการวิจัย อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕

ที่ รศรป. ๖๐๐๒/๒๕๖๔

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายณัฐพงศ์ อุ่นไธสง

ด้วย นางสาวอุทุมพร สระแกว รหัสประจำตัว ๖๒๘๒๖๒๐๙๐๑๐๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านภาษา
 ตรวจสอบด้านสถิติสำหรับการวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

อุทุมพร สระแกว, สัณญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2564). แนวทางการป้องกัน การทุจริตคอร์ปชั่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ (ครั้งที่ 5). (น. 1824-1837). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวอุทุมพร สระแกว
วันเกิด 18 เมษายน 2527
สถานที่เกิด เลขที่ 333 ถนนมหาชัยคำริห์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 10 หมู่ 10 ตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ 31120
สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง ตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ 31120
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2565 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY